

Jaarstukken 2016

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Bestuurlijke samenvatting	4
3	Strategische ontwikkelingen	9
4	Programmaverantwoording	11
4.1	Beleidsdoelstelling 1: Focus op de voorkant - risicobeheersing	11
4.2	Beleidsdoelstelling 2: Startklaar en daadkrachtig – preparatie en repressie.....	13
4.3	Beleidsdoelstelling 3: Samen verder komen - samenwerking.....	16
4.4	Beleidsdoelstelling 4: Investeren in bedrijfsvoering - professionaliteit	18
5	Paragrafen	22
5.1	Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	23
5.2	Onderhoud kapitaalgoederen	26
5.3	Financiering.....	27
5.4	Bedrijfsvoering.....	30
5.5	Verbonden partijen	31
5.6	Monitor Meerjarenperspectief 2016-2020	32
6	Overzicht van baten en lasten	36
6.1	Gerealiseerde baten en lasten	36
6.2	Aanwending post onvoorzien	45
6.3	Overzicht algemene dekkingsmiddelen	45
6.4	Incidentele baten en lasten	46
6.5	Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	47
6.6	WNT-verantwoording 2016 VRZHZ	48
6.7	Rechtmatigheid	49
7	Balans	50
7.1	Balans	50
7.2	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	51
7.3	Toelichting op de balans per 31 december 2016.....	53
8	SiSa bijlage 2016	67
9	Vaststelling	68
Bijlagen		
1	Kerngegevens	69
2	Risico's	70
3	Kredieten	73
4	Kentallen	75
5	Jaarverslag in één oogopslag (infographic)	82

1 Inleiding

Voor u liggen de jaarstukken van de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid. Hierin leggen we verantwoording af over 2016, een jaar waarin het woord 'bouwen' centraal stond. Er is het afgelopen jaar namelijk gebouwd aan een nieuwe organisatie, aan het fundament op weg naar 2020 en aan de opgave waarvoor de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid gesteld staat.

Om een organisatie neer te zetten die deze uitdagingen aan kan, heeft er in 2016 een reorganisatie plaatsgevonden. Hierbij is gekozen voor minder management en verantwoordelijkheden lager in de organisatie. Daarnaast zijn de taken die voorheen op verschillende plekken in de organisatie werden uitgevoerd gecentraliseerd. Een dergelijke ingrijpende verbouwing betekent echter dat niet de hele organisatie direct op volle kracht kan draaien. Het jaar 2016 heeft zich dan ook gekenmerkt door incidentele effecten, zoals het ontstaan van vacatures, incidentele mee- en tegenvallers en de start van de bezuinigingsopgave. Inhoudelijk, maar ook op het vlak van personeel, ondervond de VRZHZ echter de gevolgen hiervan. Dit heeft zich geuit in een forse werkdruk en het niet of niet volledig uit kunnen voeren van bepaalde werkzaamheden. Hierop is ingespeeld door het prioriteren van werkzaamheden. Met name vernieuwing en ontwikkeling hebben minder aandacht gekregen, hetgeen in de komende jaren goed gemaakt wordt. Desalniettemin stemmen de resultaten die we bereikt hebben, zowel inhoudelijk als financieel, tot gepaste trots en sterken het vertrouwen. Dat het jaarresultaat positief is uitgevallen was onverwacht, gezien de bezuinigingsopgave. Tegelijkertijd is dit ook een menselijke reactie van een organisatie die in krappe tijden extra voorzichtig te werk gaat bij het begroten én bij de uitgaven. Immers, iedere euro kan maar één keer worden uitgegeven. Al met al ervaren we de groei van onze organisatie als een mooie prestatie die samen door bestuur en organisatie is neergezet.

In deze jaarstukken hebben al deze ontwikkelingen en nog vele andere prestaties en mijlpalen een plek gekregen. Het samenstellen van deze jaarstukken heeft in een korte periode plaatsgevonden door een natuurlijke samenwerking tussen de diverse afdelingen en medewerkers van onze organisatie. Het woord "samenwerking", als belangrijk kernbegrip in de beleidsdoelstellingen van ons nieuwe beleidsplan, krijgt in zo'n proces echt vorm en inhoud.

Vanaf deze plaats dank ik alle medewerkers voor hun inzet in het afgelopen jaar. De prestaties van 2016 hadden we niet kunnen behalen zonder onze medewerkers. Hun inzet, betrokkenheid en passie verdienen een groot compliment. En uiteraard ook veel dank aan allen, die – in welke vorm dan ook – hebben bijgedragen aan deze jaarstukken 2016. Het is prachtig om te zien dat zoveel bevlogen mensen elke dag weer hard werken aan de doelen en opgaven waarvoor onze Veiligheidsregio nu en in de toekomst staat.

Mede namens het managementteam van de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid,

Drs. Carlo Post Mcm,
Algemeen directeur

2 Bestuurlijke samenvatting

De Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (hierna: VRZHZ) heeft in 2016 een aantal mijlpalen bereikt, daarbij een positief financieel resultaat geboekt en heeft hiermee de ombuigingen uit het meerjarenperspectief 2016-2020 verder naar voren kunnen halen. We zien daarbij ook dat er aanleiding is voor doorontwikkeling. Onderstaand een toelichting hierop.

Mijlpalen

Zoals aangegeven hebben we in 2016 een aantal mijlpalen behaald. Zo is in 2016 het nieuwe beleidsplan 2017-2020 van de VRZHZ vastgesteld waarmee we duidelijk richting geven aan de doelstellingen voor de komende jaren.

Daarnaast hebben we voor het veiligheidscentrum Spinel de nieuwe juridische constructie geformaliseerd en de ondersteuning aan dit veiligheidscentrum gerealiseerd.

Verder zijn stappen gemaakt in het traject 'Schoner werken' bij de brandweer om de gezondheid van onze mensen beter te beschermen. Gestart is met de implementatie van een aantal snel in te voeren maatregelen, die het werken schoner maken en bijdragen aan de bewustwording van ons personeel. Daarnaast zijn de voorbereidingen getroffen om uiterlijk per 2018 schoon te kunnen werken.

Na de overname van nagenoeg alle kazernes in de regio is in 2016 de beheers- en onderhoudsorganisatie voor huisvesting vormgegeven. We zien hiervan veel positieve effecten, waarvan een groot deel waarschijnlijk van structurele aard, zoals financiële voordelen als gevolg van gezamenlijke aanbestedingen en administratieve en logistieke efficiëntiewinst.

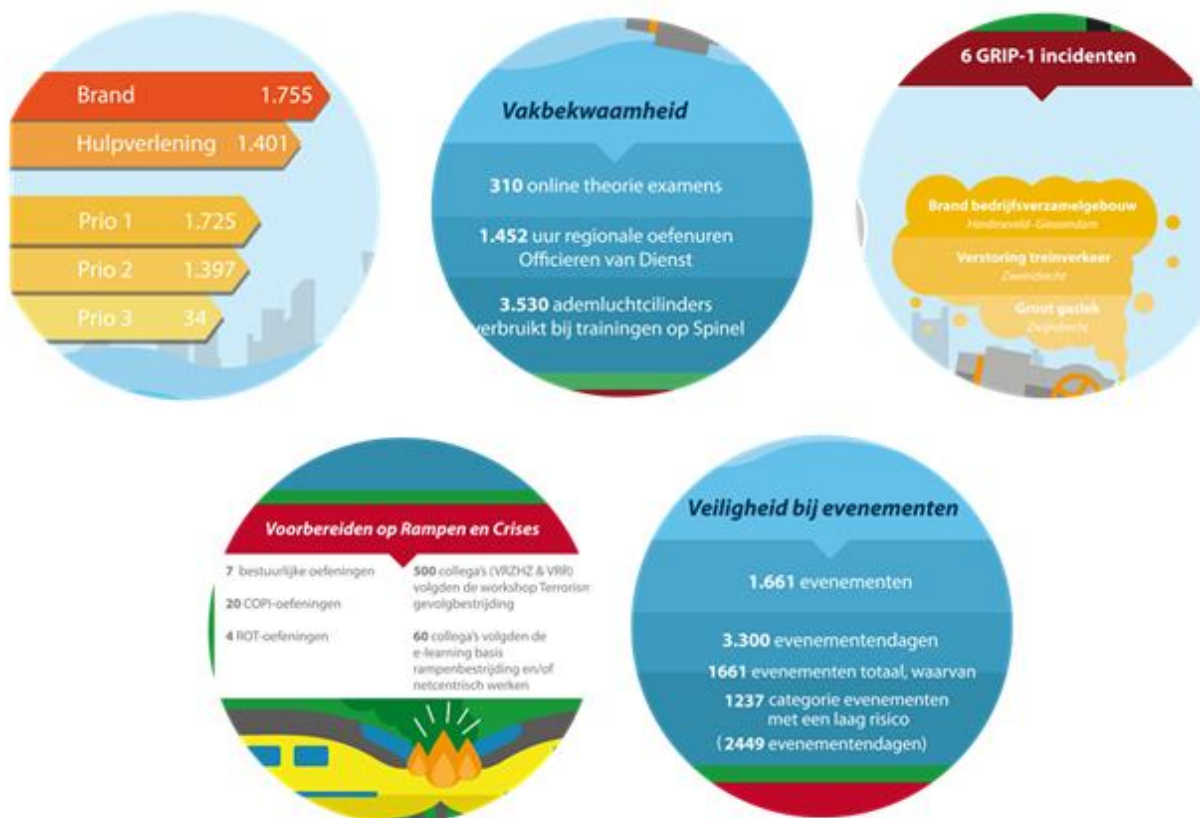
Vernieuwde Brandweezorg heeft in belangrijke mate bijgedragen aan het resultaat dat de bezuinigingsopgave in tijd vooruit getrokken kon worden, onder andere door ingetogen om te gaan met het vervullen van vacatures sinds 2013. In nauwe samenspraak met de bestuurlijke begeleidingscommissie is het proces voor de komende jaren opgezet voor de operationele prestaties.

Dit alles vond plaats te midden van de dagelijkse taken en diverse regionale en landelijke ontwikkelingen, zoals de voorgenomen gemeentelijke fusies, de komst van de omgevingswet en de noodzakelijke afstemming met andere veiligheidsregio's en deelname aan landelijke overleggen.

Tegenover het positieve resultaat en de bereikte mijlpalen staat dat we in 2016 niet alles gerealiseerd hebben. Zo hebben we onder andere minder kunnen doen op het vlak van vernieuwing en ontwikkeling, zoals: informatiemanagement, de business case DMS (document-management-systeem), het onderzoek naar het nieuwe werken en de implementatie van HR-21. Daarnaast is er minder aandacht en middelen besteed ten behoeve van het boeien en binden van de vrijwilligers. Bovendien zijn er ook minder koude opleidingen en realistische oefeningen uitgevoerd. Onder andere hierdoor heeft het leren van incidenten te weinig aandacht gekregen.

Om de kernprestaties van de VRZHZ in 2016 één oogopslag duidelijk te maken is een infographic ontwikkeld. De infographic met het volledige overzicht is te vinden in bijlage 5.

Financieel resultaat

Het financieel resultaat over 2016 is € 2,7 miljoen positief. Ten opzichte van de Begroting na wijzigingen is het resultaat € 3,0 miljoen positief, waarmee de VR de ombuigingen uit het meerjarenperspectief 2016-2020 (MJP) nog verder naar voren trekt.

Het resultaat € 3,0 miljoen bereiken we na het opvangen van een incidentele tegenvaller van € 1,0 miljoen (bestaande uit de tegenvallers IKB, de naheffing en boete van de Belastingdienst en enkele kleine meevallers). Zonder deze grote incidentele tegenvallers zou het resultaat hoger zijn uitgevallen, namelijk € ca. 4,0 miljoen. Echter, tegelijkertijd kunnen we stellen dat in dit resultaat ook enkele substantiële voordelen zijn opgenomen, die een relatie hebben met het MJP. In lijn met de monitor MJP uit de tweede bestuursrapportage zien we dat we de bezuinigingen naar voren hebben gehaald. Bovendien is dit deel groter dan voorspeld. Hieronder treft u de grofmazige opbouw van het resultaat om de relatie te kunnen leggen tussen de naar voren gehaalde bezuinigingen en het MJP.

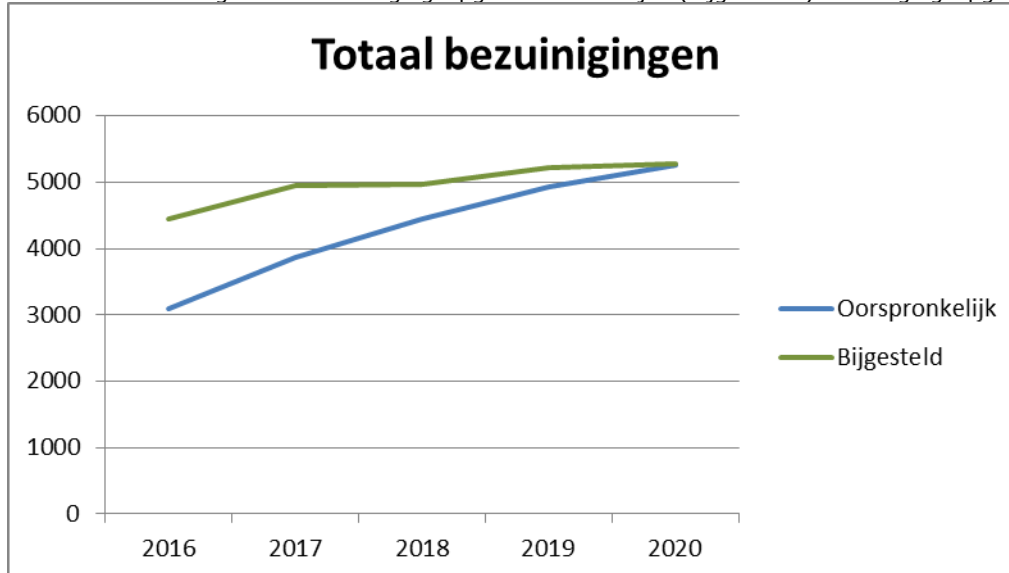
Tabel: Opbouw financieel resultaat 2016 naar incidenteel / structureel

	Incidenteel/ Structureel	circa (*€ miljoen)
1. Technische correctie op het MJP	I	0,3
2. Incidentele onderschrijding. Dit betreft voornamelijk de materiële kosten en niet ingevulde vacatures	I	1,8
3. Kostenstijgingen te hoog ingeschat (BTW-nadeel)	S	0,4
4. Naar voren gehaalde bezuinigingen MJP	S	1,5
resultaat		4,0

We zien dat het positieve resultaat het gevolg is van een aantal zaken: er zijn incidentele (éénmalige) effecten ter hoogte € 2,1 van als gevolg van onder andere het (nog) niet invullen van vacatures, het niet uitvoeren van opleidingen en het verwerken van een technische correctie op het meerjarenperspectief.

Daarnaast zijn er twee structurele voordelen: het BTW-nadeel, waarmee in het MJP rekening werd gehouden is waarschijnlijk circa € 400.000 minder (met andere woorden de kostenstijgingen zijn € 4,3 miljoen in plaats van € 4,7 miljoen). Ten slotte worden bezuinigingen in het kader van het MJP worden eerder behaald dan voorzien.

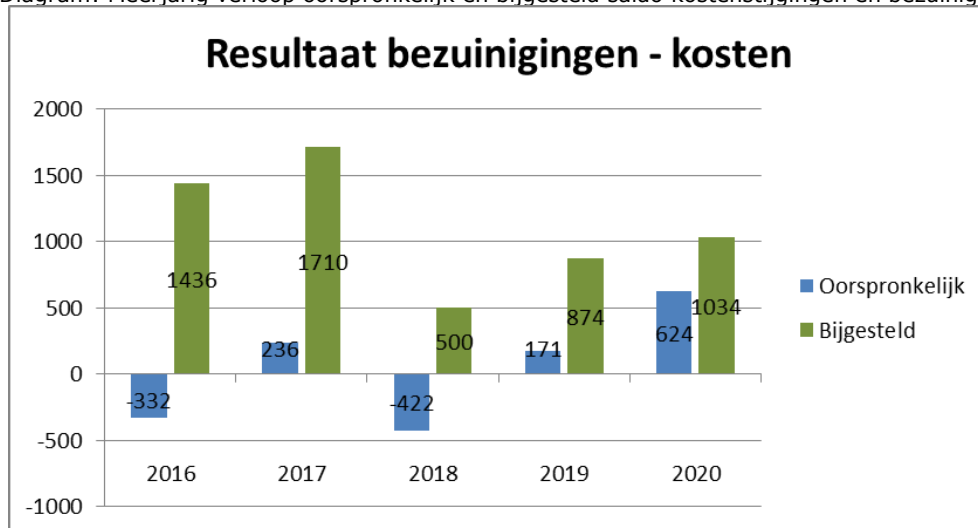
Grafiek: totale vastgestelde bezuinigingsopgave vs werkelijke (bijgestelde) bezuinigingsopgave 2016 tm 2020

Deze voordelen leiden tot het volgende bijgestelde beeld van het saldo van de kostenstijgingen en de bezuinigingen. In de hoofdstuk 5.6 "monitor MJP" wordt uitgebreid op dit onderwerp ingegaan.

Diagram: Meerjarig verloop oorspronkelijk en bijgesteld saldo kostenstijgingen en bezuinigingen MJP.

Bovenstaande staatje geeft het saldo weer tussen de kostenstijgingen en de totale bezuinigingen uit het MJP. Het oorspronkelijk saldo hiervan ziet u terug in de blauwe staven. Dit was dan ook het sluitsaldo van de begroting in de desbetreffende jaren. Na de voorgestelde bijstelling zullen we uitkomen op een nieuw saldo van de kostenstijgingen en de totale bezuinigingen. Deze ziet u terug in de groene staven. Het verschil tussen de oorspronkelijke en het nieuwe saldo zal worden voorgesteld tot bijstellingen op de begrotingen

Doorontwikkeling

Ons voorspellend vermogen is gering gebleken. De prognose, die we gedaan hebben bij BURAP-II 2016 was ook positief, maar viel lager uit. We zien hierin een aantal belangrijke lijnen. Ten eerste het indirecte effect van bezuinigingen: het (wellicht meer dan noodzakelijk) maken van bewuste keuzes over wat we wel en niet doen alsmede het kritisch afwegen van de uitgaven ('de hand op de knip'). Deze behoedzaamheid zien we ook in de omgang met reserves, hetgeen vraagt om het realistischer beschouwen van de reserves. In 2017 wordt de systematiek aan een nader onderzoek onderworpen en zullen voorstellen voor het AB ontwikkeld worden. We sluiten daarvoor aan bij het proces met de andere gemeenschappelijke regelingen.

Ten tweede moet het inzicht en de sturing worden versterkt. Dit doen we door de financiële adviesfunctie te versterken, te werken aan het verbreden van financial naar business-control en het verder vereenvoudigen van de administratie.

Opbouw Jaarstukken

Met de opmaak van deze jaarstukken 2016 wordt tegelijkertijd ook de doorontwikkeling van de P&C-producten doorgezet. Dat wil zeggen dat wij omwille van de leesbaarheid en herkenbaarheid, net als in beide bestuursrapportages in 2016, de beleidsmatige verantwoording afleggen langs de vier beleidsdoelstellingen van het Beleidsplan 2017-2020 en wij ons zoveel mogelijk beperken tot de bestuurlijk relevante zaken. Financieel verantwoorden wij in de jaarrekening op concernniveau en productgroepniveau. Het doorontwikkelen van de P&C-producten is hiermee echter niet af. Wij zullen de volgende P&C-producten aanscherpen

om zodoende aan te blijven sluiten bij de bestuurlijke informatiebehoefte van het Algemeen Bestuur.

Hieronder volgt een korte leeswijzer:

In **hoofdstuk 3** wordt in het hoofdstuk Strategische ontwikkelingen aandacht gevraagd voor belangrijke toekomstige ontwikkelingen.

De belangrijkste beleidsrealisaties van 2016 worden in **hoofdstuk 4** gepresenteerd, waarbij we vooral aandacht besteden aan de verantwoording over onze ontwikkelopgaves van 2016.

In **hoofdstuk 5** zijn de verplichte paragrafen opgenomen, zoals de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" en "Verbonden partijen". Daarnaast willen we ons bestuur inzicht bieden in de bezuinigingsopgave voor 2016 uit het Meerjarenperspectief 2016-2020. Dat doen we ook in dit hoofdstuk middels een extra paragraaf met een Monitor MJP.

In **hoofdstuk 6** betreft het overzicht van de baten en lasten over 2016 en in **hoofdstuk 7** presenteren wij de balans. In deze hoofdstukken treft u, zoals gebruikelijk, de toelichting op de verschillen tussen de financiële begroting en de financiële realisaties.

De SiSa-bijlage is opgenomen in **hoofdstuk 8**. De jaarstukken sluiten vervolgens af met een aantal **bijlagen** met de kerngegevens van deze regio, het overzicht van kredieten, een overzicht van de belangrijkste kengetallen van 2016 en een jaarverslag-in-één-oogopslag (infographic). Met deze laatste twee bijlages geven we ook de operationele prestaties de aandacht die ze verdienen.

.

3 Strategische ontwikkelingen

In de voorliggende jaarstukken legt de VRZHZ verantwoording af over het gevoerde beleid in 2016. De VRZHZ heeft de gewoonte om bij het opstellen van de jaarstukken ook een beknopte doorkijk te geven naar de toekomst. In dit hoofdstuk worden louter de belangrijkste (toekomstige) strategische ontwikkelingen gedeeld. De rest van de jaarstukken bevatten de beleidsmatige en financiële verantwoording over 2016.

Gemeentelijke herindelingen

Onze regio heeft te maken met diverse herindelingen. Zo zullen per 1 januari 2019 de gemeenten Molenwaard en Giessenlanden fuseren, is in de Hoeksche Waard een herindelingsproces gaande en hebben de gemeenten Leerdam, Zederik en Vianen uitgesproken om per 1 januari 2019 te fuseren als gemeente Vijfheerenlanden. In de loop van 2017 zal duidelijk worden bij welke provincie de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden zal aansluiten.

Omgevingswet

In 2019/2020 wordt de inwerkingtreding van de Omgevingswet verwacht. Met de invoeringswet Omgevingswet is bevestigd dat het bestuur van de veiligheidsregio een taak heeft in het Omgevingsplan. Verscheidene voorbereidingen op de komst van de Omgevingswet hebben ook in 2016 plaatsgevonden. In hoofdstuk 4.1 gaan we hierop in. Voor wat betreft de toekomst zal - in opdracht van de Raad Directeuren Veiligheidsregio's (hierna: RDVR) en de Raad van Brandweercommandanten - een impactanalyse worden uitgevoerd die meer zicht moet geven aan de gevolgen en de ontwikkelopgave voor deze toekomstige wet en taak. Daarbij zullen de veiligheidsregio's in samenwerking met de VNG de veranderingen alsmede de kosten voor de taak in het Omgevingsplan inzichtelijk maken voor de inbreng met betrekking tot het artikel 2 van de Wet financiële verhoudingen.

Doorontwikkeling risicobeheersing

Ten tijde van dit schrijven wordt het gebiedsgericht werken in de regio geïmplementeerd. De dagdagelijkse taken op het gebied van advisering, vergunningverlening, toezicht en handhaving worden in teams van risicobeheersingsspecialisten integraal afgestemd waarbij er meer verbinding gezocht wordt met gemeenten om pro-actief te kunnen adviseren. Ook door inrichting van accountmanagement worden de gemeenten beter bediend. Het risicogericht werken wordt verder ontwikkeld waarbij het veiligheidsniveau vanuit een meervoudige risico-analyse beoordeeld wordt, en niet alleen meer getoetst wordt of iets aan de regels voldoet. Eén van de gevolgen van het verbinden van risicoprofielen is dat in de uitvoering de scope wordt verbreed naar multidisciplinair.

Kostenverdeelsystematiek

Als vervolg op de bestuurlijke retraite van 2015 is in 2016 afgesproken dat opnieuw onderzoek gedaan wordt naar een juiste kostenverdeelmethodiek voor de gemeenten. Dit proces wordt begeleid door een bestuurlijke begeleidingscommissie. De resultaten van het onderzoek zullen op de bestuurlijke retraite van mei 2017 worden besproken. Na besluitvorming in het bestuur zullen de raden gevraagd worden hun zienswijze te geven.

Dekkingsplan

Vanuit het programma Vernieuwde brandweezorg zal in 2017 een bestuurlijk proces plaatsvinden om te komen tot een nieuw dekkingsplan. Eén van de onderdelen van het project Vernieuwde brandweezorg is het deelprogramma Operationele Doctrine. Dit deelprogramma houdt zich bezig met een herziening van de wijze waarop de operationele brandweezorg in Zuid-Holland Zuid is opgezet, ingericht en wordt uitgevoerd. Dit geheel biedt kansen om de brandweezorg in te richten, te optimaliseren en te beredeneren vanuit nieuwe inzichten en de schaalgrootte van de veiligheidsregio om zo te komen tot goed afgewogen uitgangspunten in termen van posten, mensen en middelen voor een nieuw dekkingsplan brandweer Zuid-Holland Zuid.

Zelfredzaamheid

Eén van de elementen in het beleidsplan 2017-2020 is de uitwerking van het thema zelfredzaamheid. De diverse gemeenteraden hebben dit thema als een belangrijk onderwerp betiteld voor de VRZHZ. Op de bestuurlijke retraite van mei 2017 zal dit gepresenteerd worden.

Veiligheidsberaad

In 2016 is afgesproken dat een externe commissie onderzoek zal doen naar het functioneren van het Veiligheidsberaad. Hiervoor hebben gesprekken plaatsgevonden met de voorzitters van de veiligheidsregio's en zal in 2017 het resultaat van het onderzoek worden gepresenteerd. Naar verwachting zal ook de verbinding met de managementraden onderdeel zijn van het onderzoek.

Daarnaast zijn de zes projecten van de Strategische Agenda Versterking Veiligheidsregio's 2015-2018 die destijds door het Veiligheidsberaad zijn vastgesteld, allen in ontwikkeling. Een van deze projecten, te weten het project Water en Evacuatie, wordt door de algemeen directeur VRZHZ geleid en wordt in 2017 afgerond.

4 Programmaverantwoording

In dit hoofdstuk legt de VRZHZ beleidsmatige verantwoording af ten aanzien van de belangrijkste resultaten die ze heeft bereikt (zonder uitputtend te willen zijn). Zoals gezegd wordt, met het noemen van de belangrijkste beleidsrealisaties, verantwoording afgelegd langs de vier beleidsdoelstellingen uit het nieuwe beleidsplan 2017-2020 benoemd:

- 1. Focus op de voorkant - risicobeheersing*
- 2. Startklaar en daadkrachtig – preparatie en repressie*
- 3. Samen verder komen - samenwerking*
- 4. Investeren in bedrijfsvoering – professionaliteit*

4.1 Beleidsdoelstelling 1: Focus op de voorkant - risicobeheersing

De omgevingswet

Op het terrein van risicobeheersing vinden momenteel grote ontwikkelingen plaats. De nieuwe Omgevingswet vervangt tientallen wetten en honderden ministeriële regelingen en Algemene Maatregelen van Bestuur (hierna: AMvB's), waarbij het lokaal bevoegd gezag meer beleidsvrijheid krijgt. In de regio Zuid-Holland Zuid werken zeventien gemeenten, de Omgevingsdienst ZHZ, de Dienst Gezondheid & Jeugd en de VRZHZ (als specialist op het gebied van brand- en omgevingsveiligheid) samen ter voorbereiding op de komst van de Omgevingswet. Vanuit die samenwerking is een gezamenlijke reactie voorbereid op de concept-AMvB's. Ook vanuit de RDVR en Brandweer Nederland is een gezamenlijke reactie voorbereid. Een belangrijk aandachtspunt betreft de positie van de veiligheidsregio's. Hierbij is het van belang dat de opvattingen van het Algemeen Bestuur van de VRZHZ worden meegenomen. Een regionale projectgroep is in 2016 gestart met een aantal deelprojecten.

Naast deze regionale initiatieven hebben er ook landelijke initiatieven plaatsgevonden. De 25 veiligheidsregio's werken samen in de consultatiegroep die valt onder Brandweer Nederland. In deze consultatiegroep worden de conceptwetgevingen voorzien van commentaar en als één reactie gegeven aan het ministerie. Vanuit deze groep vinden ook contacten met de VNG, IPO en projectorganisaties voor het omgevingsrecht plaats.

In de zomer van 2016 is er een onderzoek gedaan naar de rol en taken van de GHOR inzake de nieuwe omgevingswet. De directeur publieke gezondheid heeft aangegeven in 2017 hier een prioriteit aan te willen geven, qua visie en beleidsontwikkeling.

Het ministerie wil met de nieuwe Omgevingswet realiseren dat organisaties de kanteling maken naar het vroegtijdig samenwerken met de omgeving, bewoners, bedrijven en belangenorganisaties. De Omgevingswet biedt daarmee meer ruimte voor maatwerk en daardoor krijgt de lokale overheid meer beleidsvrijheid en afwegingsruimte. Dat vraagt om een andere manier van werken van de overheid waaronder dus ook de VRZHZ. Pro-actieve, vroegtijdige betrokkenheid, risicogericht werken en integraal adviseren wordt ook voor de VRZHZ het nieuwe werken. In 2016 is deze ontwikkeling binnen de afdeling

Risicobeheersing (van de organisatie-eenheid brandweer) gestart met een nulmeting onder de medewerkers.

Brandveilig leven

Het programma Brandveilig leven, mede gestart als compenserende 'toolboxmaatregel' om bestuurlijk af te kunnen wijken van de landelijke vastgestelde opkomsttijden van de brandweer, is uitgevoerd conform het uitvoeringsprogramma. Dit programma wordt herijkt, waarbij de focus wordt gelegd op onze regierol in 2020. Daarnaast is gestart met het vormgeven van integrale interne samenwerking op het gebied van risicocommunicatie.

Het regionaal risicoprofiel

Regionaal richt de VRZHZ zich op basis van het Regionaal Risicoprofiel specifiek op de volgende (bestuurlijk) prioritaire risico's:

- Overstromingen (Hoeksche Waard, Eiland van Dordrecht en Alblasserwaard/Vijfheerenlanden).
- Grote incidenten met gevaarlijke stoffen:
  - a. In de spoorzone Dordrecht/ Zwijndrecht;
  - b. Bij bedrijven binnen en buiten de regio.
- Langdurige stroomuitval (langer dan 24 uur).
- Zelfstandig wonende verminderd zelfredzame personen bij incidenten, rampen of crises.

De landelijke projecten op vlak van multi-disciplinaire risico's

Op landelijk niveau sluit de VRZHZ aan bij de projecten die op de strategische agenda staan van het Veiligheidsberaad (hierna: VB). De strategische agenda is de koers aan de hand waarvan de veiligheidsregio's zich de komende jaren op landelijk niveau willen ontwikkelen. De strategische agenda geeft de samenwerking tussen veiligheidsregio's onderling, maar ook met crisispartners en departementen, een impuls. In 2016 zijn op vlak van deze strategische agenda in de regio Zuid-Holland Zuid vooral ontwikkelingen te noemen bij de projecten "bevolkingszorg" en "kwaliteit en vergelijkbaarheid". Bij beleidsdoelstelling twee (4.2 "Startklaar en daadkrachtig – preparatie en repressie") gaan we dieper in op de optimalisatie van bevolkingszorg en bij beleidsdoelstelling vier (4.4 "Investeren in bedrijfsvoering – professionaliteit") op de kwaliteit en de vergelijkbaarheid.

Evenementenveiligheid

In 2016 is het Project Handreiking Evenementenveiligheid afgerond en zijn de resultaten aan het Algemeen Bestuur gepresenteerd. Gebleken is dat de VRZHZ naast de wettelijke adviestaken ook een aantal buitenwettelijke taken uitvoert, gericht op verdere professionalisering op het domein evenementenveiligheid en regionale coördinatie. Het Algemeen Bestuur heeft ingestemd met het behoud van deze taak bij de VRZHZ, onder de conditie dat dit tijdelijk is en actief wordt gestreefd naar vermindering van de bovenwettelijke taak.

4.2   *Beleidsdoelstelling 2: Startklaar en daadkrachtig – preparatie en repressie*

Het programma Vernieuwde brandweezorg

Met de vaststelling van het einddocument Vernieuwde brandweezorg heeft het bestuur in 2014 de richting van de brandweerorganisatie bepaald naar het jaar 2020. Vervolgens is het aan de brandweerorganisatie om invulling te geven aan deze richting en zijn er veel veranderingstrajecten gaande, die niet los van elkaar te zien zijn. Om deze reden is in 2016 een overkoepelend programma Vernieuwde brandweezorg van start gegaan om de doorontwikkeling integraal vorm te geven. De insteek is om met het programma de organisatie verder te ontwikkelen, alsook ruimte te creëren in de begroting. Hierbij moet wel rekening gehouden worden dat de reeds substantiële bezuinigingsrealisatie de veerkracht van de (kantoor-)organisatie, de afgelopen drie jaar sterk negatief heeft beïnvloed. Het programma, dat leidt tot meer efficiëntie wordt met veel draagvlak uitgevoerd via drie lijnen met de volgende thema's: 1) "Operationele doctrine", 2) "Organisatiemodel" en 3) "Kwaliteit en innovatie". Het resultaat is gericht op een strategische uitvoeringsagenda. Hiermee wordt concreter vorm gegeven aan de richting waar de brandweerorganisatie naar toe gaat. Hieronder volgt een verdere toelichting langs drie genoemde lijnen:

1. Operationele doctrine: Er is een start gemaakt met de realisatie van het brandrisicoprofiel. Daarnaast zijn de uitgangspunten voor het nieuwe dekkingsplan geformuleerd. Hierin zijn de uitkomsten van de Pilot TS4 meegenomen. De bestuurlijke begeleidingscommissie Dekkingsplan is ingesteld en heeft het bestuurlijk proces Dekkingsplan vastgesteld.
2. Op het vlak van het organisatiemodel zijn verschillende trajecten opgestart. De belangrijkste daarvan zijn:
  - Doorontwikkeling beroeps brandweerorganisatie: hiervoor is het visiedocument van de doorontwikkeling van de 24-uursdienst vastgesteld. Eind 2016 zijn de verdere voorbereidingen getroffen om deze visie te implementeren.
  - Doorontwikkeling niet-operationele brandweerorganisatie: de gehele niet-operationele brandweerorganisatie, waaronder de afdelingen 'Materieel en logistiek' en 'Risicobeheersing', inclusief het sturingsmodel wordt herzien.
  - Posten centraal. Het boeien en binden van (vrijwillige) medewerkers door meer zelfsturing en eigen regelruimte vraagt onder andere budgettaire mogelijkheden op de brandweerposten zelf. De voorbereidingen hiertoe zijn in 2016 afgerond en in 2017 start de implementatie bij wijze van proef. Het project vindt over meerdere jaren plaats.
  - Leiderschapstraject brandweer. Het leiderschapstraject voor ploegchefs is in 2016 deels afgerond en krijgt in 2017 een vervolg.

3. Kwaliteit en innovatie

Als onderdeel van het programma "Vernieuwde brandweezorg" is het deelproject KEI (kwaliteit en innovatie) gestart. Hiervoor is een enquête uitgezet in de organisatie om verbeterpunten en innovaties op te halen. In totaal zijn 124 enquêtes ingevuld met daarin

428 ideeën. Er wordt realistisch mee omgegaan met hetgeen geïmplementeerd kan worden. Om deze reden worden 11 ideeën als eerste opgepakt en hebben een plek gekregen in het jaarplan 2017. De ideeën zijn divers van aard zoals cultuur-aspecten, energiebesparing (zonnepanelen, lichtschakelingen), vereenvoudiging administratieve processen (digitaal), verbeteren van communicatie, nieuwe blustechnieken en watertransportsystemen en een andere werkverdeling m.b.t. onderhoud van materieel en gebouwen. Een reeds behaald succes is de implementatie van een digitaal Operationeel Informatie Voorziening (OIV) op de operationele voertuigen. Uit een pilot is gebleken dat een ander systeem van operationele informatievoorziening extra mogelijkheden en snelheid biedt. Daarom zijn alle uitrukvoertuigen voorzien van een iPad met operationele informatie. Dit wordt in 2017 verder ontwikkeld. De brandweer loopt door de vacaturestop echter nog steeds achter ten aanzien van landelijke en technische ontwikkelingen die er op het vakgebied zijn. Een consequentie hiervan is dat ook het leren van incidenten vooralsnog te weinig aandacht krijgt.

Preparatie Brandweezorg

Landelijk is er in 2016 een nulmeting geweest van alle opleidingsinstituten van brandweeropleidingen, waaronder onze organisatie. De brandweer ZHZ scoorde voldoende op de inhoudelijke aspecten, maar er is één verbeteringslag nodig op organisatorisch vlak en op het vlak van borging van werkprocessen. Om deze kwaliteitsimpuls te bewerkstelligen is vervolgens op tal van onderdelen gewerkt aan het verbeteren van de kwaliteit van de opleidingen en het oefenen, zoals de bijscholing van instructeurs, de voorbereiding van de implementatie van kwaliteitsmetingen en de voorbereidingen op de elektronische leeromgeving.

Een veilige en gezonde werkomgeving

Het traject Schoner werken is gestart om gezondheidsschade onder onze medewerkers te voorkomen. In Zuid-Holland Zuid is gekozen voor een groeiproces, startend met een aantal *quick-wins* per 1-7-2016 toewerkend naar "100% schoon" werken, wat uiterlijk in 2018 bewerkstelligd wordt. De raden zijn in de eerste helft van het jaar 2016 middels een brief geïnformeerd over dit traject. De kosten die dit traject met zich meebrengt hebben betrekking op zowel de materiële kant (bijvoorbeeld extra bluskleding, extra adembeschermingsmiddelen en uitbreiding van reinigingscapaciteit) als de organisatorische kant (logistieke processen en bewustwording personeel). In het hoofdstuk 7.3.4.1 "Eigen vermogen" gaan we verder in op de financiële kant van dit traject.

Niet alleen in het kader van het traject Schoner werken is er aandacht voor een veilige en gezonde werkomgeving. Er is ook een risico-inventarisatie en evaluatie uitgevoerd en er is meer aandacht voor het melden van (bijna-)incidenten. Bovendien is een regionale eenduidige nazorgprocedure opgesteld, waarin ook aandacht uitgaat naar de partner van de brandweerederwerker. Verder is bij de brandweer het *periodiek preventief medisch onderzoek* (hierna: PPMO) geïmplementeerd voor de 24-uursdienst. Regio-brede invoering van het PPMO is afhankelijk van de resultaten van de landelijke evaluatie. Hiervan wordt verwacht dat deze evaluatie in 2017 beschikbaar is waarna de implementatie voor ZHZ in het eerste kwartaal 2018 afgerond moet zijn.

De ontwikkelingen van het Openbaar meldsysteem

Landelijk is door het veiligheidsberaad de opdracht gegeven om de rechtmatigheid van het Openbaar meldsysteem (OMS) te onderzoeken. De belangrijkste uitkomsten uit dit onderzoek zijn:

1. Er is nauwelijks tot geen rechtvaardiging te vinden voor de instandhouding van het huidige OMS stelsel, waarbij het aantal OMS-aanbieders wordt beperkt;
2. Voor de huidige praktijk van inning van de abonnementsgelden is in de toekomst geen plaats meer;
3. Er is geen wettelijke basis voor de wijze waarop veiligheidsregio's de regie voeren op het tot stand komen van het OMS.

Gezien de conclusies zal er in de komende jaren een transitie plaats gaan vinden waarbij het aanbieden van een OMS-systeem aan de vrije marktsector wordt overgelaten. Deze transitie komt mogelijk op gang binnen de looptijd van de concessie-overeenkomst over het OMS tussen de VRZHZ met KPN. Daarnaast vervallen op dat moment de vergoedingen die de VRZHZ nu ontvangt in verband met werkzaamheden in het kader van het OMS. Daartegenover staat wel dat ook een deel van de werkzaamheden vervalt. Er wordt een impactanalyse gemaakt, maar duidelijk is al dat er een inkomstenrisico bestaat, welk in hoofdstuk 5.1 "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" geadresseerd wordt. Het jaar 2017 zal gebruikt worden om te herpositioneren voor wat betreft het Openbaar meldsysteem.

De bevolkingszorg

2016 stond in het teken van het doorontwikkelen van Bevolkingszorg. Doel was, is en blijft het verbeteren van de kwaliteit, het vergroten van de slagkracht van de crisisorganisaties en het behalen van efficiencywinst door taken te combineren. Op basis van een kwalitatieve evaluatie is een aantal uitgangspunten voor de doorontwikkeling gedefinieerd en op 13 oktober 2016 door Algemeen Bestuur vastgesteld. Het Algemeen Bestuur heeft de Coördinerend Gemeentesecretaris opdracht gegeven om de uitgangspunten samen met de gemeenten uit te werken. Het plan van aanpak wordt in 2017 voorgelegd aan het Algemeen Bestuur.

De geneeskundige zorg

Goede geneeskundige zorg is het resultaat van gedisciplineerde samenwerking van vele partijen binnen de witte kolom. De Directeur Publieke Gezondheid maakt namens het bestuur van de VRZHZ samenwerkingsafspraken met de witte ketenpartners. In 2016 zijn alle convenanten geëvalueerd en zo nodig opnieuw opgesteld en vastgelegd.

Terrorisme

Na de aanslagen in Parijs, de luchthaven van Brussel, bij metrostation Maalbeek en recentelijk op de boulevard van Nice en de kerstmarkt in Berlijn, zijn hulpdiensten gefocust op een gedegen voorbereiding op de gevolgbestrijding van een aanslag. Binnen de witte kolom zijn diverse activiteiten ondernomen teneinde éénduidig te kunnen optreden en inzichtelijk te krijgen waar nog maatregelen en/of nadere afspraken moeten worden gemaakt. De GHOR heeft hierbij nauw samengewerkt met de partners vanuit de acute zorg en binnen het Regionaal Overleg Acute Zorg (hierna: ROAZ).

Het incidentbestrijdingsplan is geactualiseerd en de operationele organisatie is verder geïnformeerd over de bijzonderheden rondom een incident dat terrorisme gerelateerd is of een incident is dat extreem geweld betreft. Er is het afgelopen jaar zowel op multidisciplinair als monodisciplinair niveau, gezamenlijk met de organisatie van de Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond als met beide meldkamers aandacht besteed aan deze kennisverhoging en preparatie. Voor 2017 zal dit nog leiden tot verdere preparatie van onderdelen in betrokken organisaties, waaronder ook de netwerkpartners.

Ook zijn bestuurlijke sessies georganiseerd om burgemeesters en hun adviseurs verder te informeren over de ontwikkelingen en gevolgen die het voor hen op operationeel en bestuurlijk niveau kan hebben. Dit traject krijgt in 2017 een regionaal vervolg.

De Landelijke Meldkamer-organisatie en de implementatie Vernieuwing C2000 (IVC)

Na een periode van voorbereidende bouwkundige werkzaamheden is de bouw van de nieuwe gezamenlijke meldkamer (hierna: GMC) voor de VR RR en de VRZHZ in december 2016 daadwerkelijk van start gegaan. Doordat echter de migratie van het nieuwe C2000 is vertraagd kan de nieuwe GMC pas eind 2017 in gebruik worden genomen. Als gevolg hiervan gaan de medewerkers van de meldkamers in Rotterdam en Dordrecht ca. drie maanden later over naar de nieuwe meldkamer. Het harmoniserings-/voorbereidingstraject in Zuid-Holland Zuid ligt op schema. Tussen beide veiligheidsregio's worden daarnaast convenanten voorbereid tussen de diverse disciplines en de meldkamer naast een apart convenant op vlak van samenwerking en beheer.

De heroriëntatie van de Landelijke Meldkamerorganisatie (LMO), het resultaat van de Gateway Review naar de LMO en de voortgang van het proces, heeft onder meer geleid tot aanpassing van het tempo van de realisatie van één landelijke meldkamerorganisatie. Uitgangspunt was dat de nieuwe GMC op het moment van ingebruikname, of kort daarna, zou worden overgedragen aan de LMO. Inmiddels is duidelijk dat die overdracht in ieder geval niet vóór 2020 zal plaatsvinden.

Een laag aantal incidenten met een GRIP-opstapeling

Zowel de eerste als tweede helft van 2016 hebben zich weinig incidenten voorgedaan. In totaal hebben zich in 2016 zes GRIP-1 situaties zich voorgedaan. Vanwege het lage aantal incidenten met een GRIP-opstapeling worden er meer trainingsuren gemaakt om optimaal voorbereid te blijven.

4.3 Beleidsdoelstelling 3: Samen verder komen - samenwerking

De voorgenomen gemeentelijke fusies in Zuid-Holland Zuid

In het traject om tot een gemeentelijke fusie van de gemeenten Vianen, Leerdam en Zederik te komen heeft de Interprovinciale Commissie van Zuid-Holland en Utrecht in 2016 besloten om geen herindelingsontwerp vast te stellen voor de nieuwe fusiegemeente Vijfheerenlanden. De opdracht is teruggegeven aan de minister welke vervolgens de Provincie Utrecht gevraagd heeft regie te voeren op het proces om te komen tot een

herindelingsontwerp. De keuze om de provincie Utrecht te vragen is een procedurele keuze geweest op basis van de voorkeur van de meerderheid van de betrokken gemeenten en geen inhoudelijke keuze. De Provincie Zuid-Holland wordt betrokken in het open overleg en krijgt de ruimte haar zienswijze kenbaar te maken bij het herindelingsontwerp. In de loop van 2017 zal duidelijk worden bij welke provincie deze nieuwe gemeente zal aansluiten.

Tevens is bekend geworden dat de gemeenten in de Hoeksche Waard een zienswijzeproces gestart zijn om te komen tot een fusie in 2020. Ook de gemeenten Giessenlanden en Molenwaard hebben aangekondigd over te willen gaan tot een gemeentelijke fusie.

De samenwerking in de Zuidwestelijke Delta

Voor 2016 en 2017 zijn twee bestaande en twee nieuwe thema's geselecteerd waarop de samenwerking in de Zuidwestelijke Delta (hierna: ZWD) zich bijzonder zal richten: het eerste bestaande thema is het zogenoemde traject *talent gestuurde samenwerking tussen de veiligheidsregio's*. Het andere bestaande thema is *bevolkingszorg*. Ten aanzien van het traject *Talent gestuurde samenwerking* zijn er ZWD-breed workshops georganiseerd om mét en van elkaar te leren, te netwerken en kennis te delen. Verder heeft de week van de mobiliteit plaats gevonden, waar medewerkers van de verschillende veiligheidsregio's in de ZWD bij elkaars organisatie in de keuken konden kijken.

De twee nieuwe thema's voor 2016 en 2017 zijn Industriële veiligheid en Veiligheid op het spoor. Ten aanzien van de eerste is inmiddels een verkenning uitgevoerd naar de versterking van de samenwerking op dit vlak. Geconcludeerd is dat de bestaande samenwerkingsvormen al een solide basis vormen, en dat er een gezamenlijke meerjarenvisie uitgewerkt gaat worden.

De GHOR is het onderdeel waarbinnen samenwerking en nauwe afstemming plaats vindt met het taakveld risicobeheersing en bevolkingszorg. Daarnaast vindt nauw afstemming plaats met buurregio's en het Regionaal overleg acute zorg binnen de traumaregio Zuidwest-Nederland.

Ook zijn er op basis van de uitkomsten van onze systeemtest verdergaande ontwikkelingen om het Informatiemanagementproces beter te positioneren. Dit zal onder meer gebeuren bij de meldkamer in de vorm van een pilot Veiligheidsinformatiecentrum (VIC). Daarnaast is in het najaar een opleiding Informatiemanagement gestart, zodat per 2017 gecertificeerde Informatiemanagers de crisisorganisatie ook op meldkamerniveau nog meer kunnen versterken. Ook wordt Informatiemanagement in niet-operationele omstandigheden op dit moment vormgegeven.

Het netwerk rondom bevolkingszorg is in 2016 verstevigd en uitgebreid. De gemeenten zijn en blijven de primaire partners binnen het netwerk. Daarnaast zijn de afspraken met crisispartners zoals Evides, Oasen, het Nederlandse Rode Kruis, Salvage en netwerkbeheerder Stedin geactualiseerd.

Ten slotte is er ook op vlak van control en bedrijfsvoering geregeld afstemming. Bijvoorbeeld op het vlak van de wijzigingen in de verslaggevingsregels (het Besluit Begroting en Verantwoording) en in het traject om tot een voorstel te komen voor de

gewenste vorm en hoogte van het weerstandsvermogen wordt kennis uitgewisseld met de andere veiligheidsregio's in de ZWD en de grote gemeenschappelijke regelingen in Zuid-Holland Zuid (te weten de Omgevingsdienst ZHZ, de Dienst Gezondheid & Jeugd, het GR Drechtsteden).

4.4   *Beleidsdoelstelling 4: Investeren in bedrijfsvoering - professionaliteit*

De kwaliteit en vergelijkbaarheid

De VRZHZ is betrokken bij diverse trajecten die inzicht kunnen bieden in het functioneren van de organisatie. Dit heeft niet alleen afgelopen jaar plaatsgevonden, maar is een continu proces. Zo wordt landelijk door de Inspectie van Veiligheid & Justitie een onderzoek uitgevoerd naar de repressie en is het definitieve rapport van de Staat van de Rampenbestrijding gepubliceerd. In 2017 wordt een verdieping gemaakt op de eerder uitgevoerde benchmark op de overhead, zal een medewerkerstevredenheids-onderzoek uitgevoerd worden en in 2018 vindt een visitatie van de VRZHZ plaats. Al deze onderzoeken hebben input geleverd en zullen input blijven leveren voor het functioneren van de VRZHZ.

Daarnaast heeft de GHOR wederom het kwaliteitskeurmerk HKZ ontvangen. Al vele jaren heeft de GHOR aan deze kwaliteitseisen voldaan, een vorm van gedegen professionaliteit. Inmiddels is de HKZ-norm vervangen voor ISO-9001:2015. Bij de overgang naar deze nieuwe norm wordt gestreefd naar het verbreden van de toepassing naar de gehele afdeling Voorbereiding op Rampen- en crisesbeheersing (hierna: VRC) van de VRZHZ.

In 2016 is de VRZHZ gestart met het opstellen van jaarplannen middels de A3-systematiek. Hiermee wordt in 2017 doorgegaan. Het doel hiervan is om beter te kunnen sturen op de ontwikkeling van de organisatie.

De kostenverdeelsystematiek

In de Bestuursretraite van 2015 is besloten om een voorstel voor een nieuwe kostenverdeelsystematiek tijdens de Bestuursretraite in mei 2017 te agenderen. Het doel is het realiseren van een gedragen en voor alle gemeenten transparante en uniforme wijze van kostentoedeling. Dit traject is met de opdrachtverstrekking in het Algemeen Bestuur op 13 april 2016 opgestart. Er is een Bestuurlijke begeleidingscommissie gevormd die namens het Dagelijks Bestuur de uitwerking toetst. Inmiddels heeft de begeleidingscommissie het projectplan en de projectorganisatie, met een brede vertegenwoordiging, vastgesteld. In het najaar is door de werkgroep gestart met de inventarisatie en het analyseren van de kostenverdeelsystematieken ten opzichte van onze huidige systematiek. Deze analyses zullen uitmonden in het voorstel ten behoeve van de Bestuursretraite in 2017.

Het meerjarenperspectief 2016-2020 (MJP)

De VRZHZ vindt een constante monitoring en rapportage van enerzijds de kostenstijgingen en anderzijds de bezuinigingen in het kader van het Meerjarenperspectief 2016-2020 (Hierna: MJP) belangrijk. 2016 is het eerste jaar van bezuinigingen in het kader van het Meerjarenperspectief 2016-2020. Er is vooruitlopend op de eerste jaarschijf, 2016, dan ook

fors ingezet en geanticipeerd hierop. Immers, vele maatregelen zijn niet plots door te voeren. In het hoofdstuk 5.6 "Monitor bezuinigingsopgave Meerjarenperspectief" komen we hier op terug.

De naheffing van de Belastingdienst

In het najaar is duidelijk geworden dat er een naheffing, inclusief een boete, van de Belastingdienst volgt vanwege tekortkomingen in onder meer de rittenadministraties. De kosten van de naheffing zouden normaliter in de voorgaande jaren gevallen zijn. Het definitief rapport van de Belastingdienst gaat uit van een boete en naheffing van ca. 0,4 mln, inclusief de vrijwillige aangifte 2016. Dit is lager dan onze eerste schatting ten tijde van BURAP-II 2016. Intern is een projectgroep bezig met het onderzoeken van de oorzaak en het aanpassen van de processen en procedures om dergelijke onvolkomenheden in de toekomst te voorkomen. In 2017 zullen de maatregelen verder doorgevoerd worden.

Het inregelen van de dienstverleningsovereenkomst en ondersteuning aan Spinel

Na een periode van 10 jaar publiek-private samenwerking valt de exploitatie van het oefenterrein, nu Spinel, middels een constructie volledig onder de verantwoordelijkheid van de VRZHZ. De VRZHZ levert als gevolg hiervan ook ondersteunende diensten aan Spinel. Begin 2016 is gestart met de uitvoering van de dienstverleningsovereenkomst (hierna: DVO) met Spinel. In deze DVO zijn afspraken gemaakt over de inzet ten behoeve van Spinel op vlak van bedrijfsvoering. Doordat er veel energie en inzet is gevraagd bij het opstarten van Spinel is de DVO dit jaar overschreden. Eind 2016 is de DVO geëvalueerd en de resultaten uit deze evaluatie worden bij het opstellen van de DVO 2017 meegenomen. Aandachtspunt hierbij is het inregelen van de financiële ondersteuning.

Het beleidsplan 2017-2020 en de reorganisatie

Eind 2016 is het nieuwe beleidsplan 2017-2020 vastgesteld. Om de organisatie aan te laten sluiten op de ambities zoals verwoord in het beleidsplan 2017-2020 heeft in 2016 een reorganisatie plaatsgevonden. De voorbereidingen hierop en de reorganisatie zelf hebben succesvol plaatsgevonden in 2016, waarbij taken anders georganiseerd zijn en verantwoordelijkheden lager in de organisatie zijn belegd. Zo is bijvoorbeeld het aantal leidinggevenden teruggebracht. Dit vraagt de komende periode ontwikkeling van zowel de medewerkers als leidinggevenden, waar we hieronder verder op ingaan.

De doorontwikkeling van de organisatie

Binnen de VRZHZ kennen we nu, naast de afdeling "Directie en Bestuursondersteuning", drie afdelingen met hun eigen taken: "Brandweer", "Vorbereiding op Rampen en Crises" en "Bedrijfsvoering". Gezien de aard van de werkzaamheden zijn dit zeer verschillende afdelingen, maar deze afdelingen hebben hetzelfde doel: zo goed mogelijk invulling geven aan de taken van de VRZHZ. Om de samenhang en onderlinge versterking tussen de verschillende groepen zo groot mogelijk te maken is in 2016 gestart met een programma "Ik en onze VRZHZ". Dit traject heeft als doel binnen de hele organisatie een betere samenwerking en meer initiatief te bewerkstelligen. Gewerkt is aan het formuleren van de doelstellingen. In 2017 krijgt dit een vervolg door te werken aan de verschillende teams en het leiderschap. Het kan dan ook niet los gezien worden van de speerpunten van de reorganisatie.

De inzet op Organisatieontwikkelingen

Het bestuur heeft als onderdeel van de resultaatbestemming 2013 ingestemd met de vorming van een reserve met als doel investeringen te plegen in het kader van organisatieontwikkeling in de jaren 2014 en 2015.

Bij BURAP-I 2016 is een analyse aangeboden voor de balans tussen:

- Heroriëntatie op de in gang gezette deeltrajecten;
- Nieuwe organisatieontwikkelingen die om aandacht vragen zoals digitaal werken en de ontwikkelingen rondom de omgevingswet;
- Het vrijvallen van de reserve waar het gaat om middelen die niet benodigd zijn.

Het resultaat van deze analyse was het omvormen naar vier hoofdprojecten ten behoeve van de doorontwikkeling van de VRZHZ:

1. *Doorontwikkeling personeel en organisatie*
2. *Doorontwikkeling informatiepositie VRZHZ en informatiegericht werken*
3. *Versterken van de voorkant van de veiligheidsketen*
4. *Harmonisering van de organisatie t.b.v. efficiency en ontwikkeling*

De nieuwe (organisatie)ontwikkelingen hebben in deze vier hoofdprojecten een plaats gekregen en de uitvoering van de projecten in 2016 is op vele vlakken versneld. Het deel van de projecten dat nog niet is afgerond, maar waar een verplichting aan ten grondslag ligt wordt in 2017 uitgevoerd. Het deel dat in 2017 niet is uitgevoerd zal bij de volgende jaarverantwoording (jaarstukken 2017) vrijvallen conform de bestuurlijke afspraken. In het hoofdstuk 7.3.4.1 "Eigen vermogen" komen we uitgebreid terug op de realisaties en de stand van zaken van de doelen en de projecten in deze reserve.

Doorontwikkeling bedrijfsvoering

Een onderdeel van de reorganisatie is ook de centralisatie van alle bedrijfsvoeringstaken. Deze taken werden voorheen op diverse plaatsen in de organisatie uitgevoerd en zijn nu gebundeld. Zodoende kunnen deze taken efficiënter en effectiever uitgevoerd worden. Met de reorganisatie zijn een aantal vacatures ontstaan die niet direct, maar aan het einde van 2016 of pas in 2017 worden ingevuld.

Daarnaast is in 2016 over de volle breedte in de verschillende bedrijfsvoeringsteams geïnvesteerd. Dit heeft onder meer geleid tot het versterken van de financiële functie, middels een intern verbeterplan, verbeterde *Planning & Control*-producten en een vereenvoudiging van de administratie. Deze ontwikkelingen worden in 2017 doorgezet met de invulling van vacatures, het ontwikkelen van een centrale control-unit en, in een later stadium, een verdere verbetering van de administratie. Ook is een start gemaakt met de doorontwikkeling van de inkoopfunctie. Niet alleen op het vlak van financiën en inkoop hebben ontwikkelingen plaatsgevonden, ook heeft de VRZHZ in 2016 een eigen vastgoedtak en vastgoedbeheer opgezet als gevolg van de overname van het merendeel van de brandweerkazernes.

Ook is 2016 het jaar geweest waarin verschillende belangrijke meerjarige trajecten zijn opgestart, zoals een eerste verkenning naar het nieuwe werken, het doorontwikkelen van informatiebeleid en een verkenning naar de ICT-aanbesteding. Hieronder volgt een korte toelichting op deze laatste mijlpalen.

Het vastgoedbeheer

Eind 2015 is het merendeel van de kazernes in Zuid-Holland Zuid overgegaan in eigendom van de gemeenten naar de Veiligheidsregio. Dit betekent een toename van de inspanningen op het gebied van beheer en onderhoud. Binnen de VRZHZ is ingezet op een doelmatige aanpak van beheer en onderhoud door nauwe samenwerking tussen de afdeling bedrijfsvoering en materieel en logistiek van de brandweer. Dit heeft in 2016 geresulteerd in efficiëntiewinsten en voordelen op vlak van logistieke processen en de administratie. De voor- en nadelen worden conform de afspraken één-op-één met de gemeenten afgerekend. Bovendien kan gesteld worden dat de abusievelijke teruggave van de huisvestingsbezuiniging € 568.000 in het MJP (cf bestuurlijk besluit dd 25 november 2015) niet meer hersteld wordt voor wat betreft 2016. Dit logischerwijs als gevolg van het positieve jaarresultaat (zie hoofdstuk 5.6 "Monitor Meerjarenperspectief 2016-2020").

De ontwikkelingen op vlak van ICT en het Nieuwe Werken

Voor wat betreft ICT springen met name de ontwikkelingen aan de kant van informatiemanagement en het *Nieuwe Werken* in het oog. Trajecten die niet los van elkaar gezien kunnen worden en zowel een technisch (systemen, applicaties en apparatuur) als een bouwkundig component (kunnen we toe met minder huisvesting) kennen. Tegelijkertijd hebben deze trajecten ook gevolgen voor cultuur en organisatie-inrichting. Op vlak van ICT is de afgeleide vraag dan ook: wat doen we zelf en wat besteden we uit?

In het kader van het *Nieuwe werken* wordt rekening gehouden met een andere manier van werken in de toekomst: tijd- en plaatsafhankelijk. Dit is een meer flexibele manier van werken, die bijdraagt aan zowel het effectief en efficiënt werken als aan de wens een goede en moderne werkgever te zijn. Het gaat dan om de vraag hoe onze huisvesting ingericht moet worden, maar ook om welke apparatuur we nodig hebben en welke systemen daarop moeten draaien.

In 2016 zijn de voorbereidingen gestart voor de (samenhangende) trajecten die doorlopen in 2017, zoals de aanbesteding van nieuwe ICT, een businesscase voor het *Nieuwe Werken* en voor het document management systeem (hierna: DMS). Hierin heeft ook een onderzoek naar de voordelen van het afstoten van het kantoor aan de Romboutslaan een plek gekregen. Op de bovengenoemde terreinen moeten forse slagen worden gemaakt. Dit betekent dat in 2017 incidentele kosten worden gemaakt (zoals voor de inzet van externe expertise) om te komen tot keuzes. Op basis hiervan zullen ook structurele effecten voor 2018 en verder zichtbaar worden.

Daarnaast spelen op het gebied van ICT ook andere ontwikkelingen. Zo wordt er gewerkt aan een visie voor een landelijke ICT-omgeving: een robuuste infrastructuur, waarop alle gemeenschappelijke en centrale applicaties alsmede alle gemeenschappelijke gegevens door middel van één ingang en één inlognaam worden aangeboden voor gebruik binnen de veiligheidsregio's. Realisatie van de visie is een meerjarenproces, waarbij op onderdelen nog besluitvorming in het VB en de regionale doorvertaling moet plaatsvinden. Aangezien de VRZHZ, vanwege de verouderde techniek genoodzaakt is nu al aanpassingen aan de ICT-omgeving te doen sluit de VRZHZ net als een aantal andere veiligheidsregio's, later aan.

5 Paragrafen

Conform het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten zijn in de jaarstukken de volgende paragrafen van toepassing.

1. weerstandsvermogen en risicobeheersing;
2. onderhoud kapitaalgoederen;
3. financiering;
4. bedrijfsvoering;
5. verbonden partijen.

Ondanks dat het niet verplicht is, nemen we in deze jaarstukken ook een stand van zaken van het Meerjarenperspectief 2016-2020 op conform de bestuurlijke afspraken. In Hoofdstuk 5.6 "Monitor MJP" rapporteren we over de realisaties over jaarschijf 2016 uit het MJP.

5.1 Weerstandvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de financiële positie in relatie tot de weerstandvermogen en de risico's. Onder weerstandvermogen en risicobeheersing wordt in algemene zin verstaan de mogelijkheid om potentiële tegenvallers op te vangen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit betreft de middelen en de mogelijkheden waarover de VRZHZ beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. De weerstandscapaciteit van de VRZHZ bedraagt € 459.075 en is in de onderstaande tabel nader toegelicht.

Beschikbare weerstandscapaciteit (in €)	ultimo 2015	ultimo 2016
Algemene reserve per 31 december	295.731	449.075
Onvoorzien	10.000	10.000
Totale weerstandscapaciteit	305.731	459.075

Ten opzichte van de jaarstukken 2015 is de weerstandscapaciteit met € 153.344 toegenomen. Deze stijging wordt verklaard door de toevoegingen uit de resultaatbestemmingen 2015, de rente en de verwerking van het verwachte eindsaldo van de reserve Inzet Organisatie-ontwikkeling.

Risico's

Een risico is een kans op het optreden van een positieve dan wel negatieve gebeurtenis van materieel belang die niet is voorzien in de begroting. In de onderstaande tabel presenteren wij een geactualiseerd overzicht van de huidige risico's. Indien risico's zijn afgedekt middels maatregelen zoals het afsluiten van verzekeringen, het vormen van voorzieningen, het creëren van (bestemmings)reserves en het inrichten van de administratieve organisatie en interne controle, zijn ze niet opgenomen in deze paragraaf. In de onderstaande tabel zijn de geactualiseerde risico's gepresenteerd. Voor de volledige beschrijving van de risico's wordt verwezen naar bijlage 3 "Risico's".

Nr.	Risico en I/S (incidenteel of structureel *)	financiële gevolgen <i>in €</i>	Kans (%)	Risico-profiel	Benodigd weerstandscapaciteit <i>In €</i>
1.	Langdurige calamiteit (I)	1.000.000	33%	Hoog (20%)	66.000
5.	Regionale Meldkamer(S)	100.000	50%	Hoog (20%)	40.000
10.	Garantstelling en risico's leningen oefenterrein (I)	4.700.000	10%	Hoog (20%)	94.000
11.	Opkomsttijden/Operationele dekking (S)	4.000.000	5%	Midden (10%)	80.000
12.	Brandweeronderwijs (S)	600.000	30%	Laag (5%)	36.000
27.	Inkomsten OMS (S)	300.000	25%	Laag (5%)	15.000
Totaal benodigd weerstandscapaciteit					331.000

* Bij een structureel risico gaan wij conform ons beleid uit van 4 jaar.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Dit is de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de (niet afgedekte) risico's die zich kunnen manifesteren. In de vastgestelde nota weerstandsvermogen en risicomangement 2012-2015 is hiervoor de ratio weerstandsvermogen opgenomen. Deze is als volgt berekend:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ 459.075}}{\text{€ 331.000}} = 1,39$$

Aan deze ratio is de volgende waardering toegekend:

Waardering	Ratio	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 - 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1,0	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

De VRZHZ streeft naar een voldoende waardering. Hiervan is sprake bij een waardering van 1,0 of hoger. Dit betekent dat de VRZHZ over voldoende weerstandscapaciteit beschikt ten opzicht van het benodigde weerstandscapaciteit.

In onderstaande tabel is een aantal kengetallen opgenomen die inzichtelijk moeten maken over hoeveel (financiële) ruimte de VRZHZ beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen.

Kengetallen:	Verloop van de kengetallen		
	Realisatie 2015**	Begroting 2016*	Realisatie 2016
Netto schuldquote	137%	NB	128%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	133%	NB	124%
Solvabiliteitsratio	8%	NB	11%
Structurele exploitatieruimte	5%	NB	7%

* In de begroting 2016 zijn deze kengetallen niet opgenomen. De benodigde gegevens voor de berekening zijn derhalve niet beschikbaar

** Dit zijn de gecorrigeerde kengetallen n.a.v. vragen vanuit de financiële toezichthouder. Per abuis is gerekend met het saldo van baten en lasten terwijl dit het saldo van de baten moet zijn.

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Hoe hoger de schuld hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt de het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geven een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Door het aflossen van de in 2015 aangetrokken financieringen ten behoeve van het in eigendom verkrijgen van de brandweerkazernes is de netto schuldquote gedaald ten opzichte van 2015. In 2016 zijn geen nieuwe leningen aangegaan.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de VRZHZ in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid. De solvabiliteit als de verhouding tussen het eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen is verbeterd ten opzichte van vorig jaar. Dit komt door de toename van het eigen vermogen als gevolg van het positieve resultaat in 2016.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente van de langlopende leningen) te dekken. In 2016 is dit het geval.

5.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Vastgoedbeheer

Het beheer en onderhoud is planmatig georganiseerd en gericht op het behoud van het gewenste kwaliteitsniveau waarin de beoogde functie van gebruik ongestoord mogelijk wordt gemaakt. Het onderhoud is uitgewerkt in een 3-jaarlijks te actualiseren Meerjaren Onderhoudsplan (MOP).

Sinds 1 januari 2016 heeft de VRZHZ 35 panden in eigendom, voor het onderhoud van deze panden is een voorziening ingesteld. In deze voorziening wordt jaarlijks een bedrag gestort. 2016 was het eerste jaar dat de VRZHZ verantwoordelijk was voor het onderhoud. In deze opstartfase is gereserveerd geld uitgegeven en is er nog geen groot onderhoud uitgevoerd. Klein onderhoud is conform het MOP uitgevoerd.

Voertuigen

Het onderhoud van voertuigen en brandweermaterieel voert de VRZHZ zelfstandig uit. Hiervoor heeft zij centraal en decentraal werkplaatsen ingericht. Een meerjarenvervangingsplan is met de begroting 2016 vastgesteld. In de begroting zijn voor de looptijd van 2016 tot en met 2019 de vervangingsinvesteringen opgenomen. Het onderhoud wordt betaald uit de exploitatie, behalve voor de schuimblusvoertuigen en blusboot. Hiervoor heeft de VRZHZ een voorziening.

De afdeling materieel en logistiek werkt primair vanuit twee richtinggevende beleidsdocumenten

1. Het meerjarig investeringsplan
2. De beleid- en beheernotitie 2013 – 2015

Het lopende programma vernieuwde brandweezorg zorgt voor ontwikkelingen die ook een nieuwe beleid- en beheernotitie als gevolg hebben. Tot die tijd wordt er gewerkt vanuit de bestaande afspraken.

Uitvoering van het meerjarig investeringsplan heeft grotendeels plaatsgevonden. Incidenteel moest een investering worden doorgeschoven. Veelal wordt dit veroorzaakt door een capaciteitsprobleem bij de verantwoordelijke afdeling dan wel door vertraging op de (landelijke) aanbesteding als gevolg van gerechtelijke procedures

Onderhoud van de kapitaalgoederen is uitgevoerd conform de bestaande beleid- en beheernotitie. Vanuit het totale volume is er per product / middel een onderhoudsblad beschikbaar waarin specifiek is opgenomen wat de benodigde arbeidsuren en materialen zijn inclusief een correctieve toeslag. In de beheersbegroting zijn hiervoor diverse kostenposten opgenomen (waaronder inkoop onderdelen). Gedurende het jaar worden deze "uitgaven" gemonitord en gevolgd. Eventuele aanpassingen worden gerapporteerd in de financiële en bestuurlijke planning & control cyclus. Door het op orde zijn van het onderhoud blijven de kapitaalgoederen in de gewenste staat zodat 24/7 operationaliteit gewaarborgd is.

5.3 Financiering

5.3.1 Inleiding

In deze paragraaf worden, aan de hand van de begrippen renteontwikkeling, kasgeldlimiet, renterisico en financieringspositie en schatkistbankieren, de belangrijkste zaken die zich afgelopen jaar op het gebied van treasury hebben voorgedaan beschreven.

5.3.2 Rente-ontwikkeling en -resultaat

De rentevergoeding op de rekening-courant met de schatkist is gelijk aan de daggeldrente. In 2016 is dit percentage onder de 0%. Ultimo het boekjaar is het rentepercentage - 0,329%¹. De gerealiseerde rentebaten met betrekking tot het schatkistbankieren zijn in 2016 nihil.

Het renteresultaat 2016 is € 481.000 (begroot: € 256.000; 2015: € 236.000). De totale rentelasten op langlopende leningen bedraagt € 1.420.000. De rentebaten bestaan uit de toegekende rente aan de kapitaallasten en reserves en de rentevergoeding over de uitstaande geldleningen.

5.3.3 Kasgeldlimiet

Met de kasgeldlimiet is een wettelijke norm gesteld voor het bedrag waarop de VRZHZ haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen mag financieren. In 2016 zijn in het 1^e kwartaal verschillende kasgeldleningen aangetrokken tot een maximum bedrag van € 3.000.000. In het 2^e kwartaal is een kasgeldlening aangetrokken voor een bedrag van € 2.000.000. Het aantrekken van de kasgeldleningen heeft niet geleid tot een overschrijding van de kasgeldlimiet. In onderstaande tabel wordt dit weergegeven.

	Kwartaal 1 Bedrag x € 1.000	Kwartaal 2 Bedrag x € 1.000	Kwartaal 3 Bedrag x € 1.000	Kwartaal 4 Bedrag x € 1.000
(1) Gemiddelde netto vlottende schuld (+) /Gemiddeld overschot vlottende middelen (-)	329	-1.386	-3.059	-4.410
2) Kasgeldlimiet	3.492	3.492	3.492	3.492
3a) Ruimte onder kasgeldlimiet (2-1)	3.163	4.878	6.550	7.902
4b) Overschrijding van de kasgeldlimiet (2-1)	0	0	0	0
Berekening kasgeldlimiet (2= 2a x 2b)				
Begrotingstotaal (2a)	42.583	42.583	42.583	42.583
Percentage regeling (2b)	8,2%	8,2%	8,2%	8,2%

¹ Bron: http://sdw.ecb.europa.eu/quickview.do?SERIES_KEY=198.EON.D.EONIA_TO.RATE

5.3.4 Renterisiconorm

Er zijn in 2016 geen investeringen gedaan die zijn gefinancierd met langlopende leningen. Bovendien zijn geen renteherzieningen geweest. De renterisiconorm is in 2016 niet overschreden. Dit blijkt uit onderstaande tabel.

	Begroting	Realisatie
Renteherzieningen (1)	0	0
Aflossingen (2)	2.458	2.190
Renterisico (3=1+2)	2.458	2.190
Renterisiconorm komend jaar (4)	8.517	8.517
Ruimte onder renterisiconorm (5a)= (4>3)	6.059	6.327
Overschrijding renterisiconorm (5b)= (3>4)	-	-
Renterisiconorm		
Berekening		
Begrotingstotaal komend jaar	42.583	42.583
Percentage	20,00%	20,00%
Regeling (4)	8.517	8.517

5.3.5 Schatkistbankieren

Door de Wet verplicht schatkistbankieren houdt de VRZHZ haar overtollige middelen gedurende het jaar aan bij de schatkist. Het gemiddelde saldo van de overtollige middelen van een kwartaal mag het drempelbedrag niet overschrijden. In onderstaande tabel is te zien dat het drempelbedrag in 2016 niet is overschreden.

	Kwartaal 1 Bedrag x € 1.000	Kwartaal 2 Bedrag x € 1.000	Kwartaal 3 Bedrag x € 1.000	Kwartaal 4 Bedrag x € 1.000
Gemiddelde saldo overtollige middelen (4)	226	243	238	229
5) Drempelbedrag	319	319	319	319
6a) Ruimte onder drempelbedrag (5-4)	93	76	81	90
6b) Overschrijding van het drempelbedrag (4-5)	0	0	0	0
Berekening drempelbedrag (5= 5a x 5b)				
Begrotingstotaal (5a)	42.583	42.583	42.583	42.583
Percentage regeling (5b)	0,75%	0,75%	0,75%	0,75%

5.3.6 Kredietrisico's

In verband met de beëindiging van de samenwerking met de private partij is door de VRZHZ Participatie B.V. een transitievergoeding betaald waarvoor de VRZHZ een langlopende lening heeft verstrekt voor een bedrag van € 1.200.000. In 2016 is een bedrag van € 120.000 afgelost, waarna de resterende hoofdsom ultimo 2016 € 1.080.000 bedraagt. Als gevolg van de fusie is de vordering van rechtswege overgegaan op Spinel Veiligheidscentrum B.V.

Daarnaast is vanwege de slechte liquiditeitspositie van Spinel Veiligheidscentrum B.V. door de VRZHZ een lening verstrekt van € 650.000 om de investeringen aan de oefenobjecten te kunnen financieren. Naar verwachting wordt het boekjaar 2016 van Spinel Veiligheidscentrum B.V. positief afgesloten. In 2016 heeft Spinel Veiligheidscentrum B.V. voldaan aan haar betalingsverplichtingen.

Door de aflossingen in 2016 is het totale kredietrisico verminderd ten opzichte van vorig jaar.

5.3.7 Financieringspositie

Ultimo 2016 is het saldo van de liquide middelen € 224.573 (31-12-2015: € 159.324). Door het aanhouden van de overtollige middelen in de schatkist wijkt het saldo niet substantieel af van het saldo ultimo 2015. Het saldo in 's Rijks schatkist is met circa € 824.720 toegenomen tot een bedrag van € 1.355.000. In onderstaande kasstroomoverzicht wordt de mutatie van de liquide middelen onderbouwd.

Kasstroomoverzicht <i>(volgens de indirecte methode)</i>	2016	2015
1. Kasstroom uit operationele activiteiten		
Bedrijfsresultaat	2.733.491	1.403.917
Correcties voor:		
Afschrijvingen (kapitaallasten)	3.560.795	3.143.922
Onttrekkingen reserveringen t.g.v. exploitatie	-1.074.742	-915.890
Toevoegingen reserveringen t.l.v. exploitatie	575.573	1.145.756
Rente reserveringen	17.818	64.792
Voorzieningen	553.193	21.309
Veranderingen in vlottende middelen:		
Vorderingen op openbare lichamen	263.152	708.939
Voorraad	-11.262	-2.223
Onderhanden werk	126.511	-271.439
Overige vorderingen en overlopende activa	656.724	-1.630.771
Crediteuren	-995.131	1.413.442
Overige schulden en overlopende passiva	698.897	954.806
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	-824.720	6.060.723
Kasstroom uit operationele activiteiten	3.546.808	10.693.366

2. Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings (materiële vaste activa)	-3.115.542	-26.231.484
Investerings (financiële vaste activa)	-	-1.850.000
Desinvesteringen (financiële vaste activa)	18.000	
Aflossingen op leningen u/g	120.000	280.000
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>	-2.977.542	-27.801.484
3. Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Uitkering gemeenten uit resultaat voorgaand jaar	-1.047.555	-2.000.000
Ontvangsten uit langlopende leningen	-	19.378.000
Aflossingen op leningen o/g	-2.189.952	-1.655.045
<i>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</i>	-3.237.507	15.722.955
	65.249	18.754
Saldo liquide middelen 1 januari	159.324	140.570
Saldo liquide middelen 31 december	224.573	159.324
	65.249	18.754

5.4 Bedrijfsvoering

Op basis van de missie en visie van de organisatie, alsmede als op basis van geconstateerde knelpunten in de structuur van de organisatie, is in 2015 besloten tot een reorganisatie. De reorganisatie heeft in 2016 plaatsgevonden en heeft als voornaamste doel meer samenwerking en het zo laag mogelijk beleggen van de verantwoordelijkheden. De reorganisatie zorgt ervoor dat wordt teruggaan in het aantal afdelingen en ook in het aantal leidinggevenden. In de nieuwe organisatiestructuur kent de VRZHZ drie afdelingen: brandweer, VRC en bedrijfsvoering. Deze nieuwe structuur is ingegaan per 1 juni 2016. Ten aanzien van de bedrijfsvoering en bedrijfsvoeringskosten, worden de volgende kentallen gerapporteerd:

Kental		Omvang
Personeelsleden in dienst	Medewerkers	302
	Vrijwilligers	791
Instroom	Medewerkers	18
	Vrijwilligers	67
Uitstroom	Medewerkers	12
	Vrijwilligers	43
Ziekte	Verzuim	3,31%
Personeelskosten	Medewerkers	€ 20.744.000
	Vrijwilligers	€ 3.366.000
Personeel van derden	Kosten	€ 1.331.000
Huisvesting (box 4)	Kosten	€ 4.980.000
Automatisering	kosten	€ 1.505.000

5.5 Verbonden partijen

In onderstaande tabellen is per verbonden partij opgenomen in hoeverre de verbonden partijen hebben bijgedragen aan het behalen van de doelstellingen van de VR (zoals opgenomen in de begroting).

Verbonden partij	Spinel Veiligheidscentrum B.V. te Dordrecht
Aard activiteiten en financiering	De vennootschap is eigenaar en exploitant van het opleidings- en oefenterrein voor brandweer en hulpdiensten, gelegen aan Spinel 100 te Dordrecht. De vennootschap heeft een eigen begroting, jaarrekening en financiële administratie cf. Titel 9 BW2. Huisbankier is BNG Bank. De VRZHZ staat, als enig aandeelhouder, garant voor de financiering bij de BNG Bank. De VRZHZ betaalt bijdrage voor het opleiden, trainen en oefenen van repressief personeel (inkomsten van de vennootschap). De verkoopt zelf 'trainingsarrangementen' en trainingen aan publieke en private partijen, teneinde inkomsten van derden te genereren.
Openbaar belang dat wordt behartigd	Opleiding, training en oefening van repressief personeel (voornamelijk brandweer) in de regio ZHZ. Een eigen oefenterrein in de regio is van belang om vrijwilliger en beroepskrachten in dichte nabijheid van woonplaats/kazerne te kunnen trainen en oefenen.
Bestuurlijke betrokkenheid	<ol style="list-style-type: none"> VRZHZ is 100% aandeelhouder Leden van het Algemeen Bestuur hebben zitting in Aandeelhoudersvergadering namens de aandeelhouder (VRZHZ) Drie leden van dagelijks bestuur vormen de toezichthouder van de vennootschap (Raad van Commissarissen) Algemeen directeur VRZHZ is directeur-bestuurder van de vennootschap
Relevante ontwikkelingen/risico's	<ol style="list-style-type: none"> De liquiditeitspositie van de vennootschap is niet goed. De VRZHZ staat (sinds 2005) garant voor de totale lening bij de BNG Bank. De vennootschap heeft in overleg met de RvC en de VRZHZ herstelmaatregelen genomen. De liquiditeit zal op langere termijn aantrekken. Met de onderliggende businesscase is er geen direct risico op een claim van de BNG Bank op de borg. Per 31/12/2015 is de samenwerkingsovereenkomst (PPS) verlopen t.b.v. de exploitatie over de periode 2005-2015. Een andere B.V. van de VRZHZ was hierin commandite. Voor de beëindiging van de samenwerking is een overeenkomst gesloten. Dit heeft geleid tot de betaling van een transitievergoeding van €1,2 mln. Voor betaling van deze vergoeding heeft de B.V. vreemd vermogen aangetrokken bij de VRZHZ. Deze verplichting is overgenomen in de businesscase van Spinel Veiligheids-centrum B.V..

Verbonden partij	Zuid-Holland Zuid Participatie B.V. te Dordrecht
Aard activiteiten en financiering	N.v.t.
Openbaar belang dat wordt behartigd	N.v.t.
Bestuurlijke betrokkenheid	VRZHZ was tot en met 31 december 2015 100% aandeelhouder van deze B.V. De heer Post was directeur.
Relevante ontwikkelingen/risico's	Per 30 december 2016 is Zuid-Holland Zuid Participatie B.V. met terugwerkende kracht per 1 januari 2016 gefuseerd met Spinel Veiligheidscentrum B.V. waarbij Zuid-Holland Zuid Participatie B.V. de verdwijnende vennootschap is. Dit betekent dat de vennootschap met ingang van 1 januari 2016 is opgehouden te

	bestaan en de activa en passiva van rechtswege zijn overgegaan in Spinel Veiligheidscentrum.
--	--

Verbonden partij	Safety Center Zuid-Holland C.V.
Aard activiteiten en financiering	N.v.t.
Openbaar belang dat wordt behartigd	N.v.t.
Bestuurlijke betrokkenheid	VRZHZ was middels de Zuid-Holland Zuid Participatie B.V. de stille vennoot.
Relevante ontwikkelingen/risico's	De activiteiten van de CV zijn per 31 december 2015 gestaakt. In 2016 is de CV ontbonden en zijn de aandelen in het kapitaal uitgekeerd aan de vennoten.

Verbonden partij	Coöperatie Kennis- en Opleidingscentrum Veiligheid Zuid-Holland Zuid U.A.
Aard activiteiten en financiering	In het KOC Veiligheid ZHZ werkt de VRZHZ samen met het ROC Da Vinci College en de gemeente Dordrecht. Het doel is om, door praktijkervaring en theoretische basiskennis met elkaar te verweven, fysieke veiligheid een extra impuls te geven. In 2012 is besloten de bestuurlijke activiteiten stil te leggen. In 2016 hebben dan ook geen activiteiten plaatsgevonden.
Openbaar belang dat wordt behartigd	N.v.t.
Bestuurlijke betrokkenheid	VRZHZ vervult de kassiersfunctie.
Relevante ontwikkelingen/risico's	De activiteiten van de CV zijn per 31 december 2015 gestaakt. In 2016 is de CV ontbonden en zijn de aandelen in het kapitaal uitgekeerd aan de vennoten.

5.6 Monitor Meerjarenperspectief 2016-2020

Het Meerjarenperspectief 2016-2020 (hierna: MJP) is een belangrijk financieel kader en de uitdaging die we gezamenlijk zijn aangegaan. In dit MJP staan de kostenstijgingen en bezuinigingopgave voor de jaren 2016 tot en met 2020. In deze paragraaf geven we inzicht in de realisatie van jaarschijf 2016 van de bezuinigingsopgave uit het MJP. Ondanks dat deze paragraaf niet tot de bij het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplichte paragrafen hoort, hecht de VRZHZ waarde aan deze transparantie. Hieronder gaan we in op de werkelijke kostenstijgingen in 2016 en de behaalde gerealiseerde bezuinigingen van jaarschijf 2016 uit het MJP. We beginnen met de vastgestelde kostenstijgingen en de realisatie daarover.

Tabel: Kostenstijgingen MJP (*€ 1.000)

Nr.	Omschrijving	Vastgesteld November 2015 x € 1.000	Realisatie 2016 x € 1.000	Toelichting
1	Herijkingsvraagstuk	1.300	1.300	
2	BTW-nadeel (exploitatie en investeringen)	1.400	1.000	1
3	Loonkosten	1.700	1.700	
4	Genomen bestuursbesluiten	300	300	
	Totaal	4.700	4.300	

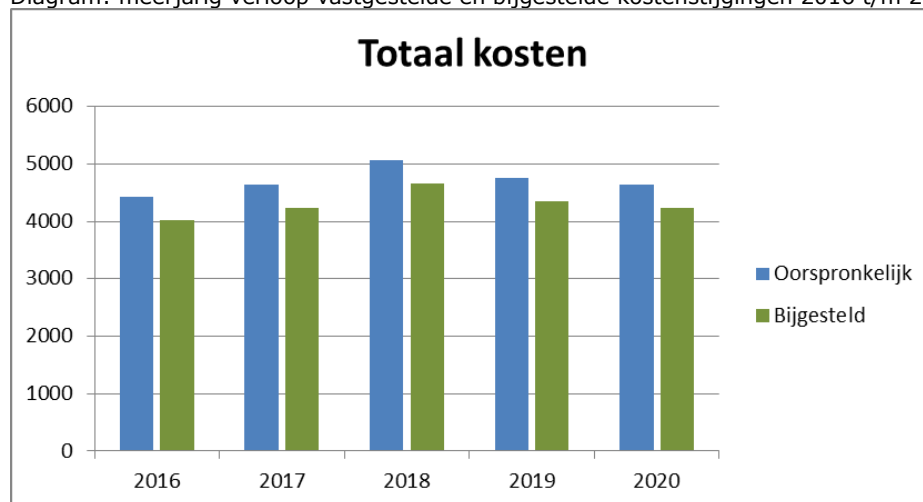

Toelichtingen:

1. Het BTW-nadeel op de exploitatiekosten van € 400.000 (van het totale BTW-nadeel van € 1.400.000) is te hoog ingeschat. In deze jaarstukken wordt voorgesteld dit vastgestelde BTW-nadeel naar beneden bij te stellen, wat een herijking van € 0,4 mln tot gevolg heeft. Deze bijstelling is structureel.

n.b. De kostenstijgingen groot € 4,7 miljoen betreft een gemiddelde opbouw. De werkelijke opgave in het MJP (besloten in het Algemeen Bestuur van 25 november 2015) varieert tussen € 4,4 en € 5,0 miljoen. Hieronder treft u dit vastgestelde meerjarig verloop van de kostenstijgingen (blauw) en de bijstelling hierop (groen) als gevolg van het te hoog ingeschatte BTW-nadeel. Dit leidt tot een meerjarige bijstelling van € 0,4 mln.

Diagram: meerjarig verloop vastgestelde en bijgestelde kostenstijgingen 2016 t/m 2020

Bovenstaand was de kostenstijgingenkant uit het meerjarenperspectief. Hieronder willen de realisatie aan de bezuinigingenkant uit het meerjarenperspectief belichten. Dit doen we in relatie tot het behaalde positieve financieel eindresultaat. Als we de in 2016 gerealiseerde bezuinigingen afzetten tegen de vastgestelde bezuinigungsopgave dan constateren we, in lijn met de Monitor MJP uit BURAP-II 2016, dat de VRZHZ vooruitloopt op de bezuinigungsopgave. Met name bij de bezuinigingen in het kader van de vernieuwde brandweezorg is dat het geval. Hier loopt de VRZHZ ca. € 1,3 mln vooruit op het MJP. Voor wat betreft de bezuinigingen in de categorie "bestuursbesluiten met lage impact" lopen we ca. € 0,1 mln vooruit. Hieronder in tabellen de realisaties t.o.v. de vastgestelde bezuinigungsopgave. Deze tabellen richten zich op jaarschijf 2016 van het MJP.

Tabel: Vastgestelde bezuinigingen 2016 en realisatie Vernieuwde brandweezorg (* € 1.000)

	Vernieuwde brandweezorg	MJP jaarschijf 2016 (vastgesteld nov 2015)	MJP Jaarschijf 2016 (realisatie 2016)
		2.530	3.783
	Naar voren gehaald		1.253 over

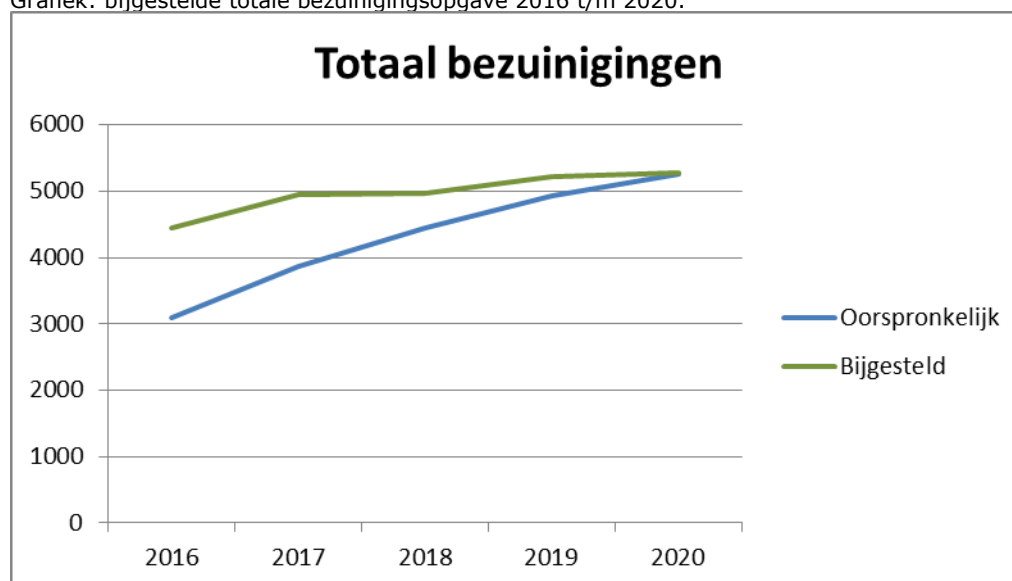
Tabel: Vastgestelde bezuinigingen 2016 en realisatie 2016 cq. onderdeel € 1,3 miljoen (* € 1.000)

	"aanvullende genomen besluiten met lage impact"	MJP jaarschijf 2016 (vastgesteld nov 2015)	MJP Jaarschijf 2016 (realisatie 2016)
		555	670
	Maar voren gehaald		115

Hierdoor kan gesteld worden dat de onterechte teruggave (cf bestuurlijk besluit dd 25 november 2015) van de huisvestingsbezuiniging € 568.000 in het MJP als onderdeel van de categorie "Bestuursbesluiten lage impact" niet meer hersteld wordt voor wat betreft 2016. Dit logischerwijs als gevolg van de gerealiseerde bezuinigingen over 2016. Voor wat betreft het jaar 2017 is deze onterechte teruggaaf bij BURAP-I 2016 al hersteld ten behoeve van de rechtmatige uitvoering van het bestuurlijk besluit. Uiteraard zullen we dit, als onderdeel van het MJP, in de loop van 2017 blijven monitoren in relatie tot het resultaat 2017.

Het naar voren halen van de bezuinigingen leidt tot een volgend meerjarig beeld van de totale bezuinigingsopgave (vernieuwde brandweezorg en de bestuursbesluiten lage impact bij elkaar). Hierin ziet u de vastgestelde bezuinigingen in blauw en de voorgestelde bijstelling hierop in groen.

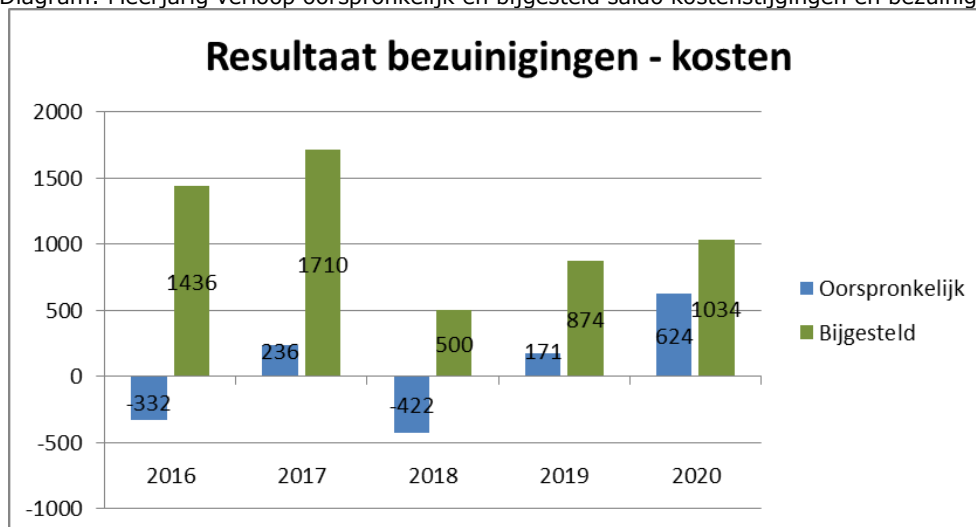
Grafiek: bijgestelde totale bezuinigingsopgave 2016 t/m 2020.

Deze voordelen leiden tot het volgende bijgestelde beeld van het saldo van de kostenstijgingen en de bezuinigingen.

Diagram: Meerjarig verloop oorspronkelijk en bijgesteld saldo kostenstijgingen en bezuinigingen MJP.

Bovenstaande staatje geeft het saldo weer tussen de kostenstijgingen en de totale bezuinigingen uit het MJP. Het oorspronkelijk saldo hiervan ziet u terug in de blauwe staven. Dit was dan ook het sluitsaldo van de begroting in de desbetreffende jaren. Na de voorgestelde "bijstelling" zullen we uitkomen op een nieuw saldo van de kostenstijgingen en de totale bezuinigingen. Deze ziet u terug in de groene staven. Het verschil tussen de oorspronkelijke en het nieuwe saldo zal worden voorgesteld tot bijstellingen op de begrotingen.

Wij herijken hiermee het meerjarig verloop van de bezuinigingen op basis van deze meerjarige bijstelling. Deze herijking zal na vaststelling verwerkt worden in de begrotingen. Uiteraard zullen we dit blijven monitoren in de P&C-cyclus.

B. Jaarrekening

6 Overzicht van baten en lasten

6.1 Gerealiseerde baten en lasten

De VRZHZ kent één programma Veiligheid. Binnen het programma worden organisatie-eenheden onderkend. Hieronder zijn achtereenvolgens het resultaat op de Veiligheidsregio, het resultaat per organisatie-eenheid en het resultaat op kostensoorten opgenomen. Het laatst genoemde overzicht is voorzien van een toelichting op de verschillen.

Productgroep <i>Bedragen x € 1.000</i>	Realisatie 2015			Primaire begroting 2016			Begroting 2016 na wijziging			Realisatie 2016		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	46.077	47.775	1.698	42.527	42.432	-95	49.618	48.331	-1.287	47.208	49.459	2.251
Mutaties reserves	1.861	1.566	-295	56	151	95	195	1.150	955	593	1.075	482
Gerealiseerde resultaat	47.938	49.341	1.403	42.583	42.583	0	49.813	49.481	-332	47.801	50.534	2.733

In onderstaande overzicht zijn de resultaten per organisatie-eenheid opgenomen.

Productgroep <i>Bedragen x € 1.000</i>	Realisatie 2015			Primaire begroting 2016			Begroting 2016 na wijziging			Realisatie 2016		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Directie Veiligheidsregio	2.143	807	-1.336	1.662	11.468	9.806	1.803	690	-1.113	1.844	688	-1.156
Risico- en crisisbeheersing	1.416	67	-1.349	1.492	45	-1.447	1.683	21	-1.662	1.526	148	-1.377
Bedrijfsvoering	7.311	4.094	-3.217	4.944	3.360	-1.587	10.005	6.401	-3.604	9.522	6.533	-2.989
Gemeenten	353	238	-115	358	223	-135	542	200	-342	509	195	-314
Brandweer	29.471	28.711	-760	31.883	27.075	-4.808	31.449	27.612	-3.837	29.018	28.211	-807
GHOR	1.038	161	-877	1.244	261	-983	1.344	158	-1.186	1.174	107	-1.067
Algemene Middelen	1.217	12.172	10.955	-	-	-	1.050	12.504	11.454	1.487	12.836	11.349
GMC	996	-	-996	944	-	-944	997	-	-997	962	-	-962
Projecten	2.132	1.525	-607	-	-	-	745	745	-	1.166	741	-425
Resultaat voor bestemming	46.077	47.775	1.698	42.527	42.432	-95	49.618	48.331	-1.287	47.208	49.459	2.251
Directie Veiligheidsregio	843	-	-843	31	-	-31	-	-	-	5	-	-5
Risico- en crisisbeheersing	-	2	2	-	2	2	-	4	4	22	3	-19
Bedrijfsvoering	-	108	108	-	-	-	-	-	-	208	-	-208
Gemeenten	55	-	-55	-	-	-	2	13	11	2	13	11
Brandweer	165	164	-1	25	149	124	59	678	619	1.296	562	-734
GHOR	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	-	-11
Algemene Middelen	798	763	-35	-	-	-	134	455	321	-991	32	1.023
GMC	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Projecten	-	529	529	-	-	-	-	-	-	40	465	425
Mutaties reserves	1.861	1.566	-295	56	151	95	195	1.150	955	593	1.075	482
Gerealiseerde resultaat	47.938	49.341	1.403	42.583	42.583	-	49.813	49.481	-332	47.801	50.534	2.733

Analyse van de afwijkingen tussen begroting na wijziging en realisatie 2016

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Realisatie 2015	Begroting 2016 (primair)	Begroting 2016 (na wijziging)	Realisatie 2016	Afwijking resultaat 2016 (begr na wijz -/- realisatie)	Analyse verwijzing
LASTEN						
Nog in te vullen	-		362		362	A
Personeelslasten	23.198	24.998	25.537	24.110	1.427	B
Rentelasten	1.152	31	1.420	1.420	-	
Personeel van derden	1.872	258	780	1.331	-551	C
Energie	685	491	851	880	-29	
Betaalde belastingen	133	74	184	298	-114	D
Goederen en diensten	14.198	10.975	13.616	12.753	863	E
Toevoeging aan voorzieningen	92	50	987	954	33	
Kapitaallasten (afschrijving/rente)	4.682	5.650	5.881	5.444	437	F
Overige verrekeningen van kostenplaatsen	65	-	-	18	-18	
Subtotaal Lasten	46.078	42.527	49.618	47.208	2.410	
BATEN						
Rentebaten	1.607	31	1.696	1.918	222	G
Personeel van derden	679	253	483	750	267	H
Goederen en diensten	4.747	2.254	2.390	2.344	-46	
Inkomensoverdrachten overheid (Rijk)	7.101	5.627	5.638	6.800	1.162	I
Inkomensoverdrachten overheid (niet Rijk)	33.641	34.267	38.124	37.647	-477	J
Subtotaal Baten	47.775	42.432	48.331	49.459	1.128	
GEREALISEERDE SALDO VAN BATEN EN LASTEN	1.698	95	-1.287	2.251	3.538	
Toevoegingen aan reserves	1.861	56	195	593	-398	K
Onttrekkingen aan reserves	1.566	151	1.150	1.075	-75	K
GEREALISEERDE RESULTAAT	1.403	-	-332	2.733	3.065	

Aan de hand van de bovenstaande tabel worden de belangrijke afwijkingen van de realisatie 2016 ten opzichte van begroting na wijziging nader toegelicht.

Lasten

A. Nog in te vullen (voordeel € 362.000)

In de begroting betreft dit een post welke technisch van aard is als gevolg van het volledig verwerken van het MJP in de begroting. Op deze post zijn geen lasten gerealiseerd. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar BURAP II onderdeel B van paragraaf 3.1.

B. Personeelslasten (voordeel € 1.427.000)

Het voordeel op de personeelslasten wordt grotendeels verklaard door de vacatureruimte van niet ingevulde formatie. De onderschrijving per productgroep is als volgt:

Productgroep	Bedrag X € 1.000	Toelichting
Directie VR	293	Naast het niet invullen van vacatures onder andere als gevolg van de reorganisatie per 1 juni 2016 en het niet invullen van de vacature van concern controller, wordt het voordeel verklaard door een verrekening van loonkosten die behoren tot het maatwerk in plaats van de basistaken en een hogere vergoeding voor zwangerschapsverlof. Deze vergoeding wordt niet begroot. Hiertegenover staat een nadeel van niet begrote kosten doordat VRZHZ eigen risico drager is voor WW-uitkeringen van medewerkers die uit dienst zijn getreden.
Risico- en crisisbeheersing	30	
Bedrijfsvoering	209	Als gevolg van de reorganisatie en de vorming van de nieuwe afdeling bedrijfsvoering is een aantal vacatures ontstaan die niet direct zijn ingevuld. Voor een deel is dit opgevangen met inhuur.
Bureau Gemeenten	26	
Brandweer	759	<p>Het positieve resultaat van € 759.000 wordt voor € 731.000 verklaard door de loonkosten en voor € 28.000 door de sociale uitkeringen personeel. Het voordeel op de loonkosten bevat voor circa € 501.000 (voordeel) aan looncomponenten (FLO/Levensloop) wat ten goede komt aan box 3. Dit betreft een technisch voordeel, immers box 3 gelden worden 1 op 1 afgerekend met de betreffende gemeenten. Dit onderdeel is hierdoor als nadeel opgenomen onder de categorie J. Inkomensoverdrachten overheid (niet-Rijk). Zonder deze mutatie zou het positieve resultaat werkelijk resulteren in € 230.000. In het werkelijke resultaat van €230.000 zijn tevens ook volgende mutaties verwerkt:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ incidentele last m.b.t. de invoering van het IKB begrepen van circa € 570.000 (N). ▪ nadeel op uitbetaling van instructeurs van circa € 75.000 (N). Dit heeft een budgettair effect omdat hier inkomsten op economische categorie 'H. Personeel van derden' tegen overstaan. ▪ A.g.v. onder uitputting op het budget loonkosten vrijwilligers een voordeel van circa €112.000 (V)

Productgroep	Bedrag x € 1.000	Toelichting
		Zonder deze mutaties zou het werkelijke resultaat op het component lonen resulteren in € €763.000 (V). Circa €300.000 hiervan is vacatureruimte op de 24-uurs dienst (ter invulling van resterende taakstelling) en resterend deel is a.g.v. aanhouden van enkele vacatures ter realisatie van taakstelling voor Vernieuwde Brandweezorg. Het voordelige saldo met betrekking tot de sociale uitkeringen personeel (€ 28.000) betreft voornamelijk vergoedingen van het UWV in verband met ziekte en zwangerschapsverlof.
GHOR	115	Het voordeel op de personeelslasten wordt grotendeels veroorzaakt door de vacatureruimte van (nog) niet ingevulde formatie.
Projecten	-5	
	1.427	voordeel

C. Personeel van derden (nadeel € 551.000)

Per productgroep is de overschrijding op het onderdeel personeel van derden als volgt:

Productgroep	Bedrag x € 1.000	Toelichting
Directie VR	-126	In 2016 is de functie van concerncontroller extern ingevuld. Bovendien heeft externe inhuur plaatsgevonden in verband met vervanging vanwege zwangerschapsverloven.
Risico- en crisisbeheersing	-	
Bedrijfsvoering	-262	Betreft de invulling van de na de reorganisatie vervallen vacature hoofd financiën. Bovendien is extra capaciteit ingezet op de financiële afdeling om de werkdruk te verlagen en invulling te kunnen geven aan diverse projecten. Een deel van deze kosten wordt gedekt door de inkomsten uit de werkzaamheden voor Spinel Veiligheidscentrum B.V. door het afsluiten van de Dienstverleningsovereenkomst.
Bureau Gemeenten	-24	De inhuur heeft langer geduurd dan oorspronkelijk gepland.
Brandweer	-67	In verband met de vacaturestop en de plannen rondom vernieuwde brandweezorg heeft er bij verschillende afdelingen inhuur van derden plaatsgevonden. Dit betreft inhuur voornamelijk voor afdelingen materieel en logistiek, expertise & advies, operationele zaken en in mindere mate voor cluster(s). Deze overschrijding is binnen de gewijzigde begroting van de brandweer grotendeels gedekt door het geraamde budget

		'personeel van derden' en uit de onder uitputting op loonkosten en projectgelden.
GHOR	-1	
Projecten	-71	Projectkosten worden begroot op de categorie Goederen en diensten. Inhuur van derden op projecten is niet begroot.
	-551	nadeel

D. Betaalde belastingen (nadeel € 114.000)

Vanaf 2016 zijn gemeenschappelijke regelingen belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (VPB). Hierdoor zal de gemeenschappelijke regeling VPB af moeten dragen over winstgevende activiteiten.

De VRZHZ is samen met 23 Veiligheidsregio's een gezamenlijk traject gestart om met de fiscus tot afspraken te komen rondom de vennootschapsbelasting voor de veiligheidsregio's. Dit traject wordt begeleid door een externe specialist (BDO). Ten tijde van het opstellen van de jaarrekening bevinden de onderhandelingen met de Belastingdienst zich in een afrondende fase.

Ondanks dat nog onzekerheid bestaat over de belaste activiteiten en de wijze waarop de kosten aan deze activiteiten kunnen worden toegerekend is een voorlopige schatting opgenomen voor de af te dragen vennootschapsbelasting voor een bedrag van € 49.000.

De overschrijding van € 65.000 binnen Bedrijfsvoering wordt grotendeels verklaard door een te lage overdracht van budgetten als gevolg van het overnemen van de kazernes. Deze overschrijding is gedekt doordat de huisvestingskosten (Box 4) één op één worden afgerekend met de gemeenten.

E. Goederen en diensten (voordeel € 863.000)

In onderstaande tabel is per productgroep een toelichting gegeven op de afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijzigingen.

Productgroep	Bedrag <i>X € 1.000</i>	Toelichting
Directie VR	-210	Eind 2015/begin 2016 is door het Veiligheidsberaad besloten om voor het programma Geo-informatie en het 'jaarlijks Werkbudget' in totaal € 56.000 aan de veiligheidsregio's te belasten. Hiermee is in de begroting 2016 geen rekening gehouden. Als gevolg van de boekenonderzoeken door de Belastingdienst zijn naheffingsaanslagen opgelegd voor de loonheffingen en de BTW voor circa € 400.000. Hiertegenover staan lagere kosten op het personeels en salarissysteem vanwege aanbesteding nieuwe personeelssysteem en verwachte invoering HR 21.
Risico- en crisisbeheersing	112	Lagere kosten voor opleiden en oefenen,

Productgroep	Bedrag <i>X € 1.000</i>	Toelichting
		informatiemanagement, netwerk-relatiebeheer en overige kosten.
Bureau Gemeenten	31	
Bedrijfsvoering	459	Door een interne doorbelasting van huur naar andere productgroepen is een voordelig saldo ontstaan ten opzichte van de begroting binnen bedrijfsvoering . In 2016 zijn de kosten van arbo- en keuringen lager door minder vaccinaties. Bovendien is minder uitgegeven aan kopieerkosten en reproductiekosten, kantoorbehoeften en juridisch advies. Door de regionalisering van de brandweerkazernes zijn de kosten van consumptieve diensten en afvalverwerking hoger dan begroot. Deze hogere kosten worden gedekt doordat de huisvestingskosten één op één worden afgerekend met de gemeenten.
Brandweer	461	<p>Binnen deze categorie zijn enkele substantiële voor – en nadelen die het resultaat bepalen. Er zijn echter ook voor – en nadelen die geen invloed hebben op het resultaat, omdat er elders in de exploitatie een gelijk bedrag is opgenomen waarmee het voor – of nadeel geheel wordt vereffend. Dit zijn de hierna te noemen technische voor – en nadelen.. Hieronder een korte weergave:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ € 715.000 nadeel (technisch nadeel) op project 'Impuls omgevingsveiligheid'. Daar tegenover staat een ontvangen subsidie t.h.v. € 674.300, die is verantwoord onder het onderdeel Inkomenoverdracht overheid (Rijk); ▪ €379.000 voordeel op budgetten realistisch oefeningen. Dit heeft een incidenteel karakter, omdat de grootschalige inkoop van realistische oefeningen als gevolg van een verplicht aanbestedingstraject is vertraagd. Noodzakelijke oefeningen zijn alsnog gerealiseerd door incidenteel op dit onderdeel uit te wijken naar o.a. oefencentrum Spinel; ▪ €184.000 voordeel op algemene organisatie gerelateerde en personele budgetten. Door terughoudend om te gaan met de betreffende budgetten is dit voordeel ontstaan. Het betreft een besparing van ca. 12% ▪ €138.000 voordeel op koude opleidingen binnen de brandweer. Diverse scholingsplannen zijn niet gerealiseerd; ▪ €114.000 voordeel (technisch) op Schoner

Productgroep	Bedrag <i>X € 1.000</i>	Toelichting
		<p>werken en aanloopkosten samenvoeging meldkamer. Let op deze voordelen worden gecorrigeerd via het onderdeel Reserveringen. Feitelijk heeft dit onderdeel daarmee een budgettair neutraal effect op het resultaat 2016. Na BURAP-II heeft er een wijziging plaatsgevonden in de uitvoering van de plannen van Schoner werken;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ € 98.000 voordeel op budgetten van vakbekwaamheid en trainingen. Dit voordeel hangt samen met het voordeel op Realistisch oefenen (zie hierboven); ▪ €76.000 voordeel op ICT-kosten a.g.v. besparingen op hard- en software en op licenties; ▪ €31.000 voordeel op budgetten inkoop onderdelen en materialen ▪ €7.000 nadeel (technisch) a.g.v. box 3 afrekeningen; ▪ €163.000 voordeel op overige kosten.
GHOR	52	Lagere overige personeelskosten en kosten van vorming en opleiding, lagere piketkosten. Op OTO-activiteiten en software onderhoud zijn overschrijdingen ten opzichte van de begroting te zien.
Algemene middelen	268	Dit betreft de begrote kosten voor de uitgaven van de onttrekkingen aan de reserves. De gerealiseerde kosten zijn verantwoord onder de projecten.
GMC	35	
Projecten	-345	Dit betreft grotendeels de kosten met betrekking tot de uitgaven uit de reserve organisatie ontwikkeling. De uitgaven zijn circa € 40.000 hoger dan begroot. Tegenover de niet begrote uitgaven op de projecten 25kV (€ 409K) en ROAZ (€ 15K) staan niet begrote opbrengsten voor hetzelfde bedrag. De uitgaven op de projecten Spoorzone, Crismas en Overige Europese projecten zijn circa € 72.000 lager dan begroot.
	863	voordeel

F. Kapitaallasten (voordeel €437.000).

Het voordeel is het gevolg van het niet volledig uitvoeren van de investeringsplannen. Het verschil tussen begroting op basis van gemiddelde kapitaallasten en realisatie is via de "Toevoegingen aan reserves" gestort in de reserve egalisatie kapitaallasten. Van het totaal beschikbare gestelde krediet is 70,2% besteed. 26,3% wordt overgebracht naar 2017 en 3,5% is niet aangewend en wordt derhalve afgeboekt. Zie voor meer toelichting bijlage 3.

Baten

G. Rentebaten (voordeel € 222.000)

Dit betreft de toegerekende rente met betrekking tot de kapitaallasten en de reserves. Door de overname van de kazernes eind 2015 is de toegerekende rente in 2016 hoger dan in 2015. Het verschil ten opzichte van de begroting wordt verklaard door correcties die na de laatste begrotingswijzigingen in BURAP II zijn verwerkt. Bij het opstellen van de jaarrekening is geconstateerd dat de reeds berekende en begrote rente volgens de activastaat niet volledig is verwerkt in de financiële administratie. Om aansluiting te behouden met de activastaat is de juiste rente alsnog verwerkt waardoor een verschil is ontstaan met de begroting.

H. Personeel van derden (voordeel € 267.000)

De hogere inkomsten worden per productgroep als volgt verklaard:

Productgroep	Bedrag <i>X € 1.000</i>	Toelichting
Directie VR	-18	In de begroting is een bedrag opgenomen die in de realisatie is verantwoord bij de Brandweer
Risico- en crisisbeheersing	91	In de begroting is geen rekening gehouden met de inkomsten van een gedetacheerde medewerker.
Bureau Gemeenten	14	
Bedrijfsvoering	-	
Brandweer	153	De brandweer heeft enkele medewerkers gedetacheerd naar andere organisaties. Hiervoor heeft de VRZHZ totaal circa € 68.000 meer ontvangen dan in eerdere prognoses verwacht. Detacheringsinkomsten betreffen met name detachering aan verschillende Veiligheidsregio's, USAR/IFV en LOCC. Daarnaast is er een voordeel van circa € 85.000 als vergoeding ontvangen vanuit Spinel voor de uitbetaling van instructeurs. Dit voordeel heeft echter geen invloed op het resultaat, omdat een gelijk bedrag aan kosten is verantwoord onder de component Personeelslasten.
GHOR	27	
	267	voordeel

I. Inkomensoverdrachten (Rijk) (voordeel € 1.162.000 voordeel)

De afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn als volgt te verklaren:

Productgroep	Bedrag <i>X € 1.000</i>	Toelichting
Brandweer	694	Zie de toelichting op afwijking bij onderdeel Goederen en diensten onder de lasten. Met referentie naar dit onderdeel waren deze lasten niet geraamd binnen de begroting 2016, evenals de inkomsten. Hierdoor

		ontstaat er op dit onderdeel feitelijk ook een technisch (voordeel) van circa € 674.000. Deze afwijking wordt veroorzaakt door subsidiegelden vanuit Provincie Zuid-Holland Zuid i.h.k.v. project Impuls Omgevingsveiligheid. Tevens zijn de baten van projectgelden zoals gerefereerd onder categorie Goederen en diensten onder de baten verantwoord onder deze categorie.
Algemene Middelen	59	Dit betreft de indexatie als gevolg van de loon- en prijsbijstellingen. Dit bedrag is niet begroot aangezien de beschikking is ontvangen na het opstellen van de laatste begrotingswijzigingen in BURAP II.
Projecten	409	Dit betreft de niet begrote subsidie in het kader van 25kV van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu.
	1.162	voordeel

J. Inkomensoverdrachten overheid (niet Rijk) (nadeel € 477.000)

De lagere inkomsten worden grotendeels verklaard door een lagere afrekening in Box 3 met de betreffende gemeenten voor een bedrag van € 494.000. Tegenover deze lagere inkomsten staan lagere uitgaven voor hetzelfde bedrag (zie ook B. Personeelslasten). Derhalve heeft deze onderschrijding geen invloed op het resultaat.

Door de lagere lasten (crisiscommunicatie, Rode Kruis, opleidingen OTO en beheer SIS/GROOTER) voor Bureau Gemeenten die uit de Box 3 gelden gedekt worden, zijn de doorbelaste bedragen aan de gemeenten lager dan begroot (circa € 20.000).

De huisvestingskosten zijn in 2016 per saldo € 38.000 hoger dan begroot. Deze kosten worden één op één afgerekend met de gemeenten.

K. Mutaties reserves (nadeel € 473.000)

Voor een overzicht van de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves wordt verwezen naar onderdeel 7.3.4.1.

De hogere dotaties ten opzichte van de begroting wordt verklaard door de dotatie aan de reserve egalisatie kapitaallasten van € 450.000. Door het begroten van de kapitaallasten op basis van een gemiddelde zijn de lasten van deze dotatie begroot onder de kapitaallasten. Zie hiervoor ook onderdeel E onder de lasten. De dotatie aan de reserve dekking kapitaallasten is € 51.000 lager omdat de investering met betrekking tot het centraal sleutelsysteem ultimo 2016 nog niet volledig is afgerond. In 2017 zal het restant alsnog worden toegevoegd aan de reserve.

Het verschil tussen de begrote onttrekkingen en de werkelijke onttrekkingen ad € 75.000 wordt enerzijds verklaard door lagere uitgaven ten laste van de reserve Schoner werken (€ 57.000), samenvoeging meldkamer (€ 57.000) en dekking kapitaalasten (€ 2.000) en anderzijds een hogere onttrekking aan de reserve Inzet organisatie ontwikkeling (€ 42.000).

6.2 Aanwending post onvoorzien

In de begroting is 2016 is rekening gehouden met een post onvoorzien van € 10.000. Deze post is in 2016 niet aangewend.

6.3 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

De baten en lasten op de algemene dekkingsmiddelen kunnen als volgt worden weergegeven.

	Realisatie 2015	Primaire begroting	Begroting na wijziging	Realisatie 2016
<i>Lasten</i>				
Niet in delen lasten	-	-	362.101	-
Rentelasten	1.151.825	30.544	1.420.000	1.420.075
Toevoegingen aan reserves	798.079	-	133.872	-991.128
Betaalde belastingen	-	-	-	49.000
Goederen en diensten	-	-	267.899	-
Kapitaallasten	-	-	-1.000.000	-
Overige verrekeningen van kostenplaatsen	64.792	-	-	17.814
<i>Totaal lasten</i>	<i>2.014.696</i>	<i>30.544</i>	<i>1.183.872</i>	<i>495.761</i>
<i>Baten</i>				
BDUR	5.647.509	-	5.637.866	5.696.710
Gemeentelijke bijdragen	4.945.792	-	5.221.167	5.221.164
Rente	1.578.700	-	1.695.657	1.918.783
Renteresultaat	-	230.544	-50.504	-
Onttrekking reserves	761.837	-	454.800	31.800
<i>Totaal baten</i>	<i>12.933.839</i>	<i>230.544</i>	<i>12.958.986</i>	<i>12.868.457</i>
Totaal algemene dekkingsmiddelen	-10.919.142	-200.000	-11.775.114	-12.372.696

Het negatieve saldo op de toevoegingen aan de reserves wordt veroorzaakt door de verlaging van de dotatie aan de egalisatie reserve kapitaallasten in verband met de taakstelling zoals opgenomen in het Meerjarenperspectief voor een bedrag van € 1.000.000. Dit bedrag is niet verdeeld over de verschillende productgroepen, maar via een negatieve dotatie op de algemene middelen verwerkt. In de begroting is de bezuiniging van € 1.000.000 negatief geraamd op de kapitaallasten.

Het begrote bedrag op de goederen en diensten betreft de te besteden bedragen als gevolg van het onttrekken van bedragen uit de verschillende reserves. De realisatie van deze begrote bedragen vindt grotendeels plaats via de productgroep Projecten waar onder andere de verschillende projecten uit de reserve Inzet organisatie ontwikkeling zijn verantwoord.

Gemeentelijke bijdragen

In onderstaande tabel zijn in de kolom Inwonerbijdragen (IWB) de gemeentelijke bijdragen opgenomen die aansluiten in het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen. Voor de volledigheid zijn in de tabel ook de bijdragen opgenomen welke zijn verantwoord binnen de overige productgroepen. De gerealiseerde bedragen zijn gelijk aan de begrote bedragen.

Gemeente	aantal inwoners	IWB per gemeente aan VRZHZ (incl box 2)	Box 1 basis-brandweezorg	Box 3 Plustaak (maatwerk)	Box 3 Overig (bureau gemeenten)	Box 4 Huisvesting	Box 5 Overhead	Totaal inwoner- en boxen
Alblasserdam	19.845	212.788	744.961	-	4.194	247.382	132.544	1.341.869
Dordrecht	118.917	1.281.384	6.690.269	1.059.772	25.123	1.664.233	783.068	11.503.849
Hendrik-Ido-Ambacht	29.154	311.164	922.908	1.583	6.157	107.049	170.211	1.519.072
Papendrecht	32.186	346.667	918.044	-	6.800	111.259	184.057	1.566.827
Sliedrecht	24.702	264.156	824.964	9.053	5.228	121.484	161.581	1.386.466
Zwijndrecht	44.511	480.619	1.845.817	-	9.406	322.871	300.156	2.958.869
Drechtsteden	269.315	2.896.778	11.946.963	1.070.408	56.908	2.574.278	1.731.617	20.276.952
Giessenlanden	14.423	156.301	795.856	-	4.097	130.996	137.368	1.224.618
Gorinchem	35.363	380.257	1.498.368	36.360	10.009	458.558	199.909	2.583.461
Hardinxveld-Giessendam	17.827	191.251	1.104.041	-	5.043	95.519	141.648	1.537.502
Leerdam	20.540	222.879	1.143.928	-	5.828	248.064	154.284	1.774.983
Molenwaard	29.010	313.857	1.434.877	-	8.214	262.706	277.096	2.296.750
Zederik	13.688	147.157	856.591	-	3.887	130.415	132.156	1.270.206
Alblasserwaard & Vijfheerenlanden	130.851	1.411.702	6.833.661	36.360	37.078	1.326.258	1.042.461	10.687.520
Binnenmaas	28.673	309.820	1.745.905	11.063	10.310	169.859	257.896	2.504.853
Cromstrijen	12.804	137.784	551.567	-	4.598	65.492	106.364	865.805
Korendijk	10.741	115.812	873.132	-	3.876	160.591	121.165	1.274.576
Oud-Beijerland	23.724	255.424	795.904	4.907	8.529	235.782	158.135	1.458.681
Strijen	8.705	93.844	364.372	-	3.138	50.927	66.860	579.141
Hoeksche Waard	84.647	912.684	4.330.880	15.970	30.451	682.651	710.420	6.683.056
TOTAAL	484.813	5.221.164	23.111.504	1.122.738	124.437	4.583.187	3.484.498	37.647.528
Bijdrage per inwoner		10,77						

Brede doeluitkering rampenbestrijding (BDUR)

Voor een specificatie van de ontvangen BDUR in 2016 wordt verwezen naar hoofdstuk 8.

6.4 Incidentele baten en lasten

Overzicht incidentele baten en lasten

	Realisatie 2015			Raming 2016 oorspronkelijk			Raming 2016 na wijziging			Realisatie 2016		
	lasten	baten	Saldo	lasten	baten	Saldo	lasten	baten	Saldo	lasten	baten	Saldo
Directie VR	323	-	-323	-	31	31	-	-	-	433	-	-433
RCB	-	-	-	2	-	-2	-	-	-	38	-	-38
BV	22	-	-22	-	-	-	-	-	-	71	-	-71
Gemeenten	11	11	-	-	-	-	20	-	-20	28	-	-28
BRW	1.482	1.125	-357	149	25	-124	170	-	-170	1.596	916	-680
GHOR	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23	-	-23
Algemene Middelen	-	-	-	-	-	-	423	-	-423	-	-	-
GMC	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Projecten	-	-	-	-	-	-	356	356	-	776	345	-431
Reserveringen	1.127	750	-377	56	151	95	136	931	795	85	858	773
Totaal	2.965	1.886	-1.079	207	207	-	1.105	1.287	182	3.050	2.119	-931

De incidentele baten en lasten kunnen als volgt worden toegelicht:

Voor de productgroepen (m.u.v. Projecten) is de incidentele last als gevolg van het invoeren van het IKB opgenomen. In totaal betreft het een bedrag van € 733.000.

Directie: Dit betreft de kosten van de naheffingsaanslagen loonheffingen (€ 376.000) als gevolg van het boekenonderzoek over de jaren 2011 tot en met 2015. Bovendien is op basis van een voorlopige rapportage van de Belastingdienst een reservering opgenomen voor een naheffing op de omzetbelasting van € 25.000 naar aanleiding van een uitgevoerd boekenonderzoek.

Brandweer: Betreft inhuur op de afdeling risicobeheersing en de externe milieu adviseur (€ 99.000 L) en ondersteuning op de afdeling communicatie (€ 34.000 L). Genoemde inhuur is in 2016 beëindigd. Bovendien heeft in 2016 gezamenlijke inhuur plaatsgevonden met enkele veiligheidsregio's vanuit het IFV (€ 103.000 L). Daarnaast is in het kader van de doorontwikkeling van de afdeling M&L in het MT Brandweer besloten om satellietwerkplaatsen in te richten ten behoeve van de aanleg van grijpvoorraden van kleine onderhoudsmaterialen (€ 19.000 L). Verder betreft het de uitgaven en inkomsten met betrekking tot de subsidie Impuls Omgevingsveiligheid (€ 674.000 B/L), de vergoeding voor de gezamenlijke inhuur met enkele veiligheidsregio's vanuit IFV (€ 98.000 B), eenmalige bijdrage Omgevingsdienst (€ 41.000 B) en boekwinst op verkochte activa (€ 103.000 B).

Gemeenten: betreft de evaluatie van Bevolkingszorg. Deze kosten zijn gedekt uit de onttrekking uit de algemene reserve.

Projecten: Dit betreft de incidentele uitgaven welke gedekt zijn uit de onttrekking uit de reserve inzet organisatie ontwikkeling (€ 431.000) en de inkomsten en uitgaven op Europese projecten (Crismas (€ 199.000) en Predict (€ 131.000)) en het project ROAZ (€ 15.000).

Voor een specificatie van de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves wordt verwezen naar 7.3.4.1 waarbij wordt opgemerkt dat de onttrekkingen uit de reserve dekking kapitaallasten en de mutaties uit de egaliseringsreserve kosten opleiden en reserve egalisatie kapitaallasten als structurele baten en lasten worden aangemerkt.

6.5   *Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves*

In paragraaf 7.3.4.1 is een overzicht opgenomen van het verloop van de reserves. De onttrekking uit de reserve dekking kapitaallasten wordt aangemerkt als structurele dekkingsmiddelen aangezien de onttrekkingen aan deze reserve gelijk is aan de afschrijvingstermijn van de daarbij behorende investering. Eveneens zijn de mutaties aan de egalisatie reserve kosten opleiden en de egaliseringsreserve kapitaallasten als structurele toevoegingen en onttrekking aangemerkt aangezien deze mutaties dienen ter dekking van structurele lasten.

6.6 WNT-verantwoording 2016 VRZHZ

Conform de Wet Normering Topinkomens is in onderstaande overzicht de bezoldiging opgenomen van het eerste leidinggevende niveau dat wordt aangemerkt als topfunctionaris. Binnen de Veiligheidsregio zijn geen andere functionarissen in dienst die een hogere bezoldiging genieten dan het in de WNT genoemde maximum voor 2016.

Bedragen x € 1	NAAM	
Naam	C.H.W.M. Post	
Functie(s)	Directeur	
Duur dienstverband in 2014	1/1 - 31/12	
Omvang dienstverband (in fte)	1	
Gewezen topfunctionaris?	nee	
(Fictieve) dienstbetrekking?	nee	
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	ja	
	2016	2015
<i>Bezoldiging</i>		
Beloning	124.640	124.042
Belastbare onkostenvergoedingen	373	669
Beloningen betaalbaar op termijn	14.740	15.069
Totaal bezoldiging	139.753	139.779
Toepasselijk WNT-maximum	179.000	178.000
Motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.

In onderstaand overzicht zijn de toezichthouders (conform Wvr) opgenomen. De toezichthoudende taak hebben zij onbezoldigd uitgeoefend.

Naam	Functie	Periode
Dhr J.G.A. Paans	Burgemeester gemeente Alblasterdam	
Dhr A.J. Borgdorff	Burgemeester gemeente Binnenmaas	
Dhr J.J. Luteijn	Burgemeester gemeente Cromstrijen	
Dhr A.A.M. Brok	Burgemeester gemeente Dordrecht	
Dhr W. ten Kate	Waarnemend burgemeester gemeente Giessenlanden	
Dhr G. Veldhuijzen	Waarnemend burgemeester gemeente Gorinchem	
Dhr R. Augusteijn	Waarnemend burgemeester gemeente Hardinxveld-Giessendam	Tot 17-11
Dhr D. Heijkoop	Burgemeester gemeente Hardinxveld-Giessendam	Vanaf 17-11
Dhr J. Heijkoop	Burgemeester gemeente Hendrik-Ido-Ambacht	
Dhr S. Stoop	Waarnemend burgemeester gemeente Korendijk	
Dhr M. Houtman	Waarnemend burgemeester gemeente Leerdam	Tot 1-10
Dhr T. Bruinsma	Waarnemend burgemeester gemeente Leerdam	Vanaf 1-11
Dhr D.R. van der Borg	Burgemeester gemeente Molenwaard	
Dhr K. Tigelaar	Burgemeester gemeente Oud-Beijerland	Tot 1-9
Mw J. Hermans-Vloedveld	Waarnemend burgemeester gemeente Oud-Beijerland	Vanaf 26-9
Dhr C.J.M. de Bruin	Burgemeester gemeente Papendrecht	Tot 1-10
Dhr A.J. Moerkerke	Burgemeester gemeente Papendrecht	Vanaf 5-10
Dhr A.P.J. van Hemmen	Burgemeester gemeente Sliedrecht	
Dhr A.J. Moerkerke	Burgemeester gemeente Strijen	Tot 30-9

Naam	Functie	Periode
Dhr J.B. Waaijer	Waarnemend burgemeester gemeente Strijen	Vanaf 10-10
Dhr C.J.J. van Ee	Burgemeester gemeente Zederik	Tot 1-10
Dhr A.F. Bonthuis	Waarnemend burgemeester gemeente Zederik	vanaf 17-10-
Dhr D.J. Schrijer	Burgemeester gemeente Zwijndrecht	

6.7 *Rechtmatigheid*

In onderstaande tabel worden de begrotingsbudgetten vergeleken met de jaarrekeningcijfers met daarbij een presentatie van de verschillen. In overeenstemming met het BBV is een overschrijding per definitie onrechtmatig. Om deze reden worden deze overschrijdingen nader toegelicht. Via goedkeuring van de jaarstukken worden deze overschrijdingen alsnog geautoriseerd

Organisatie-eenheid	Exploitatie	Investerings	Totaal
Directie Veiligheidsregio	0	0	0
Risico- en crisisbeheersing	0	0	0
Bedrijfsvoering	0	60.552	60.552
Bureau Gemeenten	0	0	0
Directie Brandweer	0	0	0
Bureau GHOR	0	0	0
GMC	0	0	0
Projecten	0	0	0
Totaal	0	0	60.552
Tolerantie 1%			€ 425.000

De overschrijding betreft de aanleg van 5 aansluitingen van coax om de gewenste snelheid (50Mb) in verband met het project wi-fi te kunnen halen. Hiervoor is geen krediet aangevraagd. De kapitaallasten worden binnen de productgroep gedekt. Aan het bestuur wordt voorgesteld de investering te accepteren bij het vaststellen van de jaarrekening.

7 Balans

7.1 Balans

Activa	31 december 2016	31 december 2015
Vaste activa		
1. Materiële vaste activa		
a. Investerings met een economisch nut	69.490.590	69.935.843
<i>Subtotaal Materiële vaste activa</i>	<u>69.490.590</u>	<u>69.935.843</u>
2. Financiële vaste activa		
a. Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	18.000	36.000
b. Leningen aan deelnemingen	1.830.000	1.950.000
c. Overige langlopende leningen		-
<i>Subtotaal Financiële vaste activa</i>	<u>1.848.000</u>	<u>1.986.000</u>
<i>Totaal vaste activa</i>	<u>71.338.590</u>	<u>71.921.843</u>
Vlottende activa		
3. Voorraden		
a. Gereed product en handelsgoederen	31.464	20.202
<i>Subtotaal Voorraden</i>	<u>31.464</u>	<u>20.202</u>
4. Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		
a. Vorderingen op openbare lichamen	281.533	578.811
b. Overige vorderingen	189.462	155.336
c. Uitzettingen in 's Rijks schatkist	1.355.291	530.571
<i>Subtotaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar</i>	<u>1.826.286</u>	<u>1.264.718</u>
5. Liquide middelen	224.573	159.324
6. Overlopende activa	754.327	1.411.050
<i>Totaal vlottende activa</i>	<u>2.836.650</u>	<u>2.855.294</u>
TOTAAL GENERAAL ACTIVA	<u>74.175.240</u>	<u>74.777.137</u>

Passiva	31 december 2016	31 december 2015
Vaste passiva		
7. Eigen vermogen		
a. Algemene reserve	449.075	295.731
b. Bestemmingsreserves	4.105.514	4.383.847
c. Resultaat voor bestemming	2.733.491	1.403.917
<i>Subtotaal Eigen vermogen</i>	<u>7.288.080</u>	<u>6.083.495</u>
8. Voorzieningen	923.897	370.704
9. Vaste schulden		
a. Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	50.431.490	52.567.860
b. Gemeenten	2.824.418	2.878.000
<i>Subtotaal Vaste schulden</i>	<u>53.255.908</u>	<u>55.445.860</u>
<i>Totaal vaste passiva</i>	<u>61.467.885</u>	<u>61.900.059</u>
Vlottende passiva		
10. Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		
a. Overige schulden	4.573.937	4.299.015
<i>Subtotaal netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar</i>	<u>4.573.937</u>	<u>4.299.015</u>
11. Overlopende passiva	8.133.418	8.578.063
<i>Totaal vlottende passiva</i>	<u>12.707.355</u>	<u>12.877.078</u>
TOTAAL GENERAAL PASSIVA	<u>74.175.240</u>	<u>74.777.137</u>

7.2 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen.

7.2.1 Activa

7.2.1.1 Materiële vaste activa

De VRZHZ beschikt uitsluitend over materiële vaste activa met een economisch nut. Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

De overgenomen kazernes in 2013 zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs zijnde de boekwaarde waartegen de kazernes zijn overgedragen van de gemeenten naar de VRZHZ.

Slijtende investeringen worden vanaf het jaar na ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. In september 2014 heeft het AB besloten dat de kazernes behoren tot materieel vast actief met een maatschappelijke bestemming, wat betekent dat de verkrijgingsprijs minus afschrijving de balanswaardering is en dat er niet afgeschreven wordt bij waardevermindering. Hier is alleen sprake van bij verkoop als blijkt dat de marktwaarde op dat moment kleiner is dan de boekwaarde.

Er wordt in het jaar nadat het activum in gebruik is genomen afgeschreven op het actief. De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in de Nota waarden en afschrijven.

7.2.1.2 Financiële vaste activa

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs, zal afwaardering plaatsvinden.

De overige financiële vaste activa is gewaardeerd tegen nominale waarde.

7.2.1.3 Voorraden en onderhanden werk

Gereed product en handelsgoederen worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs of tegen lagere marktwaarde. De als "onderhanden werken" opgenomen producten zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals het aantal bestede uren tegen integrale kostprijs).

7.2.1.4 Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

7.2.2 Passiva

7.2.2.1 Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De onderhoudsregalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn.

7.3 Toelichting op de balans per 31 december 2016

7.3.1 Vaste activa

7.3.1.1 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa betreffen activa met een economisch nut. Het verloop van de boekwaarden van de materiële vaste activa is als volgt.

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2016	Investerings	Correcties	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2016
Gronden en terreinen	6.256.427	-	-	-	6.256.427
Bedrijfsgebouwen	36.319.145	-	723.750	-569.335	36.473.560
Vervoermiddelen	17.314.105	1.573.878	-	-1.518.325	17.369.658
Machines, apparaten en installaties	2.560.087	485.863	-	-380.360	2.665.590
Overige materiële vaste activa	7.486.079	1.055.801	-723.750	-1.092.775	6.725.355
Totaal	69.935.843	3.115.542	-	-3.560.795	69.490.590

In de kolom correcties staan de reclassificaties van overige materiële vaste activa naar bedrijfsgebouwen. Dit betreft een administratieve correctie als gevolg van de besluitvorming met betrekking tot de overname van de kazernes. Hierin is bepaald dat installaties onderdeel zijn van de panden en derhalve worden afgeschreven gedurende de resterende levensduur van de panden. Bij de overname van de panden in de eerste tranche zijn de installaties opgenomen onder de overige materiële vaste activa. Met deze reclassificatie is dit gecorrigeerd in overeenstemming met de besluitvorming in november 2015. Deze onderdelen zijn ook zodanig verwerkt in de rekenrapporten van de betreffende gemeenten.

7.3.1.2 Kredieten

In de bijlage is de staat van de kredieten opgenomen. De volgende kredieten ouder dan 2 jaar waarvan beargumenteerd wordt voorgesteld deze mee te nemen naar 2017 zijn:

Omschrijving	AB-besluit	Over te brengen krediet	Reden niet afsluiten
Brandweer		753.625	
Bluskleding (2014)	2014-2141	39.061	Rust nog een verplichting op
Software testen ademluchtapparatuur	2014-4082	23.395	Rust nog een verplichting op
C2000 apparatuur 2015	2014-2140	369.033	IBARC aanbestedingen zijn gereed, materiaal wordt besteld en geleverd in 2017
Hoofdbescherming 2015	2014-2140	28.405	Na besluitvorming type en uitvoering helm in relatie met schoner werken wordt de bestelling in het 1e kwartaal 2017 geplaatst.
Hydraulisch redgereedschap 2015	2014-2140	2.432	Rust nog een verplichting op
Overige bekpakking 2015	2014-2140	7.130	Rust nog een verplichting op
Software 2015	2014-2140	16.091	Is nog werkplaats diagnose software in bestelling
Tankautospuit beroeps 2015 I	2015-4026	23.957	Voertuig is aangehouden
Testbank toestel en gelaatstuk 2015	2014-2140	22.869	Rust nog een verplichting op
Uitgaanstenue 2015	2014-2140	6.936	Rust nog een verplichting op
Uitrukkleding 2015	2014-2140	13.693	Rust nog een verplichting op
Alarmontvangers BRW 2015	2015-1798	94.416	IBARC aanbestedingen zijn gereed, materiaal wordt besteld en geleverd in 2017
Mobilifoons 2015	2015-1798	23.447	IBARC aanbestedingen zijn gereed, materiaal wordt besteld en geleverd in 2017
Portofoons 2015	2015-4026	23.455	IBARC aanbestedingen zijn gereed, materiaal wordt besteld en geleverd in 2017
AGS pakken 2015	2015-1798	39.305	Materialen nog te vervangen in 2017
Was-drooginstallatie 2015	2015-1798	20.000	Aanschaf is afhankelijk van het nog te nemen locatiebesluit t.a.v. Schonere werken in 1e kw 2017

7.3.2 Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2016 wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2016	Investerings	Des-investeringen	Aflossingen/ afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2016
Kapitaalverstrekkingen aan					
Deelnemingen	36.000	-	18.000	-	18.000
Leningen aan					
Deelnemingen	1.950.000	-	-	120.000	1.830.000
Totaal	1.986.000	-	18.000	120.000	1.848.000

Deelnemingen

In de Algemene Vergadering van 15 december 2016 hebben de aandeelhouders van Spinel Veiligheidscentrum B.V. en Zuid-Holland Zuid Participatie B.V. besloten tot fusie. Als gevolg van dit besluit, waarvan het Algemeen Bestuur van VRZHZ op 15 december 2016 kennis heeft genomen, zijn de aandelen van Zuid-Holland Zuid Participatie B.V. vervallen en zijn de vermogensbestanddelen met ingang van 1 januari 2016 in Spinel Veiligheidscentrum B.V. verantwoord.

Leningen aan deelnemingen

In het dagelijks bestuur van 11 juni 2014 is besloten een lening te verstrekken aan Spinel Veiligheidscentrum B.V. voor een bedrag van € 100.000. De hoofdsom wordt uiterlijk op 31 december 2018 volledig afgelost of zoveel eerder als mogelijk. Over de hoofdsom of de restant hoofdsom is geen rente verschuldigd.

In het Algemeen Bestuur van 25 november 2015 is besloten een lening te verstrekken aan de Zuid-Holland Zuid Participatie B.V. voor een bedrag van € 1.200.000. Door de fusie per 1 januari 2016 is de restant hoofdsom overgegaan naar Spinel Veiligheidscentrum B.V. De resterende looptijd van de lening is 9 jaar. De jaarlijkse aflossing bedraagt € 120.000 welke voor het eerst op 31 december 2016 heeft plaatsgevonden. Over de uitstaande hoofdsom wordt een rente ontvangen van 1,05% per jaar.

Op 19 maart 2015 is in het Dagelijks Bestuur besloten een lening te verstrekken aan Spinel Veiligheidscentrum B.V. voor een bedrag van € 650.000. De looptijd van de lening is 5 jaar. De jaarlijkse aflossing bedraagt € 130.000 welke voor het eerst in januari 2017 heeft plaatsgevonden. Over de uitstaande hoofdsom wordt een rente ontvangen van 0,60% per jaar.

7.3.3 Vlottende activa

7.3.3.1 Voorraden

De voorraden kunnen als volgt worden gespecificeerd.

	31-12-2016	31-12-2015
Gereed product/handelsgoederen	31.464	20.202
Totaal	31.464	20.202

7.3.3.2 Uitzettingen korter dan 1 jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden.

Omschrijving	31-12-2016	Voorziening oninbaar	31-12-2016 na voorziening	31-12-2015
Vorderingen op openbare lichamen	281.533	-	281.533	578.811
Overige vorderingen	189.462	-	189.462	155.336
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	1.355.291	-	1.355.291	530.571
Totaal	1.826.286	-	1.826.286	1.264.718

Mede door het positieve jaarresultaat is het saldo van de uitzettingen in 's Rijks schatkist hoger dan ultimo 2015. Voor een overzicht van de in- en uitgaande kasstromen wordt verwezen naar het kasstroomoverzicht dat is opgenomen in de Financieringsparagraaf.

7.3.3.3   *Liquide middelen*

Binnen de post liquide middelen kan het volgende onderscheid worden gemaakt.

Omschrijving	31-12-2016	31-12-2015
Kassaldi	3.024	1.512
Banksaldi	221.549	157.812
Totaal	224.573	159.324

7.3.3.4   *Overlopende activa*

Binnen de post overlopende activa kan het volgende onderscheid worden gemaakt.

Omschrijving	31-12-2016	31-12-2015
Vooruitbetaalde bedragen	270.772	367.663
Nog te ontvangen voorschotten EU- en Rijkssubsidies	352.020	-
Nog te ontvangen van derden	131.535	1.043.387
Totalen	754.327	1.411.050

Nog te ontvangen voorschotten EU- en Rijkssubsidies

Het verloop van de vordering kan als volgt gespecificeerd worden:

Specificatie gesubsidieerde projecten	1-1-2016	Toevoegingen	Ontvangen	31-12-2016
Impuls Omgevingsveiligheid (2016)	-	674.300	337.150	337.150
ROAZ	-	14.870	-	14.870
Totaal	-	689.170	337.150	352.020

Impuls Omgevingsveiligheid

Vanuit het ministerie van Infrastructuur en Milieu is voor alle veiligheidsregio's in Nederland een subsidie ter beschikking gesteld van € 3.000.000. Deze subsidie wordt per landsdeel ter beschikking gesteld. VRZHZ is onderdeel van het landsdeel Zuid-West. Voor het landsdeel Zuid-West is in 2016 € 641.000 (deelprogramma 4) en €33.300 (deelprogramma 1) aan subsidie gereserveerd. De verdeling van dit bedrag binnen landsdeel Zuid-West is voor deelprogramma 1 gebaseerd op een managementbesluit en voor deelprogramma 4 gebaseerd op een samenwerkingsovereenkomst.

De Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid coördineert de gelden van het landsdeel Zuid-West. Na het indienen van verantwoordingen van bestede uren en middelen, zijn per kwartaal voorschotten uitgekeerd (voor deelproject 4) door de landelijke budgethouder (uitvoerder: Provincie Zuid-Holland). Het gehele subsidievoorschot voor Zuid-West wordt vanwege de coördinerende rol op de rekening van VRZHZ gestort. De andere 4 veiligheidsregio's binnen Zuid-West hebben voor hun deel van de subsidie facturen ingediend bij de VRZHZ. Hieronder per veiligheidsregio de werkelijke bestedingen van de ontvangen subsidie (incl. het deel voor VRZHZ):

Bestedingen	VRR	VRHM	VRH	VRZ	VRZHZ	Totaal
Deelprogramma 1	13.320	6.660	-	6.660	6.660	33.300
Deelprogramma 4	276.472	78.364	33.569	128.084	124.511	641.000
	289.792	85.024	33.569	134.745	131.171	674.300

Ten tijde van het opmaken van de jaarstukken zijn de door de Provincie vergoedingen over kwartalen 3 en 4 over 2016 nog niet overgemaakt. Deze vergoedingen zijn op de balans als vordering opgenomen. Hierdoor zijn de kwartaal voorschotten richting samenwerkende Veiligheidsregio's over kwartaal 3 en 4 eveneens als nog te betalen post op de balans opgenomen.

7.3.4 Vaste passiva

7.3.4.1 Eigen vermogen

Reserves

Het verloop van de reserves is in onderstaand overzicht weergegeven.

Omschrijving	1-1-2016	Bestemming resultaat 2015	Resultaat 2016	Rente	Overige toevoeging	Onttrekking	31-12-2016
<i>Algemene reserves</i>							
Algemene reserve Veiligheidsregio	295.731	106.362	-	8.872	69.910	-31.800	449.075
<i>Totaal algemene reserves</i>	<i>295.731</i>	<i>106.362</i>	<i>-</i>	<i>8.872</i>	<i>69.910</i>	<i>-31.800</i>	<i>449.075</i>
<i>Bestemmingsreserves</i>							
Egalisatiereserve groot onderhoud blusboot	159.337	-	-	-	-	-159.337	-
Dekking kapitaalslasten	1.044.938	-	-	8.946	76.037	-216.330	913.591
Reserve egalisatie kosten opleiden	110.981	-	-	-	50.000	-	160.981
Reserve egalisatie kapitaallasten	1.661.039	-	-	-	449.536	-	2.110.575
Reserve Schoner werken	650.000	-	-	-	-	-89.352	560.648
Reserve Inzet Organisatie Ontwikkeling	757.552	-	-	-	-	-534.552	223.000
Samenvoeging meldkamers	-	250.000	-	-	-	-113.281	136.719
<i>Totaal bestemmingsreserves</i>	<i>4.383.847</i>	<i>250.000</i>	<i>-</i>	<i>8.946</i>	<i>575.573</i>	<i>-1.112.852</i>	<i>4.105.514</i>
<i>Resultaat voor bestemming</i>	<i>1.403.917</i>	<i>-1.403.917</i>	<i>2.733.491</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>2.733.491</i>
Totaal algemeen	6.083.495	-1.047.555	2.733.491	17.818	645.483	-1.144.652	7.288.080

Bestemming resultaat 2015

Het resultaat van 2015 ad € 1.403.917 is voor een bedrag van € 106.362 toegevoegd aan de algemene reserve en voor € 250.000 aan de nieuw gevormde bestemmingsreserve samenvoeging meldkamers. Een bedrag van € 1.047.555 is uitgekeerd aan de gemeenten.

Algemene reserve

Veiligheidsregio

Deze algemene reserve is bestemd voor de egalisatie van incidentele, niet voorziene, tegenvallers binnen de VRZHZ als concern. De onttrekking betreft de kosten van het convenant met het Rode Kruis, conform het besluit 2016/50 van het AB van 18 februari 2016 (€ 11.800) en de kosten van de evaluatie van bevolkingszorg en Bureau Gemeenten (€ 20.000). Het verwachte saldo van de bestemmingsreserve inzet organisatie ontwikkeling ad € 69.910 dat ultimo 2017 resteert is toegevoegd aan de algemene reserve ultimo 2016.

Bestemmingsreserves

Egalisatiereserve groot onderhoud blusboot

De VRZHZ beschikt over een blusboot. De egalisatiereserve is eigenlijk een voorziening, bestemd voor de dekking van kosten van groot onderhoud. Het saldo van de reserve is in 2016 dan ook overgeboekt naar de voorzieningen. Hiervoor wordt verwezen naar hoofdstuk 7.4.3.2.

Reserve dekking kapitaallasten

Investerings die geheel of gedeeltelijk worden gefinancierd met reserves worden bruto geactiveerd. Het bedrag dat wordt gefinancierd uit een algemene reserve of een subsidie wordt in deze specifieke bestemmingsreserve geboekt. Jaarlijks wordt een bedrag aan afschrijving en rentelasten aan deze reserve onttrokken. Als het ware wordt de reserve over de gehele afschrijvingsduur van de investering verdeeld. Het rentepercentage bespaarde rente is gelijk aan het rentepercentage over de investering. Zo wordt voorkomen dat er budgettaire afwijkingen ontstaan. De dotaties in 2016 bedragen de investeringen in I-Pads (€ 36.041) en het eerste deel van de investering in het centraal sleutelsysteem (€ 40.000). In 2016 is een bedrag van € 216.330 onttrokken ter dekking van de kapitaallasten.

Reserve egalisatiekosten opleiden

Voor alle repressieve functies binnen de brandweer is oefenen noodzakelijk. Landelijk zijn er richtlijnen meegegeven over de normering per functie en welke onderdelen beoefend en getraind dienen te worden. Voor de officieren wordt daarom vierjaarlijks een trainingsweek onder realistische omstandigheden georganiseerd. Dit vindt plaats op een oefencentrum dat geschikt is voor het behalen van de beoogde oefendoelen bij complexe inzetten en grootschalig optreden. De piekkosten voor deze periodieke oefeningen voor een bedrag van € 200.000 worden uit de reserve gedekt. Jaarlijks vindt een gelijke dotatie van € 50.000 plaats aan deze reserve vanuit de bestaande budgetten.

Reserve egalisatie kapitaallasten

Uit deze reserve wordt het verschil tussen de werkelijke kapitaallasten en de begrote kapitaallasten gedekt. De begrote kapitaallasten zijn berekend op basis van de systematiek van de gemiddelde kapitaallasten. In 2016 bedraagt de toevoeging € 449.536. Ten tijde van het vervaardigen van deze jaarstukken 2016 is het voornemen de systematiek op het vlak van de te berekenen kapitaallasten te evalueren. Dit kan gevolgen hebben voor de egalisatiereserve. Indien nodig zullen de effecten verwerkt worden middels de P&C-cyclus.

Reserve schoner werken

Op basis van eerste inzichten is een reserve schoner werken van totaal € 650.000 gevormd (€ 325.000 voor het jaar 2016 en € 325.000 voor het jaar 2017). Uit een nadere uitwerking, waarbij is gezocht naar een efficiënte aanpak, blijkt dat het benodigde incidentele bedrag voor schoner werken in 2016 en 2017 totaal € 545.500 bedraagt. Dit betekent dat de gevormde reserve voldoende groot is. De resterende € 104.500 wordt toegevoegd aan het resultaat van de VR in de jaarrekening 2017.

Reserve Inzet Organisatieontwikkeling

Omschrijving	Door AB gevoteerd bedrag	Begroting na wijziging	Realisatie 2016	Verplichting 2017	Restant
A. Doorontwikkeling personeel en organisatie/reorganisatie	315.000	167.000	219.593	78.000	17.407
B. Doorontwikkeling informatiepositie en informatiegericht werken	186.000	80.000	81.489	65.000	39.511
C. Voorkant Veiligheidsketen (Omgevingswet/Doorontwikkeling E&A)	115.000	23.000	58.560	40.000	16.440
D. Harmonisering t.b.v. efficiency en	145.000	153.000	105.000	40.000	-

ontwikkeling					
Afronding	-3.448				-3.448
Totaal reserve	757.552	423.000	464.642	223.000	69.910

Zoals uit bovenstaande cijfers blijkt is in 2016 als gevolg van de bestuurlijke afspraak een grotere voortgang geboekt dan aanvankelijk begroot. Diverse deelprojecten zijn in 2016 afgerond en er is voor het merendeel van de overige deelprojecten een flinke basis gelegd om deze conform planning in 2017 (in een enkel geval ook daarna nog doorlopend) af te ronden. Dit zal gebeuren binnen de resterende ruimte van de reserve. Voor de werkzaamheden in 2017 is de verplichting in 2016 aangegaan. Deze voorwaarde is bestuurlijk afgesproken. Onze inschatting is dat een restant van € 69.910 overblijft. Het restant van € 69.910, dat in 2016 is overgeboekt naar de algemene reserve, is het gevolg van onderschrijvingen op enkele projecten. Als gevolg van de bestuurlijke afspraak laten we de onderschrijving uit deze reserve dit jaar en volgend jaar vrijvallen. De richtlijnen schrijven voor dat vrijval ten gunste van de Algemene Reserve komt. Hieronder een korte toelichting op de inhoudelijke realisaties per hoofdproject.

In het hoofdproject A) doorontwikkeling personeel en organisatie/reorganisatie zijn trajecten, zoals de doorontwikkeling van de Brandweer naar 2020, opleidingen naar aanleiding van de reorganisatie, pilots TS4, pilot mixmodel beroeps, opleidingen HV1, ontwikkeling netwerkmanagement en Ik en onze VRZHZ opgestart. Merendeels zijn deze trajecten ook afgerond in 2016. Het traject Ik en onze VRZHZ en haar onderliggende sporen (leiderschaps-, persoonlijke en teamontwikkeling) lopen door in 2017. Deze sporen hebben als doel onze organisatie en haar medewerkers te ontwikkelen naar de waarden zoals in het beleidsplan van de VRZHZ is omschreven.

In het hoofdproject B) doorontwikkeling informatiepositie en informatiegericht werken is gewerkt aan onder andere het voorbereiden van de implementatie van de (landelijke) elektronische leeromgeving (afgerond in 2016) en de vernieuwde ICT-omgeving (voorbereidingen en uitvoer in 2016 en 2017). Tevens hebben ontwikkelingen op vlak van de vereenvoudiging van de financiële administratie (afgerond in 2016) en de kostenverdeelsleutel (opgestart in 2016, afronding in 2017) plaatsgevonden. Verder is een belangrijk afgerond onderdeel in dit hoofdproject het opstellen van een dynamisch risicoprofiel. Hiermee is bewerkstelligd dat er nog beter inzicht ontstaat in de (brand)risico's, maar ook betere managementinformatie gegenereerd kan worden.

Onder het hoofdproject C) voorkant veiligheidsketen vindt de doorontwikkeling van risicobeheersing (mede in het licht van de nieuwe omgevingswet) plaats, zoals bijscholing van medewerkers naar een meer risicogerichte benadering en een meer op samenwerking ingericht werkproces. Onderdelen (doorontwikkeling risicobeheersing en E&A) van dit hoofdproject zijn afgerond. Het hoofdproject wordt in 2017 vervolgd met een Handreiking Impactanalyse.

Hoofdproject D) de harmonisering van de organisatie ten behoeve efficiency en ontwikkeling heeft betrekking op onder andere verhuizingen en gebouwaanpassingen als gevolg van de reorganisatie 2016, evenals het efficiënter maken van de toegang tot de verschillende gebouwen in onze regio. In 2016 zijn deze ontwikkelingen grotendeels afgerond met de

aanpassingen aan de verscheidene gebouwen. De financiering van het aangeschafte sleutelsysteem drukt financieel nog op de reserve in 2017. In bovenstaand overzicht is een verloop te zien van de uitputting van de deelprojecten van deze reserve in 2016.

Reserve Samenvoeging meldkamers

In 2016 is de reserve samenvoeging meldkamers gevormd ter dekking van aanloopkosten van samenvoeging van de meldkamers in Rotterdam en Dordrecht. Deze kosten hebben geen betrekking op de samenvoeging van de meldkamer zelf, maar betreffen de harmonisatieslag die in aanloop van de samenvoeging gemaakt wordt, bijvoorbeeld het harmoniseren van de protocollen en het synchroniseren van de processen (zoals het omnummeren van de voertuigen). In 2016 is een aantal van deze harmonisatieslagen gerealiseerd en de totale kosten die hiermee hangen bedroeg € 113.281. Naar verwachting wordt de harmonisatieslag in 2017 verder afgerond.

7.3.4.2 Voorzieningen

In onderstaand overzicht is het verloop van de voorzieningen in 2016 weergegeven.

Omschrijving	1-1-2016	Toevoeging	Aanwending	31-12-2016
Onderhoud SB/Voertuigen	203.449	42.333	-6.531	239.251
Onderhoud VR-Gebouw	117.255	42.520	-40.560	119.215
Onderhoud gebouwen	-	682.755	-326.600	356.155
Groot onderhoud blusboot	-	186.380	-25.531	160.849
Meldkamer	50.000		-1.573	48.427
Totalen	370.704	953.988	-400.795	923.897

Voorziening onderhoud SB/voertuigen

In 2016 heeft vanuit de gelden van het project Spoorzone een dotatie van €42.333 plaatsgevonden. Tevens is een bedrag van € 6.531 aan onderhoudskosten onttrokken uit deze voorziening.

Voorziening onderhoud VR-gebouw

Deze voorziening is gevormd voor het uitvoeren van het onderhoud, zoals in het meerjaren onderhoudsplan (MOP) is weergegeven. In 2016 heeft een dotatie van €42.520 plaatsgevonden en is een aanwending gedaan van €40.560.

Voorziening onderhoud gebouwen

Deze voorziening is gevormd voor het uitvoeren van het onderhoud van de kazernes die sinds 1 januari 2016 in eigendom zijn. In 2016 heeft een dotatie van €682.755 plaatsgevonden en is een aanwending gedaan van €326.600. De dotatie wordt berekend op basis een meerjaren onderhoudsplan per kazerne en een gemiddeld bedrag over de resterende levensduur van de panden.

Voorziening groot onderhoud blusboot

De VRZHZ beschikt over een blusboot. De voorziening is bestemd voor de dekking van kosten van groot onderhoud. Het groot onderhoud kan in de loop der jaren uit deze voorziening gedekt worden. Ten grondslag aan deze voorziening ligt een schema van dotaties en onttrekkingen conform een groot onderhoudsplan.

Voorziening Meldkamer

Deze voorziening is gevormd voor het samenvoegen van de Meldkamers in de Landelijke Meldkamer Organisatie (LMO) De te verwachte desintegratiekosten zijn € 50.000. Deze kosten hebben betrekking op het ontmantelen van de huidige meldkamer op het Oranjepark. In 2016 is een bedrag van € 1.573 onttrokken uit deze voorziening.

7.3.4.3 Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De VRZHZ heeft op 31 december 2016 de volgende langlopende schulden:

Omschrijving	01-01-2016	Toevoegingen	Aflossingen/ afschrijvingen	31-12-2016	Aflossings- verplichting 2017	Rentelasten 2016
Onderhandse leningen van						
Binnenlandse Banken en overige financiële instellingen	52.567.860	-	2.136.370	50.431.490	2.192.286	1.351.137
Gemeenten	2.878.000	-	53.582	2.824.418	54.868	68.938
Totaal	55.445.860	-	2.189.952	53.255.908	2.247.154	1.420.075

De rentepercentages op de leningen bij de BNG Bank variëren tussen 2,22% en 3,85%. Het rentepercentage van de leningen van de gemeenten bedraagt 2,40%. Dit is gelijk aan het gemiddelde percentage van de leningen die aangetrokken zijn ten behoeve van de financiering van de kazernes bij de BNG.

7.3.5 Vlottende passiva

7.3.5.1 Kortlopende schulden

De kortlopende schulden kunnen als volgt worden gespecificeerd.

Omschrijving	31-12-2016	31-12-2015
Overige schulden	4.573.937	4.299.015
Totaal	4.573.937	4.299.015

Overige schulden

Omschrijving	31-12-2016	31-12-2015
Crediteuren	2.063.196	3.058.326
Belastingdienst	1.672.227	1.137.013
Nog te betalen kosten	838.514	103.676
Totaal	4.573.937	4.299.015

Het crediteurensaldo ultimo 2015 is hoger in verband met een aantal investeringsfacturen dat openstond in verband met de aanschaf van vervoermiddelen en de notariskosten in verband met de overname van de brandweerkazernes.

De schuld aan de belastingdienst betreft de nog te betalen loonheffingen over december 2016 inclusief een correctie van € 41.000 naar aanleiding van het boekenonderzoek over de

periode 2011 tot en met 2015 en de naheffingsaanslag voor de loonheffingen over de jaren 2011 tot en met 2015 inclusief boete en heffingsrente ad € 351.000. Verder is de te betalen vennootschapsbelasting ad € 49.000 in dit bedrag opgenomen.

In de nog te betalen kosten is een bedrag van € 733.000 opgenomen voor de reservering van het vakantiegeld in verband met de invoering van het IKB vanaf 2017.

7.3.6 Overlopende passiva

De specificatie van de overlopende passiva is als volgt.

Omschrijving	31-12-2016	31-12-2015
Nog te betalen kosten	1.999.244	2.313.920
Ontvangen voorschotten EU en Rijkssubsidies	5.872.681	6.035.739
Onderhanden werk opleidingen	253.505	126.994
Overlopende passiva	7.989	101.410
Totalen	8.133.418	8.578.063

Nog te betalen bedragen

De nog te betalen bedragen kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Omschrijving	31-12-2016	31-12-2015
Huisvestingskosten	56.170	507.445
Afrekening Box 3	500.008	539.821
Declaraties kosten crisisnoodopvang vluchtelingen	1.666	321.071
Afrekening Huisvestingskosten gemeenten	154.504	
Rente langlopende leningen	172.763	185.060
Blusboot	255.000	-
Overige kosten	859.133	760.523
Totalen	1.999.244	2.313.920

Ontvangen voorschotten EU- en rijkssubsidies

De ontvangen voorschotten van subsidies betreffen niet bestede, geormerkte gelden. Het verloop hiervan is als volgt te specificeren.

Specificatie gesubsidieerde projecten	1-1-2016	Toevoeging	Aanwending	31-12-2016
25 KV Spanningstester (CLU+)	1.682.694	428.957	73.460	2.038.191
Crismas	410.830	-	198.820	212.010
Cosmic	71.814	-	-	71.814
ESF	39.521	-	-	39.521
Prisma	101.559	-	-	101.559
Predict	-3.535	135.215	131.473	207
Spoorzone	3.696.680	-	335.544	3.361.136
USAR	5.413	76.932	66.693	15.652
Impuls Omgevingsveiligheid (2015)	26.400	-26.400	-	-
Overige Europese subsidies	4.363	28.274	46	32.591
Totaal	6.035.739	642.978	806.036	5.872.681

25 KV Spanningstester (CLU+)

Voor de HSL en Betuweroute zijn vier opgeleide 25kV teams beschikbaar en kunnen na alarmering binnen 15 minuten ter plaatse zijn. Hiervoor wordt vanuit het Ministerie van Infrastructuur en Milieu een vergoeding ontvangen ter dekking van investerings – en beheerskosten. In 2016 heeft geen investering plaats gevonden. De vergoedingen worden in de toekomst ingezet ter dekking van toekomstige investeringskosten en het beheer van dit specialisme.

ESF

Ten aanzien van het ESF-project wordt onderstaand een verloopoverzicht weergegeven van de bestedingen van de afgelopen jaren.

Bestedingen	Tot en met 2011	2012	2013	2014	2015	2016	Totaal
Overige kosten	298.413	20.741	9.662	-	-	-	328.816
Honoraria praktijk docenten	53.871	-	297	-	-	-	54.168
Boeken	14.868	-	-	-	-	-	14.868
Kosten overige lesmiddelen	6.657	-	735	-	-	-	7.392
Honoraria chauffeur TAS	5.013	-	-	-	-	-	5.013
Reiskosten chauffeur TAS	132	-	-	-	-	-	132
Overige projectkosten	6.283	-	-	-	-	-	6.283
Totalen	385.237	20.741	10.694	-	-	-	416.672

Het saldo ultimo 2016 is ongewijzigd ten opzichte van 2015. De subsidie is bedoeld voor verbetering van kwaliteit van brandweeropleidingen. De verwachting is dat in 2017 de subsidie onder andere aangewend wordt voor het aanpassen van de leergangen en het bijscholen van de instructeurs om de nieuwe elektronische leeromgeving (ELO) voor de opleiding manschap A te kunnen verzorgen. Na afronding van de laatste tranche zal de eindafrekening van de ontvangen subsidie worden opgesteld.

Het landelijk uitlopen van de pilot fase met als gevolg vertraging voor onze implementatie is de reden dat geen bestedingen in 2016 zijn gedaan. Implementatie ELO start in 2017 met de eerste type leergang te weten Manschap A. Daarna volgt de implementatie voor de overige leergangen.

Implementatie behelst meerdere onderdelen zoals aanschaf ICT middelen, inhoudelijke aanpassingen aan lesstof, functioneel beheer maar ook bijscholing van functionarissen (instructeurs, leerwerkplekbegeleiders).

Onderhanden werken opleidingen

Binnen de organisatie-eenheid organiseert Bureau Vakbekwaamheid brandweercursussen voor met name de regio Zuid-Holland Zuid. De opbrengsten (als ook de kosten) van cursussen, die op 31 december 2016 nog niet zijn afgesloten, worden integraal op de balans als transitorische post opgenomen. In 2017 worden de betreffende opbrengsten weer ten gunste van de exploitatie gebracht.

7.3.6.1 Schatkistbankieren

Onderstaand de tabel van de hoogte en de benutting van het drempelbedrag zoals bedoeld in de Wet Schatkistbankieren. Het doel hiervan is om te verzekeren dat adequate controle plaatsvindt op naleving door decentrale overheden van de bepalingen omtrent de drempel. In 2016 is het drempelbedrag niet overschreden.

	Kwartaal 1 Bedrag x € 1.000	Kwartaal 2 Bedrag x € 1.000	Kwartaal 3 Bedrag x € 1.000	Kwartaal 4 Bedrag x € 1.000
Gemiddelde saldo overtollige middelen (4)	226	243	238	229
5) Drempelbedrag	319	319	319	319
6a) Ruimte onder drempelbedrag (5-4)	93	76	81	90
6b) Overschrijding van het drempelbedrag (4-5)	0	0	0	0
Berekening drempelbedrag (5= 5a x 5b)				
Begrotingstotaal (5a)	42.583	42.583	42.583	42.583
Percentage regeling (5b)	0,75%	0,75%	0,75%	0,75%

7.3.6.2 Gebeurtenissen na balansdatum

Ten tijde van het opmaken van deze jaarrekening waren geen relevante gebeurtenissen na balansdatum bekend die zouden moeten worden verwerkt in het jaarresultaat.

7.3.6.3 Garantstelling

Garantstelling lening Spinel Veiligheidscentrum B.V. € 2,90 miljoen.

In 2006 is een multidisciplinair oefenterrein in gebruik genomen. De investering en financiering hiervan zijn via Spinel Veiligheidscentrum B.V. gelopen. Per 1 januari 2010 heeft de veiligheidsregio de aandelen voor 100% overgedragen gekregen en heeft daarmee voor 100% het eigendom van deze vennootschap. De regio Zuid-Holland Zuid heeft zich garant gesteld voor de, door Spinel Veiligheidscentrum B.V., aangegane langlopende lening. Dit is bekrachtigd in de vergadering van het Algemeen bestuur van 15 februari 2006. Deze garantiestelling is door de VRZHZ overgenomen (bestuurlijk bekrachtigd). Ultimo 2016 is het openstaande bedrag op deze lening € 2.070.000.

In 2016 is door Spinel Veiligheidscentrum B.V. een nieuwe lening aangetrokken voor een bedrag van € 957.000 waarvoor VRZHZ garant staat (DB 28 januari 2016 2016/24). Het openstaande bedrag ultimo 2016 bedraagt € 830.000.

Tot en met 2016 heeft de verstrekte garantstelling niet tot uitbetaling geleid.

Garantstelling Nieuwe meldkamer locatie Rotterdam

Met de ondertekening van de overeenkomst inzake Nieuwe meldkamer locatie Rotterdam ten behoeve van de samenvoeging van de meldkamers Zuid-Holland Zuid en Rotterdam Rijnmond, is tevens ingestemd met een garantstelling tegenover de Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond voor de verplichtingen uit hoofde van deze overeenkomst (DB 17 december 2015 2015/4307). De garantstelling is pro rata de verdeelpercentages, dat voor de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid uitkomt op een percentage van 4,8%.

Voor de nog af te sluiten financieringsovereenkomst van maximaal € 12 miljoen bedraagt de garantstelling voor de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid derhalve maximaal € 567.000.

7.3.6.4 Niet uit de balans blijvende financiële verplichtingen

De VRZHZ leaset multifunctionals (kopiëren, printen, mailen). Hiervoor is een contract afgesloten met een looptijd tot 30 november 2017. Dit contract kan mogelijk eenmalig voor een jaar worden verlengd. De kosten bedragen circa € 120.000 per jaar.

In 2016 is een rekening-courant overeenkomst afgesloten met Spinel Veiligheidscentrum B.V. om te kunnen voorzien in de financieringsbehoefte. De rekening-courant faciliteit bedraagt maximaal € 1.000.000. Ultimo 2016 heeft Spinel Veiligheidscentrum B.V. geen bedrag openstaan. Over het gemiddelde saldo wordt een rente in rekening gebracht van 0,65%. De ontvangen rente in 2016 over het gemiddelde openstaande saldo bedraagt circa € 1.000.

Voor vaste telefoondiensten en internetverkeer is een overeenkomst afgesloten tot en met 2023. De jaarlijkse kosten bedragen € 202.000.

De jaarlijkse kosten voor het uitbesteden van de salarisadministratie bedragen € 112.000. De overeenkomst is aangegaan tot en met 2020.

Het contract met betrekking tot het onderhoud aan de software van de financiële afdeling, met een jaarlijkse verplichting van € 50.000, loopt in 2017 af.

8 SiSa bijlage 2016

 Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties			
SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2016 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2017			
V&J	A2	Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDUR) Besluit veiligheidsregio's artikelen 8.1, 8.2 en 8.3 Veiligheidsregio's	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: A2 / 01</i> € 5.696.710

Specificatie 2016

A2/01. BDUR

De totale BDUR-bijdrage over 2016 voor de VRZHZ bedraagt € 5.696.710. Dit gehele bedrag is in 2016 besteed.

Verloop SISA	31-12-2015	Toevoeging	Aanwending	31-12-2016
BDUR regulier 2016	-	5.637.866	5.637.866	-
BDUR 2016 Loon en prijsbijstelling	-	58.844	58.844	-
	-	5.696.710	5.696.710	-

9 Vaststelling

Dagelijks bestuur

Als (concept)jaarrekening vastgesteld en aangeboden aan het dagelijks bestuur op 30 maart 2017.

Het dagelijks bestuur van de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid,

de secretaris,

de voorzitter,

Drs. C.H.W.M. Post Mcm

P.A.C.M. van der Velden

Algemeen Bestuur

Jaarrekening 2016, vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid in de openbare vergadering van 20 april 2017.

de secretaris,

de voorzitter,

Drs. C.H.W.M. Post Mcm

P.A.C.M. van der Velden

C. bijlagen

1 Kerngegevens

Gegevens per 1 januari		Rekening 2012	Rekening 2013	Rekening 2014	Rekening 2015	Rekening 2016
Aantal inwoners		480.310	481.794	483.024	483.849	484.813
Oppervlakte regio in ha		87.985	87.985	87.985	87.985	87.985
Exploitatielasten (excl. mutaties reserves)		37.606.000	42.809.000	45.300.000	46.077.000	47.422.000
Netto personeelslasten (eigen personeel)		15.638.879	23.900.299	23.710.405	23.198.000	24.110.000
Investerings (excl overdracht gemeenten)		7.187.976	26.236.419	3.521.108	6.596.604	3.115.542
Investerings overdracht gemeenten		-	9.000.884	-	19.048.611	
Boekwaarde investeringen	materiële vaste activa	14.082.266	46.674.121	46.848.279	69.935.843	69.490.590
	financiële vaste activa	3.876.000	1.596.000	416.000	1.986.000	1.848.000
	waarvan vordering Regio ZHZ	3.876.000	1.596.000	416.000	-	
Algemene reserves		1.135.544	369.179	906.061	295.371	449.075
Bestemmingsreserves		1.634.116	1.513.427	1.801.218	4.383.847	4.105.514
Voorzieningen		294.018	246.083	349.395	370.704	923.897
Langlopende schulden		5.500.000	37.722.905	36.067.860	55.445.860	53.255.908
Rentepercentage financiering		4,00%	4,00%	4,00%	4,00%	3,00%
Formatie op 31-12 (fte's)		211,11	309,84	308,41	300,00	302,00

2 Risico's

1. Langdurige calamiteit (I)				
Omschrijving	Een langdurige calamiteit vergt langdurige inzet van de crisisorganisatie. Inzet van medewerkers van partners in de crisisorganisatie VRZHZ wordt vergoed. Daarnaast vergt een dergelijke calamiteit gelet op de maatschappelijke impact en de noodzaak tot zorgvuldige evaluatie, waaronder het begeleiden van onderzoeksactiviteiten door inspecties en de Onderzoeksraad, externe ondersteuning en inzet van mensen en middelen. De ervaring met o.a. het incident Chemie-Pack is aanleiding voor dit risico.			
Beheersingsmaatregel	Geen beheersingsmaatregel mogelijk. Dekking vindt plaats uit algemene reserve.			
Inschatting financiële gevolgen	Kans (%)	Risicoprofiel	Structureel/ Incidenteel	Benodigd weerstandsvermogen
€ 1.000.000	Gemiddeld (33%)	Hoog (20%)	Incidenteel	€ 66.000

5. Regionale meldkamers (S)				
Omschrijving	<p>Door landelijke bezuinigingsmaatregelen worden de meldkamers van ZHZ en Rotterdam-Rijnmond samengevoegd (als onderdeel van de vorming van de landelijke meldkamerorganisatie LMO), waarbij gekozen is voor Rotterdam als locatie. Dit heeft de volgende risico's voor de VRZHZ:</p> <ul style="list-style-type: none"> Een belangrijke onzekere factor op financieel gebied is de onduidelijkheid op welke wijze de financiering na overgang naar de Landelijk Meldkamer Organisatie (LMO) er uit zal komen te zien. Verwacht wordt dat een uitname van het Gemeentefonds plaats zal vinden en dat deze uitname de financiële dekking zal vormen voor de LMO. Hoe groot deze uitname voor de betrokken gemeenten zal zijn is op dit moment niet aan te geven. De vorming van de LMO zal leiden tot een kostenverhoging van alle aan de meldkamer gerelateerde processen (mono en multi) op het moment dat deze niet door de LMO worden uitgevoerd of wanneer processen binnen de VRZHZ moeten worden aangepast om aan te kunnen sluiten op de standaardprocessen in de meldkamer. De projecten t.a.v. harmonisatie van deze processen zijn veelal gestart en de verdere impact zal in 2017 duidelijk worden. Inmiddels heeft er een heroriëntatie plaats gevonden m.b.t. het LMO-proces. Het Veiligheidsberaad heeft de LMO implementatie uitgesteld naar het jaar 2020. Samenvoeging van de meldkamers ZHZ en Rotterdam-Rijnmond gaat onverminderd door. Belangrijke onzekere factor van samenvoeging van deze 2 meldkamers op financieel gebied zijn de onduidelijkheid over de samengevoegde begroting voor 2018 e.v. <p>Het ministerie van Veiligheid en Justitie heeft in 2016 opdracht gegeven om te onderzoeken of de besparingen en het daarbij behorende tijdsplan zoals opgenomen in het Transitieakkoord (2013) realistisch zijn.</p>			
Beheersingsmaatregel	Maximale invloed uitoefenen via de bestaande overlegstructuren op de voorgenomen uitname uit het gemeentefonds. Goede sturing vanuit de projectorganisatie op de overgang vanuit Dordrecht naar Rotterdam. Het meldkamersysteem is end of life in 2015 en er zal worden overgegaan naar dit nieuwe systeem in nauwe afstemming met de meldkamer.			
Inschatting financiële gevolgen	Kans (%)	Risicoprofiel	Structureel/ Incidenteel	Benodigd weerstandsvermogen
€ 100.000	Groot 50%	Hoog (20%)	Structureel	€ 40.000

10. Garantstelling en risico's leningen oefenterrein (I)	
Omschrijving	De VRZHZ staat garant voor de lening die de ZHZ Investerings B.V. (per 8 januari 2016 Spinel Veiligheidscentrum B.V.) in 2006 heeft afgesloten bij de BNG. De lening (met een totaalwaarde van € 6.900.000 en een stand per 1 januari 2017 van € 2,9 mln is

10. Garantstelling en risico's leningen oefenterrein (I)				
	<p>aangetrokken voor de bouw van een multidisciplinair opleidings- en oefenterrein op het industrieterrein Dordtse Kil III in Dordrecht. Tevens zijn andere garantstellingen aangegaan en heeft de VRZHZ leningen verstrekt, teneinde de liquiditeitspositie te verbeteren. De totale risicowaarde bedraagt per 1 januari 2017: € 4,7 mln. Het financieel risico is gelegen in het maken van aanspraak van BNG Bank op de garantstelling van de VRZHZ in de lening aan Spinel Veiligheidscentrum B.V. Mede gezien de nauwe (bestuurlijke) relatie tussen de B.V. en de VRZHZ is het voor de VRZHZ mogelijk tijdig in te grijpen bij mogelijke financiële risico's in de bedrijfsvoering. De kans op het risico is naar beneden bijgesteld omdat de resultaten verbeterd zijn en het verwacht resultaat over 2016 positief is</p>			
Beheersingsmaatregel	<p>De VRZHZ heeft de volgende beheersmaatregelen getroffen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. dienstverleningsovereenkomst gesloten tussen Spinel Veiligheidscentrum B.V. en de VRZHZ voor uitvoering van de bedrijfsvoeringstaken, waaronder financieel advies en treasurybeheer; 2. regulier management- en directieoverleg is gepland, met een vaste agenda met daarop minimaal de operationele en financiële prestaties en forecast, ter voorbereiding op de vergaderingen van de Raad van Commissarissen. 			
Inschatting financiële gevolgen	Kans (%)	Risicoprofiel	Structureel/ Incidenteel	Benodigd weerstandsvermogen
€ 4.700.000	Gemiddeld (10%)	Hoog (20%)	Incidenteel	€ 94.000

11. Opkomsttijden / operationele dekking (S)				
Omschrijving	<p>Zuid-Holland Zuid maakt gebruik van de mogelijkheid gemotiveerd af te wijken. Het risico is dat bestuurlijk gemotiveerd afwijken niet mogelijk is; Met name in de dagsituatie staat de operationele dekking onder druk waardoor niet voldaan worden aan de opkomsttijden. Beide situaties zouden kunnen leiden tot eventuele schadeclaims.</p>			
Beheersingsmaatregel	<ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijke en ambtelijke beïnvloeding; • Opleiding en werving van personeel; • Werken met kleinere bezetting; • Aangepaste alarmering en uitrukprocedures. 			
Inschatting financiële gevolgen	Kans (%)	Risicoprofiel	Structureel/ Incidenteel	Benodigd weerstandsvermogen
€4.000.000	Laag (5%)	Midden (10%)	Structureel	€ 80.000

12. Brandweeronderwijs (S)				
Omschrijving	<p>De impact voor de "eigen" opleidingsschool als gevolg van het centraliseren brandweeronderwijs en uitkomsten van de landelijke audit in 2018 e.v. Bij het niet voldoen aan de deze audit mogen wij zelf geen brandweeronderwijs meer geven en volgt er onvermijdelijke outsourcing. Dit leidt tot daling van inkomsten waardoor loonkosten van vast personeel financieel ongedekt zijn.</p>			
Beheersingsmaatregel	<p>In 2017 en 2018 worden binnen het samenwerkingsverband West 4 de verbeterpunten van de eerste audit opgepakt en aangepast in de organisatie van de leergangen.</p>			
Inschatting financiële gevolgen	Kans (%)	Risicoprofiel	Structureel/ Incidenteel	Benodigd weerstandsvermogen
€600.000	Gemiddeld (30%)	Laag (5%)	Structureel	€ 36.000

27. Inkomsten OMS (S)				
Omschrijving	Onderzoek heeft uitgewezen dat het huidige OMS stelsel niet in stand kan blijven. De belangrijkste onzekerheid is of de VRZHZ gedurende de looptijd van de overeenkomst met KPN (tot 21 januari 20121) ook de markt al vrij mag/kan geven en wat daar de gevolgen van zijn. Het risico is dat abonnees tussentijds het abonnement opzeggen.			
Beheersingsmaatregel	Middels het opstellen van een impactanalyse en het adressering in de begrotingen 2017 t/m 2020 wordt dit financieel risico beheerst.			
Inschatting financiële gevolgen	Kans (%)	Risicoprofiel	Structureel/ Incidenteel	Benodigd weerstandsvermogen
€300.000	Gemiddeld (25%)	Laag (5%)	Structureel	15.000

3 Kredieten

Onderstaand is de staat van de kredieten opgenomen. Voorgesteld wordt om de kredieten met een looptijd van langer dan 2 jaar af te voeren, tenzij er een verplichting aan ten grondslag ligt of tenzij er redenen zijn om deze te handhaven.

GB-rekening	Omschrijving	AB-besluit	Beschikbaar gesteld krediet	Besteed in voorgaande jaren	Beschikbaar krediet 2016	Besteed in 2016	Cumulatief ten laste van krediet	Restant krediet	Over te brengen krediet	Af te sluiten
Totaal			15.890.011	8.021.776	7.868.235	3.137.995	11.159.772	4.730.239	4.163.083	
Bedrijfsvoering			462.000	-	462.000	408.106	408.106	53.894	84.972	
700023	Airconditioning ROT VR gebouw 2012	2011-2447	10.000	-	10.000	8.083	8.083	1.917	-	ja
700024	Airconditioning AC brandweer VR	2011-2447	10.000	-	10.000	8.083	8.083	1.917	-	ja
700267	Dienstvoertuig Vastgoed 2015	2015-1804	30.000	-	30.000	19.666	19.666	10.334	-	ja
700313	Wifi 2016	2016-3446	242.000	-	242.000	236.956	236.956	5.044	-	ja
700319	Centraal sluitsysteem		80.000	-	80.000	40.028	40.028	39.972	39.972	nee
700326	Aankoop grond Oud Beijerland	2016-3446	45.000	-	45.000	-	-	45.000	45.000	nee
700327	Ipads 2016	2016-3446	45.000	-	45.000	34.738	34.738	10.262	-	ja
	Aanleg 5 aansluitingen tbv ICT				-	60.552	60.552	-60.552	-	ja
Brandweer			15.428.011	8.021.776	7.406.235	2.729.889	10.751.666	4.676.345	4.078.111	
700035	Blusboot (OZ) 2012	2011-2449	4.485.000	3.945.154	539.846	232.000	4.177.154	307.846	-	ja
700044	OVD Voertuig Dordrecht 2012	2011-1464/2015-4026	60.000	56.831	3.169	189	57.020	2.980	-	ja
700045	Logistiek voertuig HW	2015-4026	60.000	50.571	9.429	7.392	57.963	2.037	-	ja
700046	Trekker materieel II Dordrecht 2012	2011-1464/2015-4026	60.000	49.775	10.225	5.710	55.485	4.515	-	ja
700047	Chemiepakken Dordrecht 2012	2011-1464	15.500	-	15.500	14.929	14.929	571	-	ja
700119	Schuimbluswagengorinchem	2012-1296	126.300	-	126.300	33.414	33.414	92.886	-	ja
700137	Bluskleiding (2014)	2014-2141	337.500	287.189	50.311	11.250	298.439	39.061	39.061	nee
700160	Meetkoffers 2014	2013-3065	117.700	101.612	16.088	14.764	116.376	1.324	-	ja
700161	AGS materiaal 2014	2013-3065	129.500	23.680	105.820	105.820	129.500	-	-	ja
700162	Voertuig spoorlotoverbrugging I 2014	2013-3065/2015-4026	60.000	50.423	9.577	7.629	58.052	1.948	-	ja
700163	Voertuig spoorlotoverbrugging II 2014	2013-3065/2015-4026	60.000	50.571	9.429	7.629	58.200	1.800	-	ja
700167	Upgrade van RSTV en HV gereedschap	2014-4082	400.000	312.323	87.677	87.677	400.000	-	-	ja
700168	Software testen ademluchtapparatuur	2014-4082	35.000	4.894	30.106	6.711	11.605	23.395	23.395	nee
700180	TS 705 Goudswaard 2014	2015-4026	387.200	378.839	8.361	8.361	387.200	-0	-	ja
700181	TS 815 Leerdam 2014	2015-4026	387.200	388.319	-1.119	-1.119	387.200	-	-	ja
700182	TS 800 Ameide 2014	2015-4026	387.200	379.391	7.809	6.749	386.140	1.060	-	ja
700183	TS 403 Heerjansdam 2014	2015-4026	387.200	385.848	1.352	514	386.362	838	-	ja
700184	TS 411 HI Ambacht 2014	2015-4026	387.200	388.537	-1.337	-1.337	387.200	-	-	ja
700185	TS 201 Dordrecht 2014	2015-4026	387.200	388.598	-1.398	-1.398	387.200	-	-	ja
700189	OVD 490 Zwijndrecht 2014	2015-4026	60.000	56.844	3.156		56.844	3.156	-	ja
700190	OVD 590 Papendrecht 2014	2015-4026	60.000	56.844	3.156	189	57.033	2.967	-	ja
700195	C2000 apparatuur 2015	2014-2140	401.900	26.179	375.721	6.688	32.867	369.033	369.033	nee
700198	Haakarmbak 2015	2014-2140	27.800	13.231	14.569	14.569	27.800	-0	-	ja
700199	Haakarmvoertuig 2015	2014-2140	48.400	-	48.400	-	-	48.400	-	ja
700200	Hoofdbescherming 2015	2014-2140	152.900	90.723	62.177	33.772	124.495	28.405	28.405	nee
700202	Hydraulisch redgereedschap 2015	2014-2140	14.500	-	14.500	12.068	12.068	2.432	2.432	nee
700205	Mobiele dataterminal 2015	2015-4026	134.300	105.787	28.513	28.513	134.300	0	0	ja
700206	Overige bekpakking 2015	2014-2140	18.200	-	18.200	11.070	11.070	7.130	7.130	nee
700209	Software 2015	2014-2140	78.700	14.837	63.863	47.772	62.609	16.091	16.091	nee
700210	Tankautospuitsysteem 2015 I	2015-4026	387.000	-	387.000	363.043	363.043	23.957	23.957	nee
700211	Testbank toestel en gelaatstuk 2015	2014-2140	36.300	13.431	22.869		13.431	22.869	22.869	nee
700212	Uitgaanstenue 2015	2014-2140	12.100	-	12.100	5.164	5.164	6.936	6.936	nee
700213	Uitrukkleding 2015	2014-2140	47.200	-	47.200	33.507	33.507	13.693	13.693	nee
700217	Alarmontvangers BRW 2015	2015-1798	118.600	864	117.736	23.320	24.184	94.416	94.416	nee
700218	Mobilifoons 2015	2015-1798	37.500	4.247	33.253	9.806	14.053	23.447	23.447	nee
700219	Portofoons 2015	2015-4026	70.100	46.645	23.455		46.645	23.455	23.455	nee
700231	Testapparatuur 2015	2015-1798	45.400	18.538	26.862	26.815	45.353	47	-	ja
700235	Haakarmbak 2015	2015-1798	27.800	-	27.800	-	-	27.800	-	ja
700236	Scooters 2015	2015-1798	12.100	8.621	3.479		8.621	3.479	-	ja
700241	AGS pakken 2015	2015-1798	112.500	14.881	97.619	58.314	73.195	39.305	39.305	nee
700248	Midlife update tankautospuitsysteem 2015	2015-1798	50.000	42.361	7.639	7.494	49.855	145	-	ja
700249	Was-drooginstallatie 2015	2015-1798	20.000	-	20.000		-	20.000	20.000	nee
700250	Ademluchtcilinders 2015	2015-4026	154.331	153.416	915		153.416	915	-	ja
700251	Ademluchtmaskers 2015	2015-1798	63.500	55.931	7.569	7.569	63.500	0	-	ja
700252	Ademluchttoestel 2015	2015-1798	60.000	55.842	4.159	4.011	59.853	148	-	ja

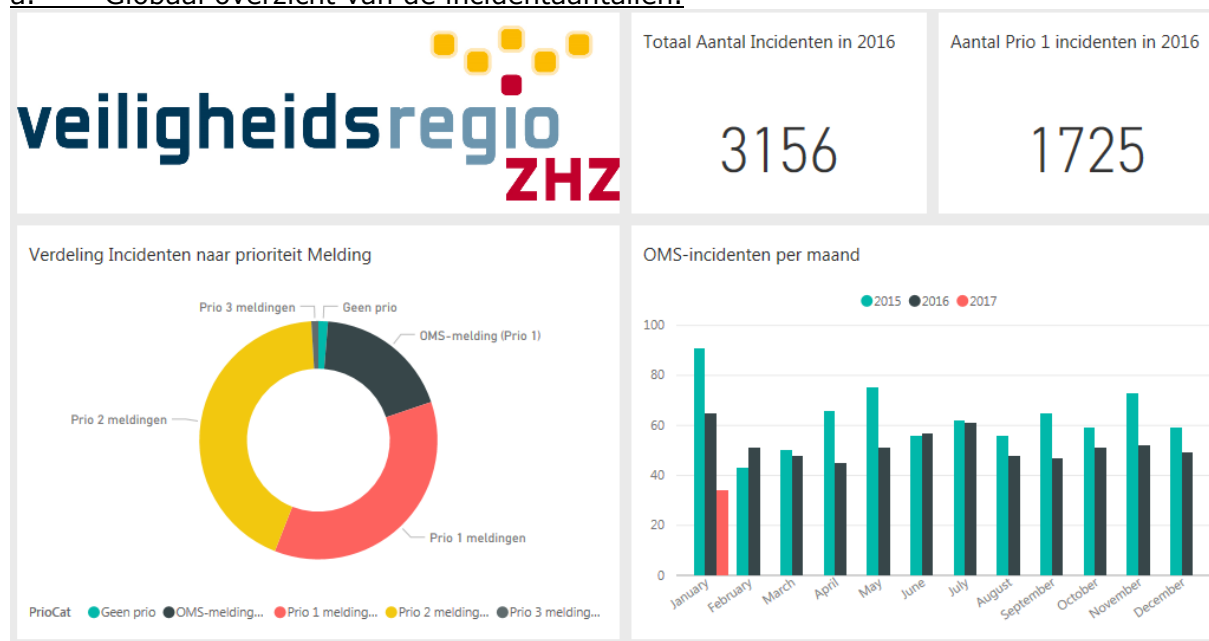
GB-rekening	Omschrijving	AB-besluit	Beschikbaar gesteld krediet	Besteed in voorgaande jaren	Beschikbaar krediet 2016	Besteed in 2016	Cumulatief ten laste van krediet	Restant krediet	Over te brengen krediet	Af te sluiten
700254	Voertuig 18-732	2015-4026	36.300	-	36.300	26.676	26.676	9.624	9.624	nee
700255	Voertuig 18-545	2015-4026	48.400	-	48.400	40.887	40.887	7.513	-	ja
700256	Voertuig 18-535	2015-4026	30.300	-	30.300	-	-	30.300	30.300	nee
700257	Voertuig 18-883	2015-4026	48.400	-	48.400	42.623	42.623	5.777	-	ja
700258	Voertuig 18-888	2015-4026	15.600	-	15.600	-	-	15.600	-	nee
700259	Voertuig 18-546	2015-4026	30.300	-	30.300	20.632	20.632	9.668	-	ja
700260	Voertuig 18-542	2015-4026	36.300	-	36.300	20.628	20.628	15.672	15.672	nee
700261	Voertuig 18-580	2015-4026	48.400	-	48.400	40.938	40.938	7.462	-	ja
700262	Voertuig 18-285	2015-4026	48.400	-	48.400	36.856	36.856	11.544	11.544	nee
700263	Voertuig 18-489	2015-4026	30.300	-	30.300	-	-	30.300	30.300	nee
700264	Voertuig 18-092	2015-4026	60.500	-	60.500	-	-	60.500	60.500	nee
700265	Voertuig 18-244	2015-4026	30.300	-	30.300	-	-	30.300	30.300	nee
700266	Tankautospuut beroeps 2015 II	2015-4026	387.000	-	387.000	361.888	361.888	25.112	25.112	nee
700296	Midlife update tankautospuut 2016	2015-1799	181.800	-	181.800	103.770	103.770	78.030	78.030	nee
700299	C2000 apparatuur	2015-1799	332.800	-	332.800	310.447	310.447	22.353	-	ja
700300	Dienstauto 2016	2015-1799	151.400	-	151.400	64.305	64.305	87.095	87.095	nee
700301	Uitrukkleding 2016	2015-1799	336.600	-	336.600	305.828	305.828	30.772	30.772	nee
700302	Dienstbus 2016	2015-1799	96.800	-	96.800	42.383	42.383	54.417	54.417	nee
700303	Ademluchttoestel 2016	2015-1799	60.500	-	60.500	31.460	31.460	29.040	29.040	nee
700305	Personeel-materieel voertuig 2016	2015-1799	42.400	-	42.400	-	-	42.400	42.400	nee
700306	Tankautospuut vrijwilligers 2016	2015-1799	1.161.600	-	1.161.600	-	-	1.161.600	1.161.600	nee
700307	Piketvoertuig (commando) 2016	2016-999	87.100	-	87.100	-	-	87.100	87.100	nee
700308	Compressor 2016	2015-1799	14.500	-	14.500	-	-	14.500	14.500	nee
700310	Databekabeling 2016	2015-1799	49.500	-	49.500	-	-	49.500	49.500	nee
700312	Meetkoffers 2016	2015-1799	108.900	-	108.900	-	-	108.900	108.900	nee
700314	Brandweerhulpverleningsvoertuig 2016	2016-999	101.100	-	101.100	-	-	101.100	101.100	nee
700315	Inrichting slaapkamers 2016	2016-999	25.000	-	25.000	-	-	25.000	-	ja
700316	Pilot AED 2016	2016-999	97.520	-	97.520	-	-	97.520	97.520	nee
700317	Aanhangwagens 2016	2016-999	40.000	-	40.000	40.000	40.000	-	-	ja
700320	Bluskleiding 2016	2016-3446	344.500	-	344.500	-	-	344.500	344.500	nee
700321	Ademluchthelmen 2016	2016-3446	277.200	-	277.200	-	-	277.200	277.200	nee
700322	Ademluchttoestellen 2016	2016-3446	40.000	-	40.000	-	-	40.000	40.000	nee
700323	Ademluchtcilinders 2016	2016-3446	15.500	-	15.500	-	-	15.500	15.500	nee
700324	Logistiek voertuig incl omkleedruimte	2016-3446	400.000	-	400.000	-	-	400.000	400.000	nee
700325	Uitbr. machinale (ademlucht, kleding)	2016-3446	91.960	-	91.960	-	-	91.960	91.960	nee

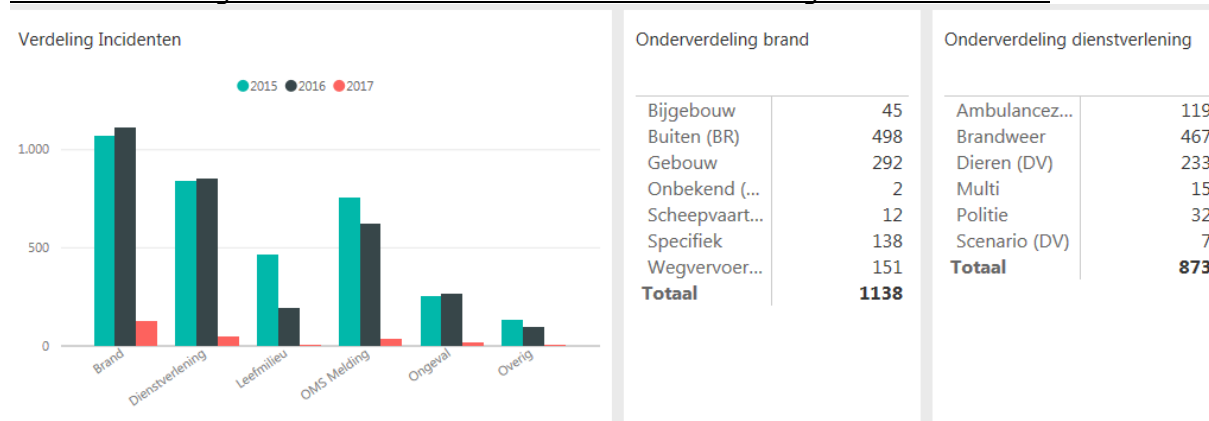
4 Kentallen

1. Kentallen brandweezorg

a. Globaal overzicht van de incidentaantallen.

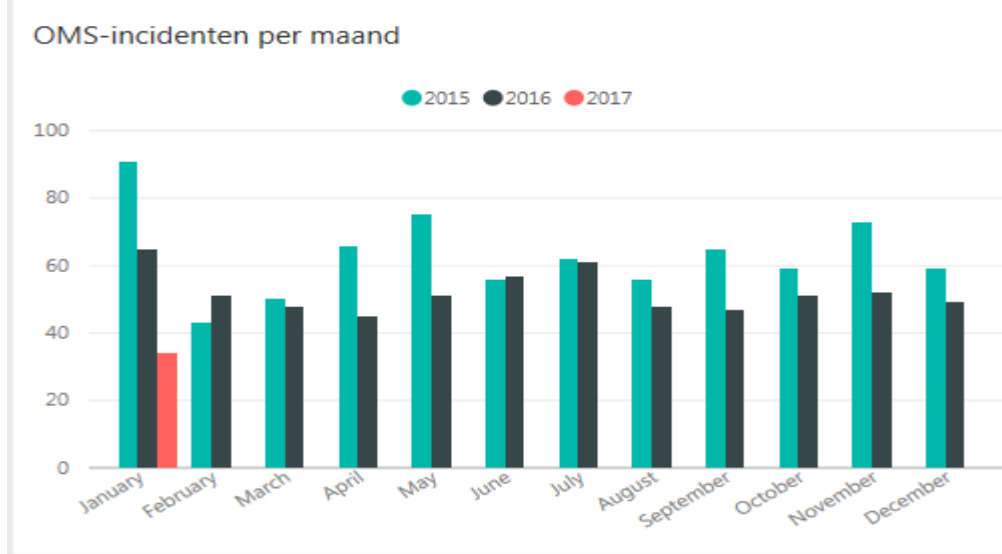
b. Verdeling incidenten tussen brand en dienstverlening in 2015 en 2016

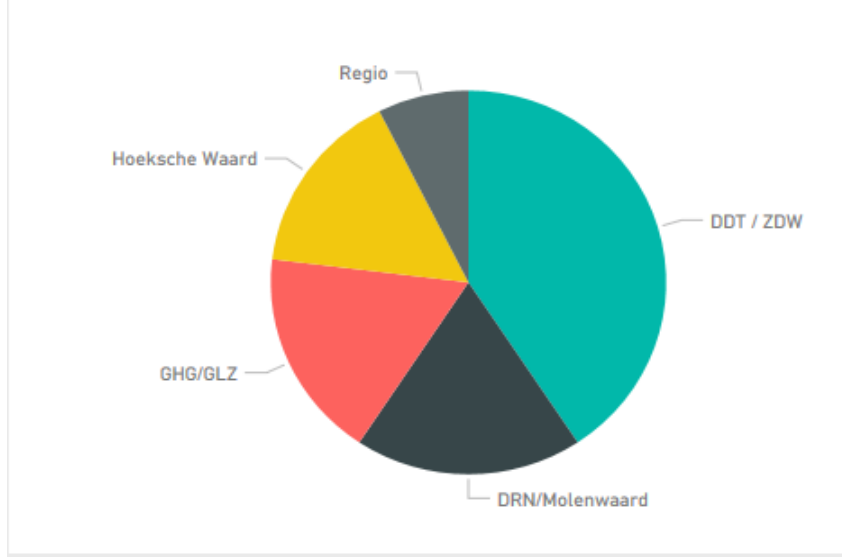
Toelichting: 'specifiek' betreft meldingen als brandgeruchten. 'scenario' betreft oefeningen.

c. OMS-alarmeringen per Cluster per maand en het overzicht per cluster.

OMS-Alarmeringen per post/cluster/functionaris

Toelichting OMS: DDT/ZDW heeft het grootste aantal automatische meldingen omdat daar ook verreweg de meeste installaties met doormelding zijn. 'Regio' betreft hier de regionale functionarissen (OvD, AGS) die met specifieke OMS-meldingen worden mee-gealarmeerd.

d. Verdeling OMS-meldingen per post

Aantal en verdeling OMS-meldingen														
ClusterNaam	PostNaam ▲	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	To...
DDT / ZDW	Dordrecht Leer...	10	10	12	8	13	9	17	11	8	7	10	5	120
	Dordrecht Oran...	15	8	10	9	7	9	3	6	6	9	5	10	97
..	Heerjansdam							1						1
	Hendrik-Ido-A...	3	2	3		1	1	2	3	1	3	1	4	24
	Zwijndrecht	4	3	2	5	5	3	5	2	5	1	4	3	42
	Totaal	32	23	27	22	26	22	28	22	20	20	20	22	284
	DRN/Molenwaard	Alblasserdam	2		3	1	3	1	2	2	2		1	1
	Bleskensgraaf	2	1											3
	Brandwijk/Mole...	2												2
	Groot-Amers											1	1	2
	Nieuw-Lekkerla...		2	1	1	1		1			1		1	8
	Papendrecht	2	6	2	2		7	3	4	2	5	1	2	36
	Sliedrecht	6	4	2	5	4	8	7	1	5	9	6	4	61
	Totaal	14	13	8	9	8	16	13	7	9	15	9	9	130
GHG/GLZ	Ameide/Tienho...			1	1						1			3
	Arkel/Hoogblok...					1					1			2
	Boven-Hardinxv...			2		1		1	1	1			1	7
	Giessenburg		1											1
	Gorinchem	7	5	1	4	7	6	10	4	8	4	7	7	70
	Hoornaar/Noor...					1	1			1				3
	Leerdam		1	4	1	3	2	3	2	1	2	4	1	24
	Lexmond/Hei- ...								1		1			2
	Meerkerk								1		1			2
	Neder-Hardinxv...			1	1	1			3		1			7
	Schoonrewoerd		1			1								2
	Totaal	7	8	9	7	15	9	14	12	11	11	11	9	123
	Hoeksche Waard	Goudswaard					1		1					1
Heinenoord				1	1	2	1	1						6
Klaaswaal									1					1
Maasdam/Putte...		6	2	2		1	5	4	1	4	4	9	3	41
Mijnsheerenlan...		1						1	1					3
Nieuw-Beijerland								1						1
Numansdorp		1	2					1	1		1	1		7
Oud-Beijerland		2	1	1	2	2		1	5	2			3	19
s-Gravendeel		2		1	2	1	2	3	1	1		1	2	16
Strijen			2		1		1					3	2	9
Zuid-Beijerland		2									1		3	
Totaal	12	9	5	6	7	9	13	10	7	5	15	11	109	
Regio	Regio	6	3	3	4	6	8	7	2	4	3	2	4	52
	Totaal	6	3	3	4	6	8	7	2	4	3	2	4	52
Totaal		71	56	52	48	62	64	75	53	51	54	57	55	698

Toelichting: het totaal aantal OMS meldingen is 625 in 2016.

Het aantal van 698 dient minus de regionale functionarissen te zijn = 646. Daarnaast zitten er een aantal dubbele alarmeringen in.

e. Alarmering specifieke functionarissen

functionaris	brand	Dienstverl.	leefmilieu	OMS	ongeval	overig	Totaal
OD 291	41	22	22	33	22	2	142
OD 590	26	9	3	3	21	1	63
OD 745	9	7	2	1	21		40
OD 891	26	6	3	8	21	2	66
HO 191	11	5	2	3	3		24
AGS	18	13	5	4	7	4	51

Toelichting:

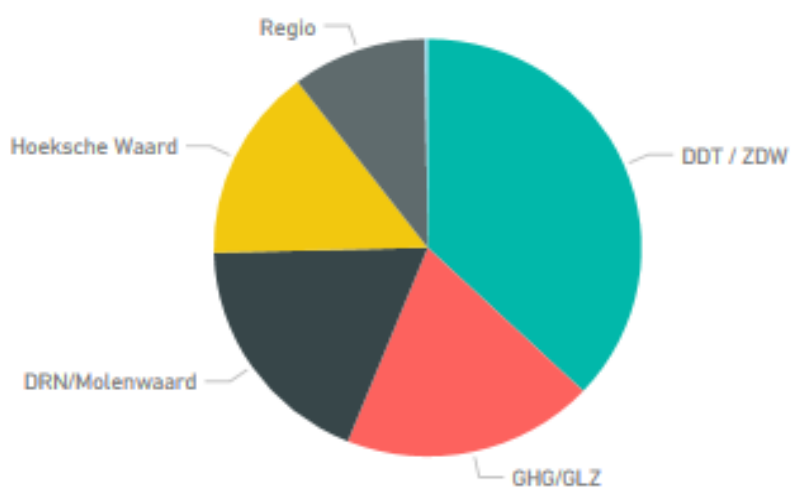
OD= officier van dienst /HO= hoofdofficier van dienst/AGS= adviseur gevaarlijke stoffen

f. Aantal alarmeringen per post 2016

Let op: dit getal is niet gelijk (maar hoger) dan het totaal aantal incidenten 2016. Voor bepaalde incidenten wordt immers meer dan één post en/of voertuig gealarmeerd.

Alarmeringen per post/cluster

Alarmeringen per post, aantal en verdeling

ClusterNaam	PostNaam	Geen pr...	OMS-melding (Prio 1)	Prio 1 melding...	Prio 2 melding...	Prio 3 melding...	Tot...	
DDT / ZDW	Dordrecht Leerpark	2	118	260	163	5	548	
	Dordrecht Oranjepark	2	95	153	128	1	379	
	Heerjansdam		1	10	20		31	
	Hendrik-Ido-Ambacht		24	55	77		156	
	Zwijndrecht	7	35	119	112	1	274	
	Totaal	11	273	597	500	7	1388	
DRN/Molenwaard	Alblasserdam	1	17	54	60	1	133	
	Bleskensgraaf		3	11	14	1	29	
	Brandwijk/Molenaarsgraaf		2	10	7	1	20	
	Goudriaan			6	17		23	
	Groot-Ammers		2	15	8		25	
	Langerak/Nieuwpoort			7	9		16	
	Nieuw-Lekkerland		8	35	24		67	
	Papendrecht	2	34	138	78	3	255	
	Sliedrecht	2	59	69	67	1	198	
		Totaal	5	125	345	284	7	766
	GHG/GLZ	Ameide/Tienhoven		3	4	17		24
Arkel/Hoogblokland			2	16	26	1	45	
Boven-Hardinxveld			7	12	8		27	
Giessenburg			1	11	17	1	30	
Gorinchem			70	116	115		301	
Hoomaar/Noordeloos			3	10	14	1	28	
Leerdam		1	23	46	100	1	171	
Lexmond/Hei- en Boeicop		1	1	20	18		40	
Meerkerk			2	31	26		59	
Neder-Hardinxveld		1	6	35	26	2	70	
Schoonrewoerd			2	25	3		30	
		Totaal	3	120	326	370	6	825
Hoeksche Waard		Goudswaard		3	8	6		17
	Heinenoord		6	23	17		46	
	Klaaswaal		1	10	8		19	
	Maasdam/Puttershoek		41	33	13		87	
	Mijnsheerenland/Westm...		3	20	15		38	
	Nieuw-Beijerland		1	11	6		18	
	Numansdorp		7	32	17		56	
	Oud-Beijerland	10	9	91	67	3	180	
	s-Gravendeel		16	31	19		66	
	Strijen		9	22	17		48	
	Zuid-Beijerland		3	13	6		22	
	Totaal	10	99	294	191	3	597	
Regio	Regio	13	39	297	83	7	439	
	Totaal	13	39	297	83	7	439	
Totaal		42	656	1878	1428	30	4034	

g. Overschrijding maximale opkomsttijd van 18 minuten volgens het Besluit Veiligheidsregio's

In de regio Zuid-Holland Zuid is de maximale opkomsttijd van de 1e tankautospuiter gerelateerd aan de gebruiksfunctie van een gebouw. In 80% van de gevallen dienen de objecten bij gebouwbrand binnen deze referentietijd worden bereikt.

In 2016 heeft de brandweer ZHZ 796 prio 1 uitrukken met als classificering Brand Gebouw en Automatisch Brandalarm verwerkt. In 53 gevallen werd niet voldaan aan de betreffende referentietijd. Hiermee werd een realisatiepercentage van 93,3% gehaald. Van deze 53 overschrijdingen was in 35 gevallen de overschrijding minder dan 2 minuten. Een realisatiepercentage van 97,7% werd hierdoor gehaald.

In één situatie werd de maximale opkomsttijd van 18 minuten niet gehaald. De reden hiervan was gelegen in het feit dat in 1ste instantie een onjuiste alarmeringscode werd verzonden. De betrokken brandweerpost werd hierdoor vertraagd op pad gestuurd. De totale opkomsttijd bedroeg derhalve 18:53 min.

2. Kentallen Voorbereiding op Rampen & Crises

Voorbereiden op rampen en crises

Bestuurlijke oefeningen	7
COPI-oefeningen	20
ROT-oefeningen	4
Aantal collega's (VRZHZ & VRRR) volgden de workshop Terrorisme	500
Aantal collega's volgden de cursus e-learning basis rampenbestrijding en/of netcentrisch werken	60
Individuele oefeningen crisisteams:	29 GHOR 42 Bevolkingszorg 36 Crisisbeheersing

Veiligheid bij evenementen

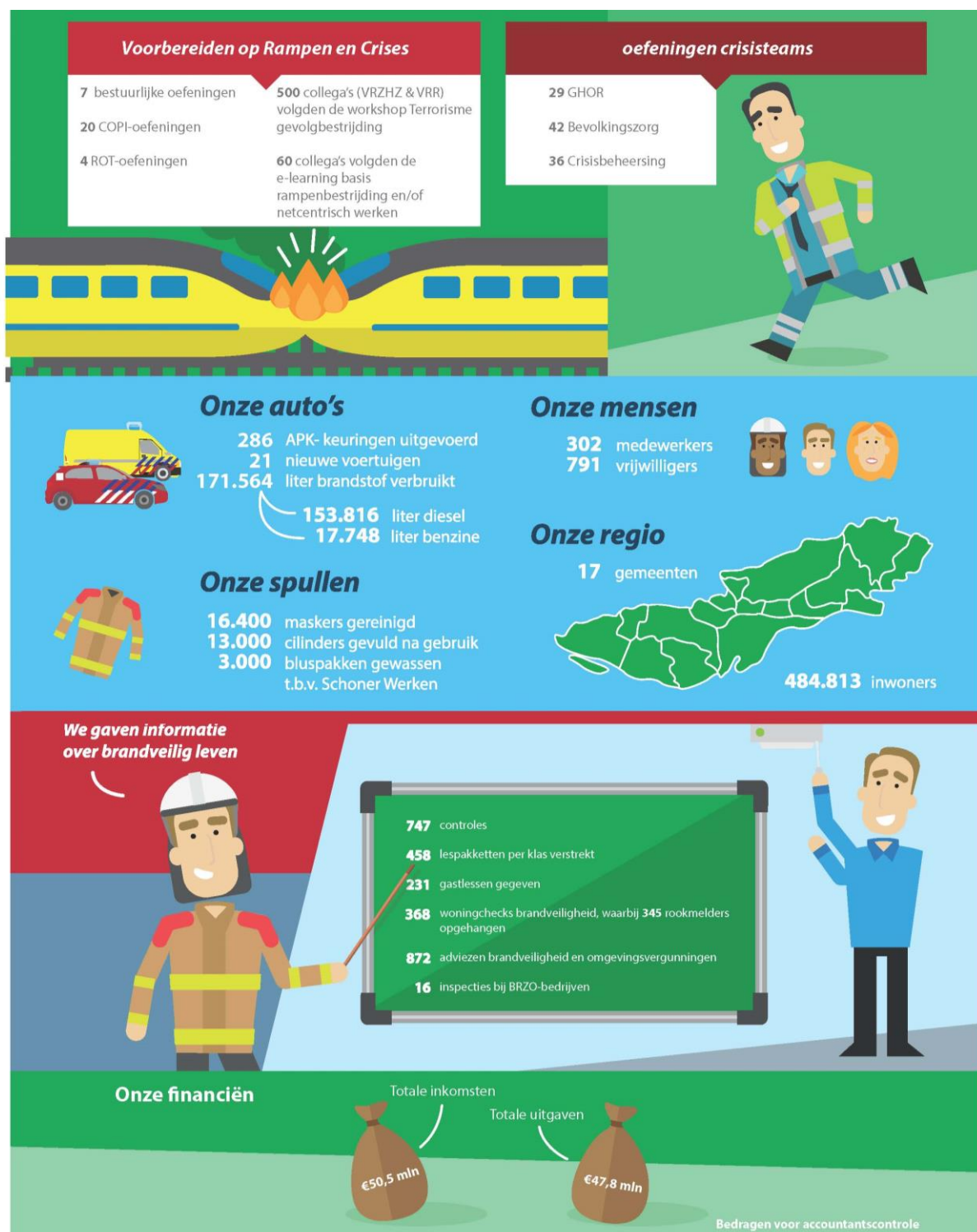
Aantal evenementen *	1.661
Aantal evenementendagen *	3.300
Aantal GRIP-incidenten - GRIP 1-	6x
In 2016 vonden 7 <i>bestuurlijke oefeningen</i> plaats: 2 workshops met als thema 'bestuurlijk adviseren', 1 workshop met de burgemeestersgame en 4 bestuurlijke oefeningen.	
Daarnaast hadden 5 gemeentes een workshop met als thema de 3-hoek.	

* De meeste vonden plaats in Dordrecht, Binnenmaas en Gorinchem

5 Jaarverslag in één oogopslag (infographic)

Dit waren de belangrijkste cijfers en hoogtepunten in 2016. Meer hoogtepunten uit 2016 vind je op www.vrzhz16.nl

